

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SELSKAB, MUSEET

rapport

ARKEOLOGISK SERIE 1982:2

Verneplan for vassdrag

10-års vernede vassdrag

Arkeologiske kulturminner

i Stjørdalsvassdraget, N-Trøndelag

Lars F. Stenvik

Universitetet i Trondheim

"Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet. Rapport. Arkeologisk serie" skal bringe stoff fra det faglige og geografiske ansvarsområde som Antikvarisk avdeling, DKNVS, Museet representerer.

I serien publiseres materiale som en av ulike hensyn finner ønskelig å gjøre kjent. Oftest vil det dreie seg om foreløpige rapporter, og materialet kan senere bli bearbeidet for videre publisering. Oppdragsrapporter vil utgjøre en stor del av serien.

Rapport-serien er ikke periodisk, og antall nummer pr. år vil variere. Serien startet i 1973. Det fins parallelt en "Botanisk serie" og en "Zoologisk serie".

"Arkeologisk serie" trykkes i A4-format i offset. Minimum opplag er 50.

Som regel blir norsk språk brukt, også i referat og sammendrag. Medarbeidere fra andre land kan bruke sitt morsmål, om nødvendig med norsk referat.

For manuskriptet, illustrasjoner, referanser o.l. følges vanlige retningslinjer. (Jfr. retningslinjer for K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Miscellanea). Innholdet sammenfattes vanligvis i et innledende abstract eller et fyldigere avsluttende sammendrag.

Utgiver:

Universitetet i Trondheim
Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab, Museet,
Antikvarisk avdeling.
N-7000 Trondheim.

Redaksjonskomité:

Kristian Pettersen

Lars F. Stenvik

Birgitta Wik

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SELSKAB, MUSÉET,
RAPPORT ARKEOLOGISK SERIE: 1982:2.

VERNEPLAN FOR VASSDRAG
10-ÅRS VERNEDE VASSDRAG

ARKEOLOGISKE KULTURMINNER I
STJØRDALSVASSDRAGET, NORD-TRØNDELAG

AV LARS F. STENVIK

Kgl. Norske Vidensk.selsk.Mus. Rapport. Ark.Serie 1982:2.
Stenvik, L.F.: Arkeologiske kulturminner i Stjørdalsvassdraget,
Nord-Trøndelag. 500 ekspl.
ISBN 82-7126-288-2
ISSN 0332-8546

ABSTRACT

Stenvik, L.F.: Archaeological Investigations in the Stjørdal Watercourse, N-Trøndelag K.Norske Videnskabers Selskab, Muséeet Rapport A: 1982:2.

This report contains the results from archaeological investigations in connection with the norwegian governments plan for protection of watercourses against hydroelectric development. All known archaeological finds and monuments are listed and mapped. On the basis of different interests it is shown why it is of importance to protect ancient monuments against destruction. The archaeological data presented in this report can only show parts of the real quantity. There are reasons to believe that some groups of monuments are underrepresented.

Lars F. Stenvik, University of Trondheim, DKNVS Museum, Department of Archaeology, N-7000 Trondheim.

REGISTRERING AV VERNEVERDIER I DE 10-ÅRS VERNEDE VASSDRAG

Stortinget behandlet i april 1973 verneplan for vassdrag. Ved behandlingen ble vassdragene delt i følgende grupper:

- 1) Varig vernede vassdrag
- 2) Vassdrag med vern foreløpig fram til 1983
- 3) Vassdrag som kan konsesjonsbeholdes.

For en del vassdrag utsatte Stortinget behandlingen i påvente av nærmere forslag fra Regjeringen. Stortinget tok stilling til disse vassdrag i november 1980 og plasserte dem i forannevnte grupper. For gruppe 2 ble verneperioden forlenget til 1985.

Det er forutsetningen at både verneverdiene og utbyggingsverdiene i vassdragene i gruppe 2 skal utredes nærmere før det tas endelig stilling til vernespørsmålet.

Miljøverndepartementet har påtatt seg ansvaret for å klarlegge følgende verneinteresser:

- Resipientinteressene
- Naturvitenskapelige interesser
- Kulturvitenskapelige interesser
- Viltinteressene
- Friluftinteressene

Miljøverndepartementet oppnevnte 30. juni 1978 "Styringsgruppen for vurdering av kulturverdiene i de 10-års vernede vassdrag" til å stå for arbeidet med å klarlegge kulturvitenskapelige interesser. Styringsgruppen består av to representanter fra den arkeologiske interimskommisjon, en representant fra Riksantikvaren og fra Tromsø Museum samt en representant fra Miljøverndepartementet.

Denne rapporten er avgitt til Miljøverndepartementet som et ledd i arbeidet med å klarlegge de kulturvitenskapelige interesser. Rapporten er begrenset til å omfatte registrering av kulturverdier i tilknytning til 10-års vernede vassdrag. Rapporten omfatter ingen vurdering av verneverdiene, og heller ikke av den skade som måtte oppstå ved eventuell kraftutbygging.

En er kjent med at noen kraftselskaper tar sikte på innen 1985 å ha ferdig søknad om utbygging av vassdrag innenfor gruppe 2, i tilfelle

av at Stortinget skulle treffe vedtak om konsesjonsbehandling for disse vassdrag.

Denne rapporten tilfredsstiller ikke de krav vassdragslovgivningen stiller til søknader om kraftutbygging. Den kan derfor ikke nyttes som selvstendig grunnlag for vurdering av skader/ulemper ved kraftutbygging.

Miljøverndepartementet

Oslo, 22.12.1980.

2. FORORD

Følgende institusjoner har fått i oppdrag å registrere kulturminner i de 10-års verndede vassdrag: Universitetets Oldsaksamling, Oslo, Arkeologisk Museum, Stavanger, Historisk Museum, Bergen og Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab, Trondheim, utreder den arkeologiske delen av verneinteressene i Sør-Norge. Riksantikvaren, Oslo, utreder den etnologiske delen av verneinteressene i det samme området. Tromsø Museum har ansvar for både den arkeologiske, den etnologiske og den samisk/etnografiske utredningen i Nord-Norge. Oppdraget omfatter i alt 60 vassdrag.

Undersøkelsesområdet omfatter hele vassdragets nedslagsfelt, men det har ofte vært nødvendig å begrense feltarbeidet til visse deler av dette. I prinsippet er alle spor etter menneskelig aktivitet kulturminner. Kulturminner blir ikke bare vurdert som enkeltobjekter, men også som ledd i det totale kulturlandskapet og som ledd i stedets kulturhistorie. Fordi registreringen er knyttet til Verneplan for vassdrag, er det spesielt viktig å belyse hvilket forhold kulturminner og kulturlandskap har til elver og vann.

Arkeologene har først og fremst ansvar for minnene for forhistorisk tid og middelalder (tiden før 1537). I noen tilfelle registrerer de også minner fra nyere tid og minner uten sikker datering. Den vanligste typen kulturminner som hører under arkeologenes ansvarsområde, er steinalderboplasser, gravhauger eller -røyser, hustufter, fangstanlegg (dyregraver o.a.) og jernutvinningsplasser.

De øvrige faste kulturminnene fra nyere tid registreres av etnologer og samisk-etnografer. Grensen framover i tid er satt til 1. verdenskrig, men ofte er det naturlig også å ta med andre minner. Den vanligste typen kulturminner fra nyere tid er gårdsanlegg og setre, veier og broer, anlegg for tømmerfløting, vassdrevne kverner og sager og minner knyttet til samiske næringer f.eks. boplasser, fangstanlegg for villrein og offerplasser.

Styringsgruppen som setter opp rammer for de kulturhistoriske undersøkelsene og samordner denne delen av prosjektet, består av:

Førsteantikvar, Øivind Lunde (formann)

Riksantikvaren, Oslo.

Førstekonservator, Arne B. Johansen,

(vararepr. 1978-79, medlem fra 1980.)

DAIK/Arkeologisk Museum i Stavanger.

Konservator, Johan A. Kalstad

Tromsø Museum.

Professor Sverre Marstrander

DAIK/Universitetets Oldsaksamling, Oslo.

Førstekonservator, Kristen R. Møllenhuis

(medlem 1978-79)

DAIK/Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab, Museet, Trondheim

Konsulent, Rolf Selrod

Det Kongelige Miljøverndepartement, Oslo.

Prosjektleder, Egil Mikkelsen (sekretær)

Universitetets Oldsaksamling, Oslo.

-

Konservator, Anne-Berit Ø. Borchgrevink,

(vararepr.)

Riksantikv./Inst. for folkelivsgransking, Univ. i Oslo.

Konservator, Arthur Fasteland

(vararepr. fra 1980)

DAIK/Historisk Museum, Bergen.

Vit.ass., Dikka Storm

(vararepr.)

Tromsø Museum.

3. INNHOLD

1. Registrering av verneverdier i de 10-års vernede vassdrag	s. 5
2. Forord	s. 7
3. Innhold	s. 9
4. Sammendrag	s. 11
4.1. Undersøkelsesområdet	s. 11
4.2. Registreringene	s. 11
4.3. Registrerte kulturminner	s. 12
4.4. Verneverdier	s. 14
5. Naturforhold	s. 15
5.1. Topografi	s. 15
5.2. Klima	s. 17
5.3. Jordbunnsforhold	s. 18
5.4. Fisk, vilt	s. 18
6. Arkeologiske undersøkelser og registreringer i Stjørdals- vassdraget	s. 19
6.1. Tidligere registreringer/utgravinger	s. 19
6.2. Registreringer i forbindelse med 10-års vern av Stjørdalselva	s. 20
7. Kulturminner	s. 23
7.1. Innledning	s. 23
7.2. Registrerte kulturminner	s. 24
8. Verneverdier	s. 91
8.1. Innledning	s. 91
8.2. Steinalderboplasser	s. 92
8.3. Helleristninger	s. 93
8.4. Veifar	s. 95
8.5. Dyregraver	s. 96
8.6. Jernvinner	s. 99
8.7. Kullmiler	s.102
8.8. Gravhauger/røyser	s.104
8.9. Bautasteiner/runesteiner	s.109
8.10. Ødegårder	s.110
8.11. Tufter	s.111
8.12. Heller	s.112
8.13. Pålerekke i myr	s.112

8.14. Runeinnskrifter	s.113
8.15. Varde	s.114
8.16. Tjæremiler	s.114
8.17. Kirker/kirketufter	s.114
8.18. Samiske boplasser	s.116
9. Funn fra Stjørdalselvas nedbørfelt	s.117
9.1. Funn fra steinalder	s.117
9.2. Funn fra bronsealder	s.119
9.3. Funn fra eldre jernalder	s.119
9.4. Funn fra yngre jernalder	s.120
10. Litteratur	s.124
11. Lokaliseringskart	s.132
12. Fotografier	s.154

4. SAMMENDRAG

4.1. Undersøkellesområdet.

Stjørdalselva som er en del av objekt 131 i Verneplan for vassdrag har et nedbørfelt på 2130 km². Elva har sitt utspring i grensetraktene mot Sverige. Den løper fra fjell til fjord i retning Ø-V. De høyeste toppene innenfor nedbørfeltet når opp til ca. 1200 m o.h. Vassdraget ligger hovedsakelig i de to kommunene Stjørdal og Meråker. Mindre partier i den nordre del ligger i Levanger og Verdal kommuner. Stjørdalsvassdraget har to hovedgrener ovenfor Hegra: Forra og Stjørdalselv. Ovenfor Meråker skifter elva navn fra Stjørdalselv til Tevla.

Elven(e) renner gjennom et varierende landskap. Øverst gjennom fjell, myr og skog. I den nedre del er det fremfor alt jordbruksdrift som dominerer. Rundt tettstedet Stjørdalshalsen er det vokst fram betydelig industri; her er videre flyplass, militær forlegning og forskjellige skoler. Bosetningen er stort sett konsentrert til dalførene.

Innenfor Stjørdalselvas nedbørfelt har det i lang tid vært samisk bosetting. Det er fremdeles reindrift her.

4.2. Registreringene.

De data som presenteres i denne rapporten er dels basert på arkivopplysninger/tidligere registreringer og dels på registreringer i forbindelse med at Stjørdalselva er vernet i 10 år. Det er i forbindelse med denne verneperioden utført ca. 13 ukeverk feltregistreringer. Deler av Stjørdal kommune er registrert for Økonomisk Kartverk. Disse data har man kunnet bruke.

Potensiell vasskraftutbygging har vært utslagsgivende for opplegg av registreringene. Ut fra faglige vurderinger, eksisterende data, økonomiske og tidsmessige rammer er det foretatt prioriteringer m.h.t. undersøkelsesområdet. Størst vekt er det lagt på å registrere utmarks- og fjellområder; områder som ikke er fanget opp av tidligere registreringer. Konkrete vassdragsutbyggingsprosjekt har influert på valg av registreringsområder.

Registreringene er på ingen måte fullstendige. Det er lagt vekt på å vise bredden av kulturminnetyper innenfor nedbørfeltet. Det reelle

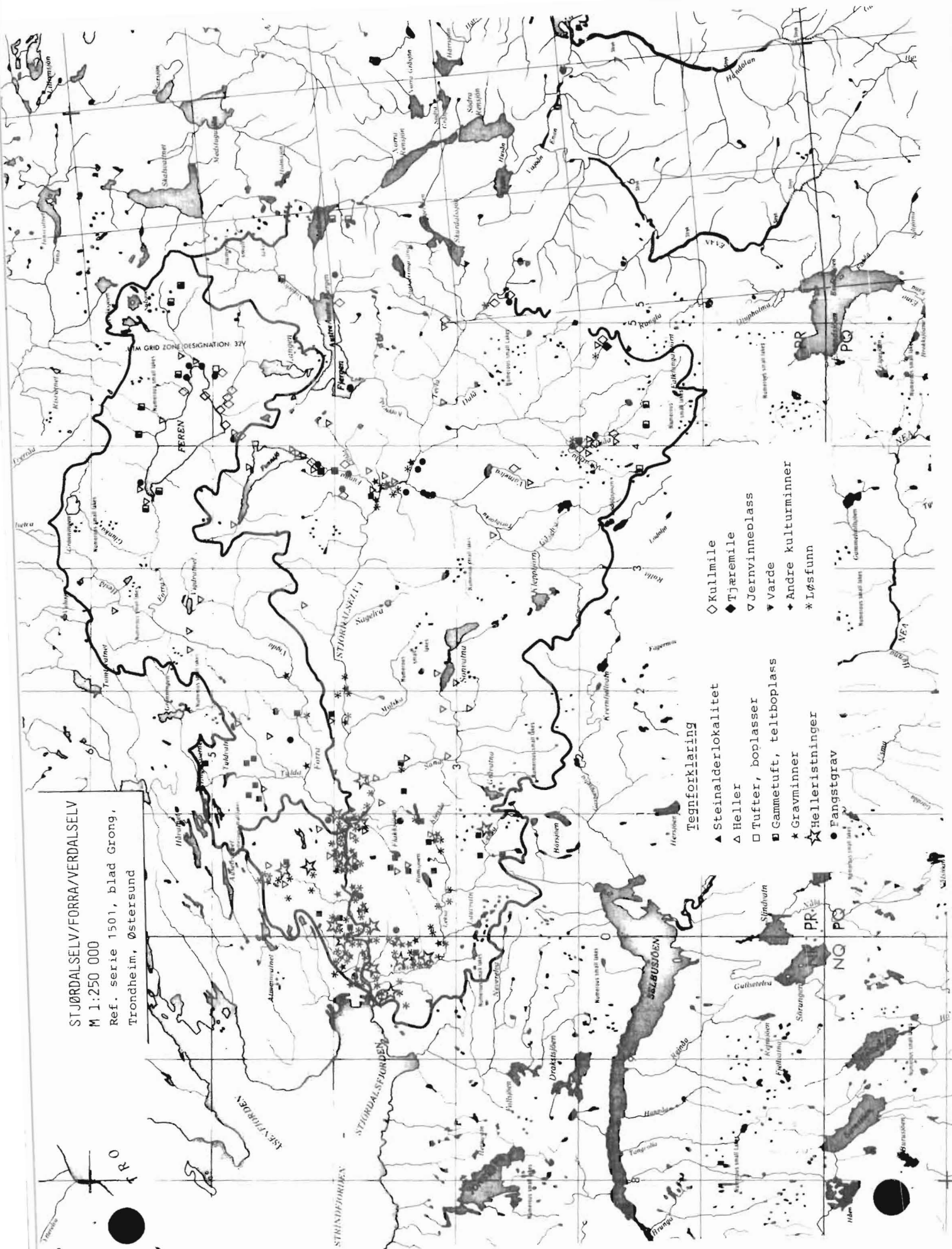
antall for de forskjellige kulturminnekategorier sier rapporten intet om. Innbyrdes forhold mellom registrerte kulturminnetyper er ikke kongruente med det reelle forhold. Registreringene er ikke statistiske utvalg. Det er f.eks. all grunn til å tro at gravhauger er overrepresentert. De registrerte data må leses med dette forbehold.

Ansvarlig for registreringene har vært prosjektleder Lars F. Stenvik. Under det meste av feltarbeidet har magistergradsstudenter i arkeologi vært daglige ledere med arkeologistudenter som assistenter.

4.3. Registrerte kulturminner

Kulturminnetyper	Antall lokaliteter/ funngrupper	Enkeltminner
1. Steinalderboplasser	2	2
2. Helleristninger	21	> 21
3. Veifar	9	> 9
4. Dyregraver	29	51
5. Jernvinner	66	>110
6. Kullmiler	32	59
7. Gravhauger	60	159
8. Bauta-, runesteiner	3	4
9. Ødegårder	21	> 21
10. Tufter	5	6
11. Heller	1	1
12. Pålerekke i myr	1	> 1
13. Runeinnskrifter	3	> 10
14. Varde	1	1
15. Tjæremiler	2	2
16. Kirker, kirketufter	10	10
17. Samiske boplasser	18	18
18. Funn fra steinalder	63	> 63
19. Funn fra bronsealder	6	> 6
20. Funn fra eldre jerna.	32	> 32
21. Funn fra yngre jerna.	123	>123
Sum	508	>709

STJØRDALSELV/FORRA/VERDALSELV
M 1:250 000
Ref. serie 1501, blad Grong,
Trondheim, Østersund

- Tegnforklaring**
- ▲ Steinalderlokalitet
 - △ Heller
 - Tufter, boplasser
 - Gammetuft, teltboplass
 - ★ Gravminner
 - ☆ Helleristninger
 - Fangstgrav
 - ◇ Kullmile
 - ◆ Tjæremile
 - ▽ Jernvinneolass
 - ▼ Varde
 - ◆ Andre kulturminner
 - * Løsfunn

4.4. Verneverdier.

Innenfor Stjørdalselvas nedbørfelt er det stor variasjon m.h.t. kulturminnetyper. Vassdraget inneholder således stort sett de arkeologiske ytringer man kan vente å finne i denne landsdelen. Vassdraget kan derfor sies å være representativt for regionen. Her kan man se hvorledes kulturminner opptrer i et landskap fra fjell til fjord.

Til en rekke kulturminner innen nedbørfeltet er det knyttet spesiell interesse. Det gjelder kanskje særlig helleristningene. Stjørdalen kan oppvise en slik konsentrasjon av ristningslokaliteter som er unik i landssammenheng, samtidig fins ristningsmotiv som er helt særegne. Flere av disse ristningsfeltene spiller en betydelig rolle for turisme og ikke minst blir ristningene brukt i undervisningsøyemed.

De samiske boplasser innenfor nedbørfeltet må også sies å ha spesiell interesse. De er levninger etter en i hovedsak skriftløs kultur og kan om de blir sakkyndig undersøkt, kanskje gi svar på noen av de mange spørsmål som knytter seg til sørsamisk historie. I den senere tid er juridiske aspekt ved samisk ressursutnyttelse blitt fokusert. Også i denne debatten kan de fysiske spor etter samisk bosetning bli avgjørende.

En sammenligning mellom Stjørdal og Verdal sannsynliggjør at Stjørdal i forhold til Verdal har mistet svært mange gravhauger i de siste par hundre år. Man kan derfor hevde at det er svært viktig at de gravhauger som er bevart i størst mulig grad må vernes for ettertiden.

En annen kulturminnetype det kan knyttes spesiell interesse til er jernvinneplassene. Stjørdal kan oppvise et betydelig antall av denne kulturminnekategorien. Vår kjennskap til disse kulturminnene er imidlertid omvendt proporsjonal med antallet. Det er sørgelig lite man vet om jernutvinning i Trøndelag i forhistorisk tid og middelalder. Dette er imidlertid et av de områder det forventes at arkeologer vil konsentrere sin interesse om i fremtiden.

Et ødegårdsanlegg er undersøkt innenfor nedbørfeltet til Stjørdalselva: Hoset i Lånke. Det er imidlertid registrert adskillig flere ødegårder i Stjørdalen. De resultater den ene undersøkelsen ga var oppsiktsvekkende.

Det gjenstår å vise om undersøkelsen er representativ for de andre registrerte. Disse ødegårdene står sentralt i debatten om samfunnsforhold i seinmiddelalderen, men også for spørsmål angående den eldste landnåmsfasen er disse ødegårdene av største interesse.

Arkeologiske kulturminner spiller en viktig rolle i undervisning. Flere kulturminner ligger lett tilgjengelig slik at det ikke byr på problem å frakte elever til stedet. Som nevnt ovenfor blir helleristningene brukt i undervisningssammenheng, dette gjelder også f.eks. Værnes kirke. Flere kulturminner er merket for bilturister innen Stjørdalen.

5. NATURFORHOLD

5.1. Topografi.

Stjørdalselva har et nedbørfelt på 2130 km² hvorav Forra utgjør 612 km². Elva har sitt utspring i grensetraktene mot Sverige. Den løper fra fjell til fjord i retning Ø-V. De høyeste fjelltoppene ligger lengst øst i nedbørfeltet. Mot nordøst avgrenses således nedbørfeltet av Hermannsnasa (1035 m o.h.) og Kjølhaugan (1247 m o.h.), i øst ligger Kjerringfjellet (1072 m o.h.) og Storkekluken (1110 m o.h.), i sørøst er Storskarven (1171 m o.h.) den høyeste fjelltoppen.

Vassdraget ligger i Stjørdal, Meråker, Levanger og Verdal kommuner. I de to sistnevne kommuner ligger bare en liten del av nedbørfeltet lengst mot N.

Hovedvassdraget har sitt utspring i grensefjellene i Meråker. Elva får bl.a. tilløp av sideelvene Dalåa, Torsbjørka, Kopperåa og Funna i Meråker. Ovenfor Fossen i Meråker er navnet på hovedelva Tevla. Lenger ned løper Forra sammen med Stjørdalselva i Hegra. Før dette får den imidlertid tilløp fra Sona i sør. Like før utløpet slutter Leksa seg til hovedløpet.

Mellom Meråker og Hegra går Stjørdalselva i et trangt dalføre. Fra Hegra ned til utløpet er det svært lite fall og elva går i rolige slynger gjennom den brede dalbunnen. Forra har svært lite fall fra utløpet i Feren til Grytesfossen. Elva meandrerer her gjennom de vide Forra-myrene. Fra Grytesfossen til Hegra går Forra gjennom den trange For-

dalen. De forskjellige elvene innenfor vassdraget går således gjennom mange forskjellige naturtyper.

Etter landbrukstellingen 1959 hadde Stjørdalsbygdene i overkant av 95.000 dekar dyrket mark. Dette var omtrent 12% av jordbruksarealet i NordTrøndelag. 11% av skogen lå i Stjørdal.

De beste jordbruksarealer ligger under den postglaciale marine grense. Da havet hadde sin største utstrekning nådde en fjordarm helt inn til Meråker. Her er den marine grense nivellert til 191 m o.h. mens den tilsvarende grense lengst vest i dalføret (Frigården, Lånke) er målt til 178 m o.h. (Liv og lagnad del I s.56ff.) I de nedre deler av dalføret er det således avsatt betydelige marine avsetninger. På disse avsetninger ligger den beste jordbruksjorda. Elva har videre bygd opp flere terrasser av grus og sand. På grunn av landheving er elveløpet flere ganger flyttet vestover.

De marine leiravsetninger har vist seg å være ustabile. Det har derfor flere ganger gått store ras i dalføret (Jfr. Lerifald, Kyllolaupet og Fallarov). På den annen side har også selve elva erodert kraftig i dalbunnen. Den har flere ganger skiftet løp og vasket bort dyrka jord og gårder (Dybdahl 1979,22).

Bosetningen er knyttet til dalførene. I den øvre kommunen, Meråker, er jordbruk, skogbruk, industri og turisme hjørnesteiner i bosetningsgrunnlaget. Her ligger således Meråker Smelteverk som produserer ferrosilisium. For å skaffe kraft til dette smelteverket er en del av vassdraget utbygd til elektrisitetsproduksjon. I Meråker har det dessuten vært drevet ferdighusproduksjon. Meråker Bruk driver storstilt skogbruk.

Ved utløpet i fjorden er tettstedet Stjørdal vokst fram. Her er således variert industri, handel og servicenæringer etablert. Her ligger også en militærforlegning og flyplass som betjener Trondheimsregionen.

I tidligere tider har det vært adskillig gruvedrift i dalføret. Det var i første rekke kopperforekomstene i Meråker som ble utnyttet. Her har således vært et stort antall gruver og skjerp (Jfr. Leirfall 1970,77ff). Ved Gilså i Stordalen var det i sin tid en smelthytte for kopperkis. I dag er ingen av disse gruvene i drift.

Nordlandsbanen og Meråkerbanen går gjennom dalføret. Meråkerbanen fortsetter over til Sverige. E6 går også tvers over dalen, mens mellomriksvegen E75 følger dalen over til Storlien i Sverige og videre til Sundsvall. Forbindelsen til Sverige har vært viktig i lange tider. Veitrasèene har gått på forskjellige steder til forskjellige tider, men har alltid vært viktig for bosetningen. Veinettet er etter måten godt utbygd innenfor nedbørfeltet. Skogsbilveger er flere steder ført fram for å lette tømmertransporten.

På Værnes ligger hovedflyplassen for Trøndelag. Ved Stjørdalshalsen er det videre mudret opp kaianlegg og bygd molo.

5.2. Klima.

Innenfor et så stort og variert nedbørfelt som Stjørdalselva vil det være store variasjoner klimatisk. Et par-tre punkter kan imidlertid beskrive noen av de variasjoner som finnes. Den gjennomsnittlige årstemperatur er således beregnet til $5,3^{\circ}$ på Værnes og $3,9^{\circ}$ i Meråker. (Middeltemp. Blindern $5,9^{\circ}$, Trondheim $4,9^{\circ}$). Ifølge Helland er det middeltemperaturen i vekstmånedene juni-september som er avgjørende for kornmodning. Steder med gjennomsnittstemperatur under 11 grader egner seg dårlig til korndyrking. Tetratermen juni-sept. var i Oslo (Blindern) $14,8^{\circ}$, i Trondheim (Voll) $12,2^{\circ}$, på Værnes $12,7^{\circ}$ og i Meråker $11,7^{\circ}$ (Dybdahl 1979,22).

De enkelte kornsorter trenger en artbestemt varmesum fra såtid til modning. Varmesummen er temmelig konstant, men den påvirkes av daglengde, nedbør, lysintensitet, jordart, gjørdsling etc. Varmesum regnes som et bedre uttrykk for kornets krav til temperatur enn veksttid i dager. De kornsorter som brukes i Norge i dag krever i gjennomsnitt 1100-1600 døgngrader for å modnes (Dybdahl 1979. 24).

På Hoset i Lånke er "det teoretiske normaltilbud på varme" beregnet til 1230 døgngrader. Hoset ligger ca. 350 m o.h. og betegnes som beliggende "helt ned mot dyrkingsgrensen for korn." (Salvessen 1974).

Når det gjelder nedbør så kan man generelt si at den avtar jo lenger østover i nedbørfeltet man kommer. Rundt århundreskiftet ble det foretatt målinger over 10 år på 3 steder. Man kom således til at den årlige

gjennomsnittsnebør på Ingstadløften i Hegra var 1165 mm, Østås i Hegra 1098 mm og Meråker 844 mm. Til sammenligning var nedbøren i Trondheim (1931_60) 857 mm, på Ørland 999 mm, i Sparbu 735 mm og på Røros 480 mm (Dybdahl 1979,24).

I trøndersk åkerbruk er det som regel ikke noe problem at det skal bli for lite nedbør, snarere tvert om. Mye nedbør i innhøstningsfasen har vist seg å volde de største vansker.

5.3. Jordbunnsforhold.

Som tidligere omtalt ligger store deler av nedbørfeltet til Stjørdalselva under den marine grense. Disse feltene regnes som god jordbruksjord. Stjørdal hører ellers med til den østre del av Trondheimsfeltet geologisk. I Skatval, Stjørdal og Lånke finner man stort sett sandsteiner, vulkansk tuff, kolorittskifre og konglomerater. I Meråker er det stort sett bergarter fra kambrium og ordovicium som dominerer (Dybdahl 1979,19).

5.4. Fisk, vilt.

Stjørdalselva regnes som en god lakselv. Det ble således fanget 11286 kg laks i elva i 1979. Dette var omtrent det samme i Orkla, men noe mindre enn Namsen (21735 kg) og Gaula (15616 kg) som var de to største lakseelvene i MidtNorge. (TOFA's årbok 1980.) Laksen går opp til Meråker. Den går også opp i sideelvene Forra og Sona.

I flere av vannene og elvene er det bra fiske etter ørret, dette gjelder bl.a. Feren.

Det felles årlig et betydelig antall elg innenfor nedbørfeltets grenser. Det felles ellers en del rådyr. Av småvilt skytes noe hare, mens rype er den betydeligste når det gjelder fuglejakt. Meråker regnes som et meget bra jaktterreng for rype. Innenfor nedbørfeltet er det flere beiteområder for tamrein. Fra skriftlige opplysninger vet vi imidlertid at det har vært villrein i området. Erkebiskopen i Nidaros drev bl.a. jakt på villrein i fallgraver i Meråker i seinmiddelalderen. Av rovdyr fins rev og gaupe og i den aller siste tid har bjørn fått innpass igjen.

6. ARKEOLOGISKE UNDERSØKELSER OG REGISTRERINGER I STJØRDALSVASSDRAGET

6.1. Tidligere registreringer/utgravninger.

Den eldste beretning om fornminner innenfor Stjørdalselvas nedbørfelt er de opptegnelser som er gjort i Olav Engelbrektsens jordebok om erkebiskopens dyregraver i Funnsjødal. Man daterer denne jordeboken til ca. 1520. Senere har Gerhard Schøning beskrevet flere gravhauger i dalføret på en av sine mange reiser. Denne omtale fins i hans reisebeskrivelse fra 1773-75. Han har særlig oppholdt seg i nedre deler av Stjørdal der han bl.a. har sett Kongshaugen (Reg.nr. 420). Schøning har også fanget opp opplysninger om ødegårder og åkerreiner i utmarka. Siden har L.D. Klüver registrert fornminner i dalføret (1823). Han har bl.a. avbildet runeinnskriften på Skrivarberget i sin bok "Norske Mindesmærker".

Den første bestyrer ved Antikvarisk avdeling ved DKNVS Museet ga i 1879 ut en oversikt over Faste fornlevninger og Oldsagsfunn i Nordre Thronhjems Amt. Her er således tatt med atskillige opplysninger om Stjørdal.

I dette århundre har først Theodor Petersen drevet registreringer og gravninger. I et par mannsaldre var han bestyrer av Antikvarisk avdeling ved DKNVS, Museet. På sine mange reiser har han foretatt opptegnelser over faste fornminner. Disse opptegnelser fins nå arkivert på Museet. Her kan vi også trekke fram de arkeologiske utgravninger Th. Petersen foretok på Værnes under siste krig. Et større gravfelt ble den gang undersøkt. Resultatet har fått stor betydning for vår kjennskap til yngre jernalders gravskikk ettersom gravene viste seg å inneholde svært velutstyrte begravelser fra denne perioden.

Av spesialregistreringer kan nevnes Karl Mørkveds opptegnelser over dyregraver (Mørkved 1960) og jernvinneplasser (Mørkved 1967). Når det gjelder den siste kulturminnetypen, jernvinnene, kan man ikke unngå å nevne Einar Hermstad som er den som har funnet så å si alle de jernvinner som er omtalt i denne rapporten. Bjørn Olav Nygård har samlet opplysninger om samiske boplasser i Fersdalen og i grensestrøkene mot Verdal (Nygård 1976).

Ett navn kan man ikke komme utenom, når man skal snakke om Stjørdalens historie eller forhistorie: Jon Leirfall. Han har i sin tid samlet en mengde opplysninger og tradisjon om Stjørdalen. Dette har resultert i en stor bygdebok fra hans hånd. I denne rapporten har vi kunnet høste fruktene av hans arbeid. Tilleggsopplysninger har vi fått gjennom samtaler med Leirfall. Vi er han stor takk skyldig.

Deler av Stjørdalselvas nedbørfelt er registrert med henblikk på kulturminner i forbindelse med utgivelse av Økonomisk Kartverk. En rapport fra disse registreringene er senere utgitt ved DKNVS, Museet i serien Funn og fornminner i NordTrøndelag, nr. 6. (Stjørdal I, 1978). Disse registreringer dekker imidlertid bare de aller nederste deler av dalføret. Øvre deler av Hegra, Meråker og søndre del av Lånke faller utenom. De registreringer som er gjort for Økonomisk Kartverk er imidlertid svært nøyaktige og pålitelige.

Flere enkeltpersoner har samlet opplysninger og kartfestet fornminner i Stjørdal. Dette er opplysninger som senere er blitt arkivert ved DKNVS, Museet. Det er umulig å nevne alle disse her, men det er takket være disse personene man overhode vet om enkelte fornminner. Ellers har mange sendt inn funn til Museet som har kommet fram på forskjellig vis.

Alle de opplysninger som er kommet Museet i hende gjennom ovennevnte opptegnelser og registreringer er forsøkt innarbeidet i denne rapporten.

6.2. Registrering i forbindelse med 10års verning av Stjørdalselva.

De registreringene som er utført for dette prosjektet er bestemt av flere faktorer. For det første har Miljøverndepartementet definert intensjonen med undersøkelsene. Det er med henblikk på framtidig kraftutbygging undersøkelsene er iverksatt. Opplegget for registreringene hadde blitt et annet om det f.eks. var potensiell hyttebygging som var årsak til disse utredningene.

Lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 er basis for alle registreringer av fornminner. Alle fornminnetyper som er nevnt i denne loven er fredet. Det er derfor disse fornminnene registreringene har søkt å påvise.

Disse registreringene har det vært nødvendig å tilpasse en økonomisk og tidsmessig ramme.

Den faglige innsikt har videre vært bestemmende for registreringenes utforming.

Alle disse momentene som er nevnt ovenfor har den naturlige konsekvens at man må foreta prioriteringer i registreringsarbeidet. Det har ikke vært mulig å foreta registreringer i hele vassdraget. Registreringene i forbindelse med 10-års vernede vassdrag må derfor på ingen måte oppfattes som fullstendig. De kan bare gi en indikasjon på hva som fins av kulturminner.

Det er nødvendig å omtale de prioriteringer som er foretatt nærmere. De arkivdata DKNVS, Museet på forhånd satt inne med dekket for det meste nedre deler av vassdraget eller for å si det med andre ord: der den menneskelige aktivitet i dag er størst (p.g.a. jordbruk). Det er da også disse områdene som er registrert i forbindelse med utgivelsen av Økonomisk Kartverk. Ut fra dette var det naturlig å prioritere de områder som tidligere ikke var registrert arkeologisk, og konsentrere seg om utmarks- og fjellområder.

På denne måten kunne man samtidig forsøke å få en større bredde i fornminnebestanden. Det er nemlig all mulig grunn til å tro at "utmarks-fornminner" er sterkt underrepresentert i forhold til gravhauger f.eks. som er lettere å finne både fordi de som regel ligger i bebodd område, men også fordi de rent fysisk vises bedre enn en steinalderboplass som bare kan lokaliseres ved et spadestikk.

Aktuelle vasskraftutbyggingsprosjekt har hatt betydning for hvor registreringene er satt inn. Områder som kan bli neddemt eller på annen måte bli berørt av en framtidig utbygging er prioritert. Generelt kan man si at områder i en viss nærhet av elver og vann har vært "interessante" ut fra Miljøverndepartementets målsetting med registreringene.

Dette har man allikevel ikke vært blindt bundet av. Man har forsøkt å legge et vidt kulturgeografisk perspektiv på registreringene. Det er f.eks. ikke riktig å hevde at bare de fornminner som blir liggende under vann etter en vassdragsregulering er berørt av utbyggingen. Fornminner kan ligge et godt stykke unna vannkanten og allikevel er det til syvende og sist relasjonen til vann som er utslagsgivende for

plasseringen av fornminnet. Fornminner og vann er deler av et kulturlandskapl. Endres landskapet endres også fornminnene.

Registreringene har stort sett foregått i grupper på to. Disse gruppene har gått over deler av nedbørfeltet etter anvisning av den ansvarlige leder. Man har lett etter synlige så vel som ikke synlige fornminner. Til den siste gruppen hører steinalderboplasser. For å finne slike fornminner har man foretatt en rekke prøvestikk på egnede steder. Det som avslører en steinalderboplass er kombinasjonen av trekull og avslag fra redskapsproduksjon i stein. En del synlige fornminner er også sjekket ved hjelp av spadestikk. Det kan f.eks. på overflaten være vanskelig å avgjøre om det dreier seg om en trekullmile eller en dyregrav. Her vil et spadestikk avgjøre dette.

Selv om man går systematisk rundt på leting etter fornminner vil man aldri finne alle spor etter menneskelig aktivitetet i terrenget. I mange tilfelle er det tilfeldigheter som avgjør om man oppdager en steinalderboplass f.eks. Derfor kan man med sikkerhet si at det innenfor nedbørfeltet til Stjørdalselva fins flere fornminner enn de vi har registert. Eller sagt med andre ord: Har man klart å påvise en type fornminne, er det overveiende sannsynlig at det finnes flere enn de registrerte eksemplarene.

Det er på denne måten registreringene i forbindelse med 10års vern av Stjørdalselva må brukes. Registreringene viser et utsnitt av det som finnes innenfor nedbørfeltet ikke mengden av fornminner. Dette utsnittet er heller ikke proporsjonalt ettersom undersøkelsesintensiteten er ulik for de forskjellige fornminnetyper. Gravhauger er etter alt å dømme overrepresentert.

Registratorene har fått god hjelp av lokalbefolkningen, slik hjelp er helt uunnværlig i disse registreringene. Det vil favne for vidt å nevne alle som har gitt opplysninger, de skal imidlertid alle takkes.

Ansvarlig for registreringene har vært prosjektleder Lars F. Stenvik. Daglige ledere under feltarbeidet har for det meste vært magistergrads-studenter i arkeologi med lang feltpraksis. Assistentene har vært arkeologistudenter. Det er tilsammen utført 13 ukeverk feltregistreringer i Stjørdalsvassdraget. I tillegg er det foretatt omfattende innsamling av arkivdata. Følgende personer har deltatt i feltarbeidet som ble

utført somrene 1978 og 1979: Stud.mag.art. Hein B. Bjerck, M.A., stud. mag.art. Liza Bostwick, siv.ing.stud,mag.art. Magnar Dalland, stud. mag.art. Tor Knudsen og prosjektleder mag.art. Lars F. Stenvik.

7. KULTURMINNER

7.1. Innledning.

Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner har vært bestemmende for hvilke kulturminner som er registrert. §4 i denne loven slår fast hvilke kulturminner som er fredet. I listen gjengitt i kap. 7.2 er alle de kulturminner det har vært mulig å få rede på, ført opp.

Kulturminnene er ført opp i geografisk rekkefølge med fortløpende nummerering. Reg.nr. 1 starter således lengst i øst i vassdraget. Opp-listingen følger videre hovedvassdraget (Tevla) ned til Meråker og fanger opp sidedalførene Storlidalen, Kluksdalen og Torsbjørkdalen underveis. Deretter er kulturminnene ned til samløpet med Forra ført opp. Etter dette starter man øverst i Forras nedbørfelt helt inn mot Svenskegrensen og følger Forra ned til samløpet med Stjørdalselva. Fra dette samløpet følges sørsiden av elva helt til utløpet, innbefattet Lånke. Etter dette starter oppstillingen ved samløpet Forra- Stjørdalselv igjen, men denne gangen på nordsiden. Man følger således vassdraget nedover til utløpet og tar med Skjølstadgrenda underveis.

Kulturminnene er angitt ved stedsnavn. Etter stedsnavnet/gårdsnavnet er det ført opp hvilket kartblad kulturminnet finnes på. Dette fire-sifrede tallet med romertall I-IV etter, viser til kartbladnummer i M711 serien, målestokk 1:50000. Kulturminnene er så langt det har vært mulig stedfestet ved UTM-koordinater (For nærmere orientering om dette, se kartbladenes nedre kant.) Disse koordinatene er relativt grove slik at kartfestingen blir noe unøyaktig. Det er gitt en kort beskrivelse av de enkelte kulturminner eller kulturminnefelt. Under disse beskrivelsene er det oppgitt kilde for opplysningene (se litteraturliste bak).

Bakerst i rapporten vil man finne lokaliseringskart for de forskjellige kulturminnene. I tilknytning til kap. 4, er det utarbeidet kart som viser alle arkeologiske kulturminner i Stjørdalsvassdraget.

Funn er datert til arkeologiske perioder:

Steinalder	ca. 1500 f.Kr.
Bronsealder	" 1500 - 500 f.Kr.
Eldre jernalder	" 500 f.Kr. - 600 e.Kr.
Yngre jernalder	" 600 - 1000 e.Kr.
Merovingertid	" 600 - 800 e.Kr.
Vikingtid	" 800 - 1000 e.Kr.
Middelalder	" 1000 - 1537 e.Kr.

7.2. Registrerte kulturminner.

Reg.nr. 1 Skurdalsporten 1721 I UTM ?

Bautastein.

I Skurdalsporten ca. 6 km N for Storlia står en stein med bumerkeristninger. Steinen går under navnet "Stenen i grønne dal" og det knytter seg sagn til den fra middelalderen. (Leirfall 1968, 274ff.)

Reg. nr. 2 Skalltjønnå 1721 I UTM 516 257

Dyregrav.

2 m NØ for trekullmila nevnt ovenfor ligger en dyregrav, 3,5 x 3 m og 1 m dyp. (Dalland 1979.)

Reg. nr. 3 Skalltjønnå 1721 I UTM 516 257

Kullmile.

Ca. 20 m fra vannkanten på S-siden av Skalltjønnå ligger en 8 m vid trekullmile. (Dalland 1979.)

Reg. nr. 4 Teveldal 1721 I UTM 514 270

Kullmiler.

På NV-siden av det oppdyrkede området SV for elva Tevla i Teveldalen, ligger 4 kullmiletufter, 6,5 - 10 m i tverrmål. Et par av milene er ikke tømt. (Dalland 1979.)

- Reg. nr. 5 Ivarsmyra 1721 I UTM 497 305
Jernvinneanlegg og trekullmile.
Rett N for tre hytter på Ivarsmyra, er det funnet 3
blestergroper og en kullmiletuft ute på kanten av en
bratt skråning. (Dalland 1979.)
- Reg.nr. 6 Storkjerringåa 1721 I UTM 505 310
Gammelt veifar
Ca. 1 km NV for Ivarsmyra kan man se rester etter
Jemtlandsveien der den krysser Storkjerringåa (Dalland
1979).
- Reg. nr. 7 Brentåsvollen 1721 I UTM ?
Jernvinneplass.
Ved Brentåsvollen skal det være en jernvinneplass.
(Leirfall 1968.)
- Reg. nr. 8 Hesttjørnan 1721 I UTM 588 380
Samisk boplass.
På Ø-siden av Østre Hesttjørn står skjelettet av en same-
gamme. (Dalland 1979.)
- Reg. nr. 9 Hallsjøen 1721 I UTM 594 396
Samisk boplass.
I en liten vik på sørsida av Hallsjøen, ligger en nedrast
samegamme. (Dalland 1979.)
- Reg. nr. 10 Kjerringfjellet 1721 UTM ?
Dyregraver.
Ca. 1,5 km Ø for Litlådalsvollen på NV-siden av Kjerring-
fjellet skal det ligge flere dyregraver. (Dalland 1979.)
- Reg. nr. 11 Litlådalsvollen 1721 I UTM 526 398
Kullmiletuft.
3-400 m V for Litlådalsvollen ligger en kullmiletuft 6 m i
diameter i en myr. (Dalland 1979.)
- Reg. nr. 12 Køltjørndalen 1722 II UTM
Samisk boplass.
I Køltjørndalen fins spor etter gammel samisk boplass.
(Nygård 1976, 48.)

- Reg. nr. 13 Nordelva 1721 I UTM 546 440
Tuft (samisk?).
Ca. 3 km oppover langs Nordelva som renner ut i Fjergen, ligger en firkantet nedskjæring i bakken (jordgamme-tuft?) med flate steinheller i bunnen. (Dalland 1979.)
- Reg. nr. 14 Fjergen 1721 I UTM 448 385
Dyregrav.
På en øy ca. 1 km fra demningen i Fjergen, ligger en dyregrav ca. 2 m i diameter og 1,35 m dyp. (Dalland 1979.)
- Reg. nr. 15 Kluksdal 1721 I UTM 463 206
Jernvinneplass.
I et område på minst 60 x 10 m er det registrert flere store slagghauger, 27 tydelige groper som etter prøve-stikk må antas være blestergroper. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg. nr. 16 Kluksdal 1721 I UTM 460 208
Tjæremile.
I en myr mellom jernvinneplassen ovenfor og Søre Kluksdal er det funnet en stokkeplatt av kløyvde furustammer ca. 1 m ned i myra. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg. nr. 17 Kluksdal 1721 I UTM 462 206
Kullmile.
Ca. 550 m SØ for tunet på Søre Kluksdal, ligger en 10 m vid trekullmile. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg. nr. 18 Kluksdalen
Funn fra yngre jernalder (T 11870)
På Kluksdalen er det funnet et sverd fra yngre jern-alder (Th. Petersen 1918, 14.)
- Reg. nr. 19 Åsvollsetra 1721 II UTM ?
Jernvinneplass.
På Åsvollsetra er det funnet slagg etter jernframstilling (oppl. v. Henning og Petter Rotvoll).
- Reg. nr. 20 Bjørneggen UTM ?
Samisk boplass.
På gamle Bjørneggen gård er det en gammel samisk bo-plass (Meråker komm. Registreringer).

- Reg. nr. 21 Gilsåvola UTM ?
Samisk boplass.
På Gilsåvola er det spor etter gammel samsik bosetting (Meråker komm. Registreringer).
- Reg. nr. 22 Hårrådalen UTM ?
Samisk boplass.
På Hårrådalen i Stordalen, er det en gammel samisk boplass (Meråker komm. Registreringer).
- Reg. nr. 23 Hårrådalen under Klukskaftet UTM ?
Samisk boplass.
Øverst i Hårrådalen mot Klukskaftet, er det rester etter gammel samisk bosetting (Meråker komm. Registreringer).
- Reg. nr. 24 Hårråa 1721 I UTM 413 167
Kullmile.
2,6 km S for Søre Rotvoll, 10 m V for stien til Storerikvollen, ligger en 10 m vid kullmile (Bjerck & Bostwick 1979).
- Reg. nr. 25 Rotvoll 1721 I UTM 408 184
Dyregrav.
Ca. 700 m S for Søre Rotvoll, 15 m V for stien til Storeriksvollen, ligger en dyregrav ca. 1,5 m i diameter og 1,5 m dyp (Bjerck & Bostwick 1979).
- Reg. nr. 26 Rotvoll 1721 I UTM 407 187
Kullmile.
625 m SSV for Søre Rotvoll på V-siden av turstien over Gilsådammen, ligger en 8 m vid trekullmile (Bjerck & Bostwick 1979).
- Reg. nr. 27 Rotvoll 1721 I UTM 405 184
Jernvinneanlegg.
Ca. 750 m SSV for Søre Rotvoll og ca. 40 m fra Gilsådammen, ligger en jernvinneplass 50 x 25 m. Her er registrert 16 blestergroper og 5-6 store slagghauger. Det er tidligere gravd fram en hellebelagt blestergryte på stedet. (Bjerck & Bostwick 1979.)

- Reg. nr. 42 Tronset 1721 I UTM 363 327
Dyregrav.
Ca. 500 m S for Tronset og 10 m V for fylkesvegen, ligger en 3 x 1,5 m vid dyregrav og 1 m dyp (Bjerck & Bostwick 1979.) (Kan muligens være den samme som reg,nr. 41.)
- Reg. nr. 43 Blestervollen 1721 IV UTM ?
Jernvinneplass.
Ved Blestervollen er det iflg. Einar Hermstad, en jernvinneplass. (Leirfall 1968, 342.)
- Reg. nr. 44 Vollbekken 1721 I UTM ?
Dyregrav.
Ved Vollbekken ovenfor Brua ligger en dyregrav. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg. nr. 45 Blestervollen 1721 I UTM 366 345
Dyregraver.
Ca. 250 m opp og V for gården, ligger 2 dyregraver ca. 20 m S for bekken. (Mørkved 1960, 20.)
- Reg. nr. 46 Øyvollen 1722 III UTM ?
Jernvinneplass.
Ved Øyvollen ved V-enden av Fundssjøen, er det funnet slagg. (Leirfall 1968, 342.)
- Reg. nr. 47 Kamvollen 1722 II UTM ?
Jernvinneplass.
Ved Kamvollen på N-siden av Fundsjøen er det funnet en jernklump fra jernutvinning. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg. nr. 48 Meråkervollen 1722 II UTM 398 446
Kullmile.
Ca. 35 m ø for fylkesveien, i stien til Meråkervollen, ligger en 10 m vid trekullmile. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg. nr. 49 Funnsjøen 1721 I UTM 393 432
Jernvinneplass.
CA. 850 m N for demningen i Funnsjøen like i strandkanten, er det funnet slagg. Før veien ble bygd var det mange groper her (oppl. v. K.Lundemo). (Bjerck & Bostwick 197.)

- Reg. nr. 50 Langvassbekken 1721 I UTM 397 440
Jernvinneplass.
I Langvassbekkens utløp i Funnsjøen, er det funnet
slag (oppl. v. Einar Hermstad).
- Reg. nr. 51 Funnsjøen 1722 II UTM 389 422
Kullmiler.
2 kullmiler ligger på en myrlendt flate ca. 100 m S for
demningen i Funnsjøen. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg. nr. 52 Ospvollen 1722 II UTM 388 420
Kullmile.
Ca. 200 m S for demningen i Funnsjøen og 15 m N for
Funna, ligger en 8 m vid trekullmile. (Bjerck & Bostwick
1979.)
- Reg. nr. 53 Ospvollen 1821 I UTM 385 418
Kullmile.
Rett Ø for dyregrava ovenfor ligger en 6 m vid trekull-
mile. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg. nr. 54 Ospvollen 1721 I UTM 385 418
Dyregrav.
30 m S for kullmila ovenfor ligger en 4 x 2 m vid og 1 m
dyp dyregrav. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg. nr. 55 Ospvollen 1721 I UTM 385 418
Kullmile.
Ca. 8 m V for dyregrava nevnt ovenfor ligger en 8 m
vid trekullmile. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg. nr. 56 Ospvollen 1721 I UTM 385 418
Dyregrav.
Ca. 12 m NNV for jernvinneplassen nevnt ovenfor, ligger
en dyregrav 2 x 4 m og 1 m dyp. (Bjerck & Bostwick
1979.)
- Reg. nr. 57 Ospvollen 1721 I UTM 385 418
Jernvinneplass.
Ca. 500 m SSV for dammen i Funnsjøen ligger en lav u-
regelmessig slagghaug. (Bjerck & Bostwick 1979.)

Reg. nr. 58 Ospvollen 1721 I URM 386 420

Kullmile og steinring.

Ca. 350 m VSV for demningen i Funnsjøen og 8 m V for slagghaugen nevnt ovenfor, ligger en kullmile 9 m vid. 3 m ØSØ for trekullmila ligger en steinring. Fra denne steinringen går en grøft 5 x 1 m til terrassekanten i SV. (Bjerck & Bostwick 1979.)

Reg. nr. 59 Ospvollen 1721 I UTM 386 420

Hustuffer.

6 m VSV for steinringen nevnt ovenfor ligger to rektangulære, nedgravde hustuffer 5 x 2 m og 3 x 2 m. (Bjerck & Bostwick 1979.)

Reg. nr. 60 Ospvollen 1721 I UTM 386 420

Jernvinneplass.

Ca. 350 VSV for demningen i S-enden av Funnsjøen, ligger en jernvinneplass. Her er således registrert slagg i et 30 m vidt område. (Bjerck & Bostwick 1979.)

Reg. nr. 61 Ospvollen 1721 I UTM 389 420.

Kullmile.

Ca. 150 m S for krysset mellom fylkesveien og veien til V-siden av Funnsjøen, ligger restene av en ca. 6 m vid trekullmile. (Bjerck & Bostwick 1979.)

Reg. nr. 62 Funna 1721 I UTM 377 388

Dyregraver.

Ca. 250 m V for fylkesveien og ca. 250 m SV for søppelplassen, ligger et dyregravssystem bestående av 7 dyregraver. (Bjerck & Bostwick 1979.)

- Reg. nr. 70 Fundtaune 1721 I UTM?
Kirketuft(?).
På Fundtaune er det grunn til å tro at den eldste kirke i middelalderen i Meråker stod. (Leirfall 1970, 288.)
- Reg. nr. 71 Fundtaune 1721 I UTM ?
Jernvinne.
Iflg. Einar Hermstad er det en jernvinne plass i bekken sør for husa på Fundtaune. (Leirfall 1968, 342.)
- Reg. nr. 72 Meråker stasjon 1721 I UTM 378 358
Jervinne plass.
Ved Meråker stasjon/Blesterberget er det en jernvinne plass. (Leirfall 1968.)
- Reg. nr. 73 Nustad 1721 I UTM ?
Jernvinne plass.
På Nustad skal det være en jernvinne plass. (Leirfall 1968, 342.)
- Reg. nr. 74 Nustad 1721 I UTM 370 354
Gravrøys
På en terrassekant like ved fjøset på Nustad (21/1), ligger en gravrøys dekt av store mengder åkerstein. (Leirfall 1970, 191.)
- Reg. nr. 75 Nustad
Funn fra eldre jernalder (T 17432).
På Nustad er det funnet en spydspiss fra eldre jernalder. (Mørkved 1953, 129.)
- Reg. nr. 76 Nustad
Funn fra yngre jernalder (T 11750).
På Nustad er det funnet en øks fra vikingtid. (Th. Petersen 1917, 21.)
- Reg. nr. 77 Lauvli
Funn fra steinalder (T 13707).
På Lauvli er det funnet et køllehode med skaftfure av stein. (Th. Petersen 1928, 7).

- Reg. nr. 78 Lauvli
Funn fra steinalder (T 17001).
På Lauvli er det funnet et køllehode av stein med skaftfure. (Marstrander 1950, 158.)
- Reg. nr. 79 Fossen
Funn fra steinalder (T 16301).
På Fossen er det funnet et køllehode med skaftfure av stein. (Th. Petersen 1944, 19.)
- Reg. nr. 80 Meråker 1721 I UTM 376 368
Gravhaug.
I grensa mellom Meråker østre og Merøkertrøa, ligger en steinblandet noe ødelagt gravhaug ca. 200 m ovenfor husene på Meråker østre (20/3). (Leirfall 1970, 191.)
- Reg. nr. 81 Meråker 1721 I UTM 376 367
Gravrøyser(?)
40 m V for husene på Meråker østre (20/3) ved den gamle Jämtlandsvegen, ligger 2 mindre forhøyninger dekket av åkerstein, mulige gravrøyser. (Leirfall 1970, 191.)
- Reg. nr. 82 Meråker 1721 I UTM 377 367
Gravrøys.
Ca. 150 m Ø for husene på Meråker østre (20/3) ved den gamle Jämtlandsvegen, ligger en noe ødelagt gravrøys. (Leirfall 1970, 191.)
- Reg. nr. 83 Meråker 1721 I UTM 376 366
Gravrøyser.
120 m V for husene på Meråker østre (20/3), ligger to gravrøyser hvorav den ene er svært utkastet. (Leirfall 1970, 191.)
- Reg. nr. 84 Meråkertrøa 1721 I UTM 376 368
Gravhauger.
To flate gravhauger ligger i grensa mellom Meråker østre (20/3) og Meråkertrøa (20/96,97) like ved haugen nevnt ovenfor. (Leirfall 1970, 191.)

- Reg. nr. 85 Risvoll 1721 I UTM 392 334
Gravhaug.
I hagen på Flåmo (25/1) av Risvoll, ligger en gravhaug.
Dette er den siste i et gravfelt på minst 13 hauger, hvor-
av 5 ganske store. (Leirfall 1970, 192.)
- Reg. nr. 86 Risvoll
Funn fra eldre jernalder (T 13590).
På Risvoll er det funnet et kvartsbryne som trolig er
fra eldre jernalder. (Th. Petersen 1927, 28.)
- Reg. nr. 87 Rydningen 1721 I UTM 360 368
Gravhaug.
60 m V for husene på Rydtun (19/19), ligger en grav-
haug med steinsetting i kanten. (Leirfall 1970, 191.)
- Reg. nr. 88 Rydningen
Funn fra steinalder (T 14378).
På Rydningen er det funnet et køllehode av stein med
skaftfure. (Th. Petersen 1931, 17.)
- Reg. nr. 89 Rydningen
Funn fra steinalder (T 14379).
På Rydningen er det funnet et køllehode av stein med
skaftfure. (Th. Petersen 1931, 17.)
- Reg. nr. 90 Rydnignen
Funn fra eldre jernalder (T 4921).
På Rydningen er det funnet en beltestein fra eldre jern-
alder. (K. Rygh 1896, 96.)
- Reg. nr. 91 Vollaneset
Funn fra steinalder (T 2909).
På Vollaneset er det funnet en skafthulløks av stein
(K. Rygh 1882, 19.)
- Reg. nr. 92 Brønnholnes
Funn fra steinalder (T 18040).
På Brønnholnes er det funnet et køllehode med skafthull.
(Møllenhuis 1959, 104.)

- Reg.nr. 101 Flora
Funn fra steinalder (T 13724).
På Flora er det funnet en slipestein fra steinalder. (Th. Petersen 1928, 10.)
- Reg.nr. 102 Flora
Funn fra eldre jernalder (T 12844).
På Flora er det funnet et kvartsbryne som trolig stammer fra eldre jernalder. (Th. Petersen 1924, 11.)
- Reg.nr. 103 Flora
Funn fra yngre jernalder (tapt).
På Flora er det funnet et sverd fra vikingtid som nå er bortkommet. (arkivopplysning.)
- Reg.nr. 104 Flornes 1721 IV UTM 17? 38?
Gravfelt.
På Flornes (332/2) ligger et gravfelt bestående av 6 gravhauger. En gammel ferdselsvei har krysset feltet. (Leirfall 1970, 191.)
- Reg.nr. 105 Flornes
Funn fra eldre jernalder (T 13999).
På Flornes er det funnet en ufullstendig spydspiss fra eldre jernalder. (Th. Petersen 1929, 27.)
- Reg.nr. 106 Heståsen 1722 III UTM ?
Jernvinneplass.
Ved Heståsbekken er det funnet spor etter jernutvinning (oppl. v. S. Henning).
- Reg.nr. 107 Heståsen 1721 IV UTM 16? 40?
Mulig ødegård.
På Heståsen er det trolig rester etter en ødegård. Stedet var bebodd på 1500-tallet. (Leirfall.)
- Reg.nr. 108 Austkil 1721 IV UTM 12? 37?
Helleristningsfelt.
Ca. 300 m N for husene, oppe i åsen i kanten av et gammelt vegfar, ligger et helleristningsfelt med 6 skipsfigurer og 3 skålgroper. (Leirfall 1970, 204.)

- Reg.nr. 109 Austkil 1721 IV UTM 12? 37?
Gravhaug.
På en smal terrasse oppe i skråningen nedenfor helle-
ristningsfeltet, ligger en stor rund gravhaug. (Leirfall
1970, 187.)
- Reg.nr. 110 Sør-Kil
Funn fra yngre jernalder (T 2292).
På Sør-Kil er det gjort et gravfunn som besto av følg-
ende: En skålforma spenne, et sverd og et munnbitt.
Funnet kan dateres til vikingtid, (K.Rygh 1879, 219.)
- Reg.nr. 111 Sør-Kil
Funn fra yngre jernalder (T 22934).
På Sør-Kil er det i engrav funnet en skålforma spenne,
2 perler og et skjelett. Funnet kan dateres til viking-
tid. (K. Rygh 1879, 219.)
- Reg.nr. 112 Sørkilflå 1621 I UTM ?
Jernvinneplass.
Ved Sørkilflå skal der være spor etter jernutvinning.
(Leirfall 1968, 342.)
- Reg.nr. 113 Kilnes 1721 IV UTM 130 370
Jernvinneplass.
På Gunnarsrommet av Kilnes skal det være en jernvinne-
plass. (Leirfall 1968, 342.)
- Reg.nr. 114 Skrøydalen 1721 IV UTM ?
Jernvinneanlegg.
I Skrøydalen S for Sonvatna skal det iflg. Einar Hermstad
være funnet slagg. (Leirfall 1968, 342.)
- Reg.nr. 115 Midtkilvollen 1721 IV UTM 213 317
Jernvinneplass.
Ved Midtkilvollen er det spor etter en jernvinneplass.
(Leirfall 1968, 342.)
- Reg.nr. 116 Sonvatna 1721 IV UTM?
Samisk boplass.
Ved Sonvatna er det gamle sameboplasser (oppl. ved
Leirfall).

- Reg.nr. 117 Lomkjølvollen 1721 IV UTM 183 283
Jernvinneplass.
På Lomkjølvollen skal det være en jernvinneplass.
(Leirfall 1968, 342.)
- Reg.nr. 118 Sunndal 1721 IV UTM 168 304
Jernvinneplass.
Ved Sunndal skal det være en jernvinneplass. (Leirfall 1968, 342.)
- Reg.nr. 119 Romma 1721 IV UTM
Jernvinneplass.
Ved Romma skal det være en jernvinneplass. (Leirfall 1968, 342.)
- Reg.nr. 120 Rønsås 1721 IV UTM ?
Gravhauger og ødegård.
På Rønsåsen er det registrert to langhauger og to rundhauger. I utmarka er det dessuten observert hauger som kan inneholde graver. Dette er antagelig spor etter en ødegård. (Leirfall 1970, 186.)
- Reg.nr. 121 Våtland 1721 IV UTM
Gravhaug.
På Våtland (211/3) ca. 120 m fra husene ligger en rund gravrøys. (Leirfall 1970, 186.)
- Reg.nr. 122 Våtland 1721 IV UTM?
Jernvinne.
Ved Våtland skal det være spor etter jernutvinning.
(Leirfall 1968, 342.)
- Reg.nr. 123 Våtland 1721 IV UTM?
Ødegård.
På Våtland er det observert gravhaug og tufter som kan sees som rester av en ødegård. (Leirfall.)
- Reg.nr. 124 Våtland
Funn fra steinalder (T 15079).
På Våtland er det funnet en skafthulløks av stein.
(Th.Petersen 1935, 16.)

- Reg.nr. 125 Einang 1621 I UTM 106 388
Varde.
På Våttån ca. 1 km NØ for Einang (221/1), ligger en varde. (Stjærdal I 1977, 196.)
- Reg.nr. 126 Einang 1621 I UTM 099 381
Gravhauger.
90 m NØ for tunet på Einang (222/1) ligger 4 gravhauger på Åsmobakken. Haugene ligger på rekke og har tverrmål 6-7 m. (Stjærdal I 1977, 194f.)
- Reg.nr. 127 Einang 1721 IV UTM
Gravhauger.
På Einang ligger to rundhauger og en langhaug på en terrassekant på nordsiden av mellomriksvegen. (Leirfall 1970, 187.)
- Reg.nr. 128 Einang
Funn fra bronsealder (T 14169)
På Einang er det funnt en helleristningsstein som nå befinner seg på DKNVS Muséet. (Th. Petersen 1930,13.)
- Reg.nr. 129 Rotbuvollen 1621 I UTM 05? 33?
Jernvinneplass.
På Raumyrstrupen vest for Rotbuvollen skal det være spor etter jernutvinning. (Leirfall 1968, 342.)
- Reg.nr. 130 Rotbuvollen 1621 I UTM 053 337
Åkerrein(?)
I nedre kant av Rotbuvollen er det voll-lignende formasjoner som kan være åkerreiner. (Stenvik 1979.)
- Reg.nr. 131 Movollen 1621 I UTM 052 343
Jervinne.
På Moavollen skal det være spor etter jernutvinning. (Leirfall 1968, 342,)
- Reg.nr. 132 Blankhammervollen 1621 I UTM 054 347
Åkerreiner.
På Blankhammervollen er det registrert steinmur som antagelig har gjerdet inn dyrka mark. Her er således flere rydningsrøyser og voller som kan oppfattes som åkerreiner. (Stenvik 1979.)

- Reg.nr. 133 Flakksjøen 1621 I UTM 067 353
Åkerreiner.
På NV-siden av Flakksjøen er det registrert åkerreiner i en sørvendt skråning. Her er også steingjerder.
(Stenvik 1979.)
- Reg.nr. 134 Skjervåsen 1621 I UTM 09? 35?
Dyregrav.
I kanten av Skjervåsen mot Langmyra ved Sørkilbakken på Sørkilsæter er det en dyregrav kalt Dyrhåle.
(Mørkved 1960, 21.)
- Reg.nr. 135 Ingstad 1621 I UTM 089 382
Hulveg.
Ca. 200 m VNV for stuelåna på Ingstad (224/3) ligger en kort hulvegtrasé. (StjØrdal I 1977, 204.)
- Reg.nr. 136 Ingstad 1621 I UTM 089 383
Helleristninger.
Ca. 270 m VNV for stuelåna på Ingstad vestre (224/3), ligger et helleristningsfelt bestående av hestefigur, geometriske figurer og skålgroper, muligens en båt.
(StjØrdal I 1977, 202.)
- Reg.nr. 137 Ingstad
Funn fra yngre jernalder (T 454950)
På Ingstad er det funnet et sverd og et spyd fra yngre jernalder. (K. Rygh 1893, 129.)
- Reg.nr. 138 Ingstad
Funn fra yngre jernalder (T 16535).
På Ingstad er det funnet et sverd og et spyd. En øks ble samtidig funnet, men den er senere kommet bort.
(Th. Petersen 1949, 47.)
- Reg.nr. 139 Ingstadnes 1621 I UTM 094 370
Jernvinneplass.
Ved Ingstadnes skal det være spor etter jernutvinning.
(Leirfall 1968, 342.)

- Reg.nr. 140 Fornes 1621 I UTM 096 392
Gravfelt.
Ca. 300 m ØNØ for tunet på Fornes(223/!) ligger 4 gravhauger. 3 hauger er runde med tverrmål 10-13 m og en langhaug måler 25 x 7 m. (Stjørdal I 1977, 199f.)
- Reg.nr. 141 Fornes 1621 I UTM 095 395
Gravhaug.
375 m NNØ for tunet på Fornes (223/1) ligger en 10 m lang og 3 m bred langhaug oppå en terrasse. (Stjørdal I 1977, 198.)
- Reg.nr. 142 Fornes
Funn fra yngre jernalder (Tapt).
På Fornes er det funnet en større samling av sverd, pilespisser, spydspisser etc. (arkivoppl.)
- Reg.nr. 143 Storsjøen 1722 II UTM ?
Samsik boplass.
Nord for Storsjøen er det kjent at en samefamilie har hatt base. (Nygård 1976, 45.)
- Reg.nr. 144 Kjølhaugan 1722 II UTM?
Samsik boplass.
På V-siden av Kjølhaugan er det kjent en samisk teltboplass. (Nygård 1976,45.)
- Reg.nr. 145 Finnlegdin 1722 II UTM ?
Samsik boplass(?)
Ca. 2 km S for Sulsjøen ligger Finnlegdin. Her skal det være spor etter samisk gamleboplass. (Nygård 1976,45.)
- Reg.nr. 146 Finnkoihaug 1722 II UTM ?
Samisk boplass.
Tett ved "Armfeldts veg" ligger en koietuft som antas være meget gammel. (Nygård 1976, 45.)
- Reg.nr. 147 Movollen 1722 II UTM 476 527
Jernvinneplass.
På V-siden av Mobekken rett V for Movollen seter, ligger flere groper ca. 1 m dype. Her fins slaggrester. (Bjerck & Bostwick 1979.)

- Reg.nr. 148 Litlemoen 1722 II UTM?
Dyregrav(?).
Ca. 150 m fra innmarka på Litleåmoen skal det være en dyregrav (oppl. v. Joar Sende).
- Reg.nr. 149 Lillevoll 1722 II UTM 443 518
Trekullmile.
Ca. 500 m VNV for Lillevoll og på V-siden av Kråkas utløp i Feren, ligger en trekullmile 5 m fra stranden, 8 m i diameter. (Simonsen og Heen 1969.)
- Reg.nr. 150 Naustmo 1722 II UTM 466 515
Dyregraver.
Ca. 200 m N for Nøstmo ligger et dyregravssystem bestående av 5 graver. Gravene ligger på en tørr skogkledd rygg på N-siden av Sulåa. (Simonsen og Heen 1969.)
- Reg.nr. 151 Sulåmo 1722 II UTM 456 508
Dyregrav.
Ca. 400 m S for Sulåas utløp i Feren ligger en dyregrav på en sandrygg ca. 7 m fra stranden. (Simonsen og Heen 1969.)
- Reg.nr. 152 Tørrbakkvollen 1722 UU UTM ?
Jernvinneplass.
Ved Tørrbakkvollen øst for Sulåmoen turiststasjon, skal det ligge en jernvinneplass. (Lerifall 1968, 342.)
- Reg.nr. 153 Tjørnvollen 1722 II UTM ?
Samisk boplass (?)
Rett opp for Tjørnvollen fins lokalitetsnavnet Finnkallhaugan; kan muligens settes i sammenheng med bosted. (Nygård 1976, 48.)
- Reg.nr. 154 Tjørnvollen 1722 II UTM 459 494
Dyregrav.
Ca. 100 m NØ for bekken S for Tjørnvollen ligger en dyregrav 2,5 x 1,5 m og 1 m dyp. (Bjerck & Bostwick 1979.)

- Reg.nr. 155 Tjørnvollen 1722 II UTM 459 491
Kullmiler.
Ca. 300 m SØ for Tjørnvolltjørna ligger 3 trekullmiler i et hogstfelt. Milene er 8-10 m i tverrmål. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg.nr. 156 Storåsodden 1722 II UTM 441 504
Kullmile.
Ca. 700 m SV for triogonometrisk punkt på Storåsodden og 150-200 m fra strandkanten, ligger en ca. 10 m vid trekullmile. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg.nr. 157 Langsådalen 1722 II UTM 440 486
Kullmile.
Ca. 850 m fra fylkesveien langs Feren like i skogsbilvegen, ligger restene av en trekullmile oppr. minst 7 m i tverrmål. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg.nr. 158 Langsådalen 1722 II UTM 437 487
Kullmile.
Ca. 450 m fra fylkesvegen langs Fren, 22 m SV for skogsbilvegen ligger en 5 m vid trekullmile. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg.nr. 159 Langsådalen 1722 II UTM 444 483
Kullmile.
Ca. 1300 m SØ for brua over Langsåa ligger en u m vid trekullmile. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg.nr. 160 Langsådalen 1722 II UTM 445 481
Kullmiler.
Ca. 1500 m SØ for brua over Langsåa ligger to kullmiler 8 og 10 m i tverrmål. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg.nr. 161 Langsådalen 1722 II UTM 436 488
Kullmile.
Ca. 400 m fra fylkesvegen langs Feren. 4 m N for skogsbilvegen og 5 m Ø for en snuplass, ligger en uåpnet trekullmile 10 m i diameter og 1,75 m høy. Grøft rundt med 3 "bruer" inn til mila. (Bjerck & Bostwick 1979.)

- Reg.nr. 162 Langsåvollen 1722 II UTM 429 496
Kullmile(?)
På S-siden av Langsåa 150 m fra elvas utløp i Feren,
ligger et 13,5 x 5-6 m kullrikt fetl. Trolig restene etter
en trekullmile. (Simonsen & Heen 1969.)
- Reg.nr. 163 Fershytta 1722 II UTM 426 493
Kulmile.
8 m NØ for Fershytta kafé ligger en 8 m vid trekullmile.
(Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg.nr. 164 Spakvika 1722 II UTM 416 492
Kullmile.
Ca. 50 m S for N-ligste hytte på Odden i Spakvika,
ligger en 10 m vid trekullmile. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg.nr. 165 Hansvollen 1722 II UTM 410 482
Jernvinneanlegg.
Ca. 150 m NNØ for brua over til Hansvollen er det regi-
strert store mengder slagg i skråningen mot bekken.
(Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg.nr. 166 Hansvollen 1722 II UTM 410 482
Dyregraver.
På begge sider av fylkesvegen til Feren ved Hansvollen,
ligger et dyregravssystem bestående av 5 dyregraver.
Systemet går i retning NNØ-SSV. (Bjerck & Bostwick
1979.)
- Reg.nr. 167 Hansvollen 1722 II UTM 410 482
Kullmiler.
Ved Hansvollen mellom Fundsjøen og Feren er det regi-
strert 5 runde trekullmiler og 2 rektangulære (4 x 2 m).
De runde har diam. 8-10 m. (Bjerck & Bostwick 1979.)
- Reg.nr. 168 Larsvollen 1722 II UTM?
Jernvinne(?)
Det skal være funnet slagg NV for Larsvollbekken ikke
langt fra vannkanten (oppl. v. Per Sulåmo).

- Reg.nr. 169 Steinsdalen 1722 II UTM ?
Samisk boplass.
Mellom kråkfjellet og Tverrvola er det restet etter same-
gammer. (Nygård 1976, 45.)
- Reg.nr. 170 Steinselvset 1722 II UTM?
Jernvinneanlegg.
Iflg. Per Sulåmo skal det være funnet slagg i området
ved Blankberget - Steinselvset.
- Reg.nr. 171 Guddingsdalen 1722 II UTM?
Samegamme.
I Guddingsdalen har det stått en samegamme som flere
sameslekter har kunnet benytte. (Nygård 1976, 45.)
- Reg.nr. 172 Bullen 1722 II UTM 365 548
Samisk boplass.
Ved Bullen skal det være en gammel samisk boplass.
(Nygård 1976, 45.)
- Reg.nr. 173 Trysilodden 1722 II UTM ?
Jernvinne(?)
Ved Trysilodden/Minsåsen skal det være funnet slagg
(Oppl. v. Per Sulåmo).
- Reg.nr. 174 Trysilodden 1722 II UTM ?
Dyregrav(?)
På østsiden av Trysilodden skal det være en dyregrav
(oppl. v. Kjell Lundemo).
- Reg.nr. 175 Fersoset 1722 II UTM ?
Samsik boplass.
Ved Fersoset har det stått en samegamme. (Nygård 1976,
45.)
- Reg.nr. 176 Fersoset 1721 I UTM?
Jernvinneplass.
Iflg. Einar Hermstad skal det være funnet slagg ved
Fersoset. (Leirfall 1968, 342.)

- Reg.nr. 177 Heglesvollen 1722 III UTM ?
Jernvinneplass.
Ved Heglesvollen er det funnet en jernvinnegrøp fylt med slagg i en veiskjæring (oppl. v. G.Halvorsen).
- Reg.nr. 178 Buvollen 1722 III UTM 246 523
Jernvinne.
Ved Buvollen er det spor etter jernutvinning. (Leirfall 1968,342.)
- Reg.nr. 179 Almlivollen 1722 III UTM 235 518
Jernvinne.
På Almlivollen skal det være rester etter jernutvinning. (Leirfall 1968, 342.)
- Reg.nr. 180 Vassvollen 1722 III UTM ?
Jernvinne.
På Raun mellom Vassvollen og Risvola skal det være spor etter jernutvinning. (Leirfall 1968, 342.)
- Reg.nr. 181 Vigdenes 1721 IV UTM 21? 43?
Gravhauger.
Ca. 70 m Ø for husene på Vigdenes på toppen og kanten av Storhaugen, ligger 4 gravrøyser. (Leirfall 1970, 190.)
- Reg.nr. 182 Øveraune 1721 IV UTM ?
Jernvinne.
Ved Øveraune i Fordalen skal det være spor etter jernframstilling. (Leirfall 1968, 342.)
- Reg.nr. 183 Østås
Funn fra steinalder (T 4546).
På Østås er det funnet en steinøks. (K. Rygh 1893,129.)
- Reg.nr. 184 Ådalskirka 1721 IV UTM 182 430
Kirketuft.
Øst for østre gården på Ådalen skal det ha stått en kirke på øvre side av vegen ute på reina. Dette var trolig soknekirke for Ådalen i Middelalderen. (Leirfall 1970, 281.)

- Reg.nr. 185 Hegresvollen 1722 III UTM 166 453
Jernvinne.
Ved Hegresvollen skal det være spor etter jernutvinning.
(Leirfall 1968, 342.)
- Reg.nr. 186 Rauåkjynna 1722 III UTM ?
Jernvinne.
Øst for Rauåkjynna skal det være spor etter jernutvinning. (Leirfall 1968, 342.)
- Reg.nr. 187 Beitland 1721 IV UTM ?
Dyregraver.
På Beitland ligger 2 dyregraver ca. 2 x 1,5 m og omtrent 1 m dyp. Dyregravene ligger i nedre kant av en myr mellom denne og en bergknaus. (Thorsen 1979.)
- Reg.nr. 188 Dal 1721 IV UTM 13? 42?
Gravhauger.
På kanten av en terrasse 120 m V for husene ligger 2 gravhauger. (Leirfall 1970,190.)
- Reg.nr. 189 Stokkvollen 1722 III UTM 135 505
Mulig ødegård.
På Stokkvollen er det observert en åkerrein. På et platå ø for siste setertomta fins noen tufter. (Leirfall.)
- Reg.nr. 190 Tyldsøen 1722 III UTM 140 477
Ødegård (mulig).
På Tyldsøen er det observert åkerreiner lengst mot S. Det er samtidig en mulighet for at det ligger gravhauger her. (Leirfall.)
- Reg.nr. 191 Litl Tylda 1722 III UTM 148 468
Mulig ødegård.
På Litl Tylda er det en rekke rydningsrøyser. Tradisjon om bufaste folk. (Leirfall.)
- Reg.nr. 192 Vennavollen 1722 III UTM 11? 46?
Mulig ødegård.
Litt V for Vennavollen er det funnet store steinrøyser i nedre kant av vollen. (Leirfall.)

- Reg.nr. 193 Leirfallvollen 1722 III UTM 127 467
Mulig ødegård.
På Leirfallvollen er det observert åkerreiner som kan tyde på gammel gårdbosetning. (Leirfall.)
- Reg.nr. 194 Melsvollen 1722 III UTM 177 470
Mulig ødegård.
På Melsvollen kan det ha vært gammel gårdsdrift etter visse spor i terrenget. (Leirfall.)
- Reg.nr. 195 Bjørgkjynna 1722 III UTM ?
Jernvinne.
Ved Bjørgkjynna skal det være spor etter jernutvinning. (Leirfall 1968, 342.)
- Reg.nr. 196 Bruåsen.
Kirketuft(?)
Ifølge et sagn skal det ha ligget en kirke i Bruåsen i middelalderen. Dette kan ha vært en kirke for seterfolk. (Leirfall 1970,280.)
- Reg.nr. 197 Bruåsen
Mulig ødegård.
På Bruåsen er det steinrøyser og åkerreiner. Det bodde folk på stedet til omkring 1890. (Leirfall.)
- Reg.nr. 198 Mælasvollen 1722 III UTM 164 511
Ødegård(?)
På Mælasvollen er det spor etter dyrking. Dette kan være minner etter gårdsbosetning. (Leirfall.)
- Reg.nr. 199 Fordal 1621 I UTM ?
Dyregrav.
På Fordal ligger en dyregrav. V for Dal (gnr.93/13) på en rygg i terrenget. (Mørkved 1960,21.)
- Reg.nr. 200 Fordal 1621 I UTM ?
Helleristninger.
Ca. 1 km NØ for Fordal ligger 4-5 helleristningsfelt innen et område på ca. 100 x 45 m . Her er dyrefigurer, fotsåler, skålgroper og skip. (Stjørødal I 1977, 250.)

- Reg.nr. 209 Bjørngård vestre 1621 I UTM 064 402
Helleristningsfelt.
På 9 evt. 12 adskilte felter er det registrert store mengder skipsfigurer, mannsfigurer, solfigurer, groper, fotsåler, hjulkors, håndfigurer osv. (Stjærdal I 1977, 239f.)
- Reg.nr. 210 Bjørngård
Funn fra eldre jernalder (T 2017).
På Gjærngård er det funnet en ildslagninsstein. (K.Rygh 1878,282.)
- Reg.nr. 211 Bjørngård
Funn fra yngre jernalder (T 201820.
På Bjørngård er det funnet et sverd, et spyd og en kniv i en grav. (K.Rygh 1878,282.)
- Reg.nr. 212 Bjørngård.
Funn fra yngre jernalder (T 8815-16.
På Bjørngård er det funnet en øks og en kniv. (K.Rygh 1909,8.)
- Reg.nr. 213 Bjørngård
Funn fra yngre jernalder (T 14365).
På Bjørngård er det funnet et sverd fra vikingtid. (Th.Petersen 1931,14.)
- Reg.nr. 214 Bjugan
Funn fra steinalder (T 18233).
På Bjugan er det funnet en skafthulløks av stein. (Møllenhuss 1961,33.)
- Reg.nr. 215 Smehagen 1621 I UTM 059 404
Jernvinneplass.
På Smehagen av Bjertem er det spor etter jernutvinning. (Leirfall 1968,342.)

- Reg.nr. 216 Bjertem
Funn fra yngre jernalder (SHM 20483:3).
På Bjertem er det funnet 4 skålforma spenner og et
bisselbeslag. Funnet stammer antagelig fra 2 graver;
gjenstandene oppbevares nå i Statens Historiska
Museum i Stockholm.
- Reg.nr. 217 Hegra 1621 I UTM 048 395
Helleristninger.
270 m V-VNV for stuebygningen på Hegra vestre
285/1, ligger to helleristningsfelt. Her fins skipsfigurer,
mannsfigurer og solsymboler. (StjØrdal I 1977.234f.)
- Reg.nr. 218 Hegra 1621 I UTM 050 395
Helleristninger.
På Hegra østre (286/1) ligger et helleristningsfelt 150m
NV for stuebygningen. Her er båtfigurer, solsymboler
og skålgroper. (StjØrdal I 1977.236.)
- Reg.nr. 219 Hegra 1621 I UTM 054 394
Bautasteiner, helleristningsstein.
Ved kirkeporten til Hegra kirke står 2 bautasteiner
med runeinnskrifter på hver side av inngangsporten.
På kirkebakken står en helleristningsstein med figurer
av skip, fotsåler og hester bl.a. (StjØrdal I 1977,223.)
- Reg.nr. 220 Hegra 1621 I UTM 056 395
Gravfelt.
Ca. 90 m Ø for Hegra kirke ligger 8 haguer langs kanten
av en flat terrasse. Tverrmål 8-15 m. (StjØrdal I 1977,
225-27, 227, 231-32.)
- Reg.nr. 221 Hegra 1621 I UTM 050 395
Gravhauger(?)
15 m Ø for helleristningsfeltet på Hegra østre ligger
restene etter 2 mulige gravhauger. (StjØrdal I 1977,
236f.)

- Reg.nr. 222 Hegra 1621 I UTM 048 395
Gravhauger(?)
40 m NNØ for helleristningene på Hegra østre (286/1)
ligger 2 haugformasjoner som kan være gravhauger.
(Stjørddal I 1977,235.)
- Reg.nr. 223 Hegra kirkegård
Funn fra steinalder (T 13719).
På Hegra kirkegård er det funnet en slagstein med
grop på hver side. (Th.Petersen 1928,10.)
- Reg.nr. 224 Hegra
Funn fra eldre jernalder (T 12707).
På Hegra er det funnet brente bein og tetningskitt til
trekar. (Th.Petersen 1923,23.)
- Reg.nr. 225 Hegra
Funn fra eldre jernalder (T 13017).
På Hegra er det funnet et kvartsbryne som trolig stammer
fra eldre jernalder. (Th.Petersen 1924,70.)
- Reg.nr. 226 Hegra
Funn fra eldre jernalder (T 18001).
På Hegra er det funnet en bronsefibula og fragmenter
av 4 andre tilsvarende. (Møllenhuis 1958,116.)
- Reg.nr. 227 Hegra
Funn fra yngre jernalder (T 8692).
På Hegra er det funnet et sverd og et spyd. (K.Rygh
1908,33.)
- Reg.nr. 228 Hegra
Funn fra yngre jernalder (T 11580).
På Hegra er det funnet et sverd fra yngre jernalder.
(Th.Petersen 1916,17.)
- Reg.nr. 229 Høgtun
Kirketuft(?)
Ifølge et sagn skal det ha stått en kirke på Utsikten
(Høgtun) i Hegra. (Leirfall 1970,280.)

- Reg.nr. 230 Øvre Hemre 1621 UTM ?
Jernvinne.
Ved Øvre Hemre skal det være spor etter jernutvinning.
(Leirfall 1968,342.)
- Reg.nr. 231 Hemre 1621 I UTM 050 386
Boplass(?)
Ca. 90 m SØ for tunet på Hembre (227/1) er det funnet konsentrasjoner av kullblandet jord og brent stein. Her er funnet en del steinsaker (T 7446f). (Stjørdal I 1977, 212.)
- Reg.nr. 232 Hemre 1621 I UTM 050 385
Gravhaug.
150 m SØ for tunet på Hembre (227/1) ligger en langhaug som måler 25 x 9 m; kalles Kjellarhaugen (Stjørdal I 1977,211.)
- Reg.nr. 233 Hemre 1621 I UTM 053 386
Gravhaug
Ca. 165 m Ø for tunet på Hembre (227/1) ligger restene av en gravhaug 4 x 8 m. (Stjørdal I 1977,210.)
- Reg.nr. 234 Hemre 1621 I UTM ?
Dyregrav.
Ved en skogsvei ca. 200 m S for Plassen fins spor etter en fangstgrav. (Mørkved 1960,21.)
- Reg.nr. 235 Hemre
Funn fra steinalder (T 7446).
På Hemre er det funnet en tverrøks og en slipestein fra steinalder. Mulig boplassfunn. (K.Rygh 1905,3.)
- Reg.nr. 236 Hemre
Funn fra steinalder (T 8099).
På Hemre er det funnet et hengesmykke av skifer.
(K.Rygh 1907,5.)
- Reg.nr. 237 Hemre
Funn fra steinalder (T 8100).
På Hemre er det funnet en slipestein fra steinalder.
(K.Rygh 1907,6.)

- Reg.nr. 238 Hemre
Funn fra steinalder (T 10126).
På Hemre er det funnet en øks av sandstein. (K.Rygh 1912,14.)
- Reg.nr. 239 Hemre
Funn fra steinalder (T 10607).
På Hemre er det funnet en steinhakke fra steinalder.
(K.Rygh 1913,13.)
- Reg.nr. 240 Hemre
Funn fra steinalder (T 10608).
På Hemre er det funnet en øks av stein. (K.Rygh 1913,14).
- Reg.nr. 241 Hemre
Funn fra steinalder (T 12038).
På Hemre er det funnet en slipestein fra steinalder.
(Th.Petersen 1919,16.)
- Reg.nr. 242 Hemre
Funn fra steinalder (T 12405).
På Hemre er det funnet et emne til en tykknakket steinøks. (Th.Petersen 1921,40.)
- Reg.nr. 243 Hemre
Funn fra steinalder (T 12407).
På Hemre er det funnet et køllehode av stein med skaftfure. (Th.Petersen 1921,40.)
- Reg.nr. 244 Hemre
Funn fra steinalder (T 12489).
På Hemre er det funnet en kvernstein fra steinalder.
(Th.Petersen 1922,17.)
- Reg.nr. 245 Hemre
Funn fra steinalder (T 12846).
På Hemre er det funnet et hengesmykke av skifer.
(Th.Petersen 1924,12.)

- Reg.nr. 246 Hemre
Funn fra steinalder (T 14094).
På Hemre er det funnet en slipestein fra steinalder.
(Th.Petersen 1929,51.)
- Reg.nr. 247 Hemre
Funn fra steinalder (T 15341).
På Hemre er det funnet et køllehode av stein med skaft-
fure. (Th.Petersen 1937,3.)
- Reg.nr. 248 Hemre
Funn fra steinalder (T 17161).
På Hemre er det funnet et skiferredskap fra steinalder.
(Marstrander 1951,126.)
- Reg.nr. 249 Hemre
Funn fra eldre jernalder (T 13217).
På Hemre er det funnet en beltestein av kvartsitt fra
eldre jernalder. (Th.Petersen 1925,55.)
- Reg.nr. 250 Hemre
Funn fra yngre jernalder (T 2404-06).
På Hemre er det funnet et sverd, en spydspiss og en
øks i en grav. (K. Rygh 1880,229.)
- Reg.nr. 251 Hemre
Funn fra yngre jernalder (T 2665).
På Hemre er det funnet en glassperle som trolig
stammer fra yngre jernalder. (K.Rygh 1881,10.)
- Reg.nr. 252 Hemre
Funn fra yngre jernalder (T 8694).
På Hemre er det funnet en ravperle fra yngre jern-
alder. (K.Rygh 1908,33.)
- Reg.nr. 253 Hemre
Funn fra yngre jernalder (T 12441).
På Hemre er det funnet en øks fra yngre jernalder.
(Th.Petersen 1923,3.)

- Reg.nr. 254 Hemre
Funn fra yngre jernalder (T12846).
På Hemre er det funnet et hengebryne som kan dateres til yngre jernalder. (Th.Petersen 1924,12.)
- Reg.nr. 255 Holm 1621 I UTM 037 377
Gravrøys.
450 m SSV for tunet på Holm (229/1) ligger en oval gravrøys 5 x 4 m. (StjØrdal I 1977,216.)
- Reg.nr. 256 Holm 1621 I UTM ?
Dyregrav.
Ca. 300 m fra bygdeveien V for Holm (gnr. 25/1) er det merker etter en dyregrav ca. 4 m i tverrmål. (Mørkved 1960,20.)
- Reg.nr. 257 Holm
Funn fra steinalder (T 14501).
På Holm er det funnet en skafthullØks av stein. (Th. Petersen 1931,14.)
- Reg.nr. 258 Holm
Funn fra yngre jernalder (T 16376).
På Holm er det funnet en Øks fra yngre jernalder. (Th.Petersen 1945,52,)
- Reg.nr. 259 Moan/Holm 1621 I UTM 037 376
Gravhaug.
600 m SSV for husene på Holm vestre (gnr. 229/1), ligger en gravhaug, Danielshaugen, 11 m i tverrmål. (StjØrdal I 1977,159)
- Reg.nr. 260 Moan
Funn fra yngre jernalder (T 3407-8).
I en jordrygg på Moakammen er det funnet en tverrØks av jern og stykker av tre. (K.Rygh 1885,12)
- Reg.nr. 261 Øfsti 1621 I UTM 024 367
Gravrøys.
Ca. 270 m NNØ for husene på Øfstidal (140/5,8) ligger en rund røys 8-9 m i tverrmål. (StjØrdal I 1977,165)

- Reg.nr. 262 Øfsti 1621 I UTM 024 368
Veifar.
Et gammelt veifar starter ca. 180 m ØNØ for husene på Myrmo (139/4) og slutter ca. 435 m NØ for samme. Veitraséen kan følges i ca. 1000 m. (Stjørdal I 1977,163)
- Regnr. 263 Øfsti 1621 I UTM 023 368
Gravhauger.
50 m NØ for kryss mellom kjerrevei/skogsvei fra Øfsti til Øfstidal ligger 2 gravrøyser 7 og 4,5 m i tverrmål. (Stjørdal I 1977,162)
- Reg.nr. 264 Øfsti 1621 I UTM 026 367
Gravrøys.
Ca. 150 m NØ for Myrmo (139/4) ligger en ca. 4 m vid gravrøys (noe usikker). (Stjørdal I 1977,161)
- Reg.nr. 265 Øfsti
Funn fra steinalder (T 14678).
På Øfsti er det funnet et køllehode av stein. (Th. Petersen 1933,14)
- Reg.nr. 266 Øfsti
Funn fra bronsealder (T 17464).
På Øfsti er det funnet en rombisk øks av stein fra bronsealderen. (Møllenhuis 1953,137)
- Reg.nr. 267 Bjørgen
Funn fra steinalder (T 12910).
På Bjørgen er det funnet en steinhammer med skafthull. (Petersen 1924,37).
- Reg.nr. 268 StretaLillemarken 1621 I UTM 021 364
Veitrasé.
Fra ca. 60 m NØ for tunet på Streta østre (48/1) til ca. 100 m SV for fjøset på Øfstidal (140/5,8) kan en gammel veitrasé følges i flere hundre meters lengde. (Sjørdal I 1977,168f)
- Reg.nr. 269 Slungård
Funn fra yngre jernalder (T 18938).
På Slundgård er det funnet en øks fra yngre jernalder (Stalsaberg Alsvik og Farbregd 1969,6)

- Reg.nr. 270 Slungård
Funn fra yngre jernalder (T 15152).
På Slungård er det funnet en spydspiss fra yngre jernalder. (Th.Petersen 1936,3)
- Reg.nr. 271 Slungård
Funn fra yngre jernalder (T 13591)
På Slungård er det funnet et sverd fra yngre jernalder. (Th.Petersen 1927,29)
- Reg.nr. 272 Slungård 1621 I UTM 007 372
Ristninger.
På en bergflate under en heller 270 m ØSØ for husene på Slundgård østre (141/1) er det registrert ristninger som kan stamme fra forhistorisk tid eller middelalder. (StjØrdal I 1977,166)
- Reg.nr. 273 Ersgård
Funn fra yngre jernalder (Haz.46996).
På Ersgård er det funnet en bronsenøkkel fra yngre jernalder.
- Reg.nr. 274 Røan 1621 I UTM 002 354
Dyregrav.
I N-kant av Ø-V-gående skogsbilveg som under høgspenlinja svinger mot N og 90 m ØNØ for mast i høgspenlinja, ligger en oval dyregrav ca. 4,5 x 5,5 m. (StjØrdal I 1977,170)
- Reg.nr. 275 Svorte 1621 I UTM 994 354
Veitrasé.
Ca. 30 m S for uthuset på Austerlia starter en gammel veitrasé som kan føres videre sørover. (StjØrdal I 1977, 174f)
- Reg.nr. 276 Svorte 1621 I UTM 994 354
Gravrøyser/bautastein.
Ca. 120 m SSØ for Auslerlia (151/3,4,6) ligger 4 røyser på en NØ-SV-gående bergrabb. Røysene har diameter fra 3-5 m. En liggende steinhelle 1,5 m lang kan være en veltet bautastein. (StjØrdal I 1977,173)

- Reg.nr. 277 Svorte 1621 I UTM 992 357
Steinlegging
90 m V for tunet på Auslerlia (151/3,4,6) ligger en lav
steinlegging av kuppelstein, trolig et gravminne.
(StjØrdal I 1977,172)
- Reg.nr. 278 Svorte 1621 I UTM 990 355
GravrØys.
Ca. 100 m ØNØ for husene på Lillemo søndre (155/5),
ligger en uregelmessig rund gravrØys 3,5 m i diameter
(usikkert fornminne). (StjØrdal I 1977,171)
- Reg.nr. 279 Svorte
Funn fra steinalder (T 18180).
På Svorte er det funnet en steinklubbe. (Møllenus 1960,
114)
- Reg.nr. 280 Svorte
Funn fra yngre jernalder (T 13209).
På Svorte er det funnet en celt fra yngre jernalder.
(Th.Petersen 1925,51)
- Reg.nr. 281 Eidem 1621 I UTM 996 370
GravrØys.
150 m NØ for tunet på Eidem Lille (154/5,10) ligger en
oval gravrØys 8 x 6 m. (StjØrdal I 1977,176)
- Reg.nr. 282 Eidem
Funn fra steinalder (T 4744).
På Eidem er det funnet et kØllehode av stein med skaft-
hull. (K.Rygh 1894,147)
- Reg.nr. 283 Eidem
Funn fra steinalder (T 12922).
På Eidem er det funnet et kØllehode med skafthull.
(Th.Petersen 1924,41)
- Reg.nr. 284 Eidem
Funn fra steinalder (T 16379).
På Eidem er dert funnet en hakke av stein fra stein-
alder. (Th.Petersen 1945,52)

- Reg.nr. 285 Ytteråsvatnet
Funn fra steinalder (T 16534)
Ved Ytteråsvatnet er det funnet en pilespiss av skifer.
(Th.Petersen 1947,46)
- Reg.nr. 286 Ytteråsen 1621 I UTM 08? 32?
Ødegård(?)
På Ytteråsen er det flere gravhauger som trolig må
oppfattes som spor etter en ødegård (oopl. v. Jon
Leirfall).
- Reg.nr. 287 Hoset 1622 II UTM 057 457
Jernvinne.
Det skal være spor etter jernutvinning på Hoset.
(Leirfall 1968,342)
- Reg.nr. 288 Hoset 1621 I UTM 07? 31?
Gravfelt.
På Hoset (203/1) er det registrert et gravfelt bestående
av minst 24 gravhauger. Gravene ligger på begge sider
av en gammel ferdselsveg. (Leirfall 1970,186)
- Reg.nr. 289 Hoset 1621 I UTM 07? 32?
Gravhauger.
På Hoset (203/3) ligger et gravfelt bestående av 4 sikre
hauger og 3 usikre 400 m NV for husene langs en
terrassekant. (Leirfall 1970,186)
- Reg.nr. 290 Hoset 1621 I UTM ?
Gravhaug.
200 m NV for husene på Hoset (203/8) er det registrert
en avlang gravhaug. (Leirfall 1970,186)
- Reg.nr. 291 Hoset 1621 I UTM ?
Gravhauger.
18 m NV for husene på Hoset (203/10) ligger en sterkt
overpløyd gravhag. 200 m N for husene ligger en tvil-
som gravhaug. (Leirfall 1970,186)

- Reg.nr. 292 Hoset 1621 I UTM 081 321
Ødegård.
På Hoset er et ødegårdsanlegg tverrfaglig undersøkt.
(Salvessen 1974)
- Reg.nr. 293 Hoset
Funn fra eldre jernalder (T 16306).
På Hoset er det funnet et kvartsbryne som trolig stammer
fra eldre jernalder. (Th.Petersen 1944,21)
- Reg.nr. 294 Hoset
Funn fra eldre jernalder (T 19237-39).
I forbindelse med undersøkelser av ødegårdsanlegget
på Hoset, er det funnet flintavslag, krystall, jernslagg
og trekull. (Farbregd 1973,13)
- Reg.nr. 295 Hoset
Gravfunn fra eldre jernalder (T19103).
I en grav på Hoset er det funnet et kvartsittbryne,
hein av skifer, beinfragment, brente bein og trekull.
(Farbregd 1971,15)
- Reg.nr. 296 Hoset
Funn fra yngre jernalder (T 18296).
På Hoset er det funnet en skålformet spenne fra
vikingtid. (Møllenus 1962, 1963,130)
- Reg.nr. 297 Hoset
Funn fra yngre jernalder (T 18301).
På Hoset er det funnet et irsk bronsebeslag, to skål-
spenner, en jernring, tekstilrester og brente bein.
(Møllenus 1962, 1963,131)
- Reg.nr. 298 Hoset
Funn fra yngre jernalder (T 19237).
I forbindelse med det tverrfaglige Hosetprosjektet ble
det tatt vare på diverse funn fra arkeologiske under-
søkelser om kan dateres til yngre jernalder. (Farbregd
1973,13)

- Reg.nr. 299 Hoset
Funn fra yngre jernalder (T 19390).
På Hoset er det funnet et jernbånd, jernnagler, jern-
slagg beinkam, brente bein og trekull i en gravhaug.
(Farbregd 1974,27)
- Reg.nr. 300 Hoås
Funn fra yngre jernalder (T 2791-5).
I en grav på Hoås er det funnet et sverd, en rangle,
ildstål, et dobbeltleddet munnbitt og 20 pilespisser.
(K.Rygh 1882,7)
- Reg.nr. 301 Hoås
Funn fra yngre jernalder (T 3726-9).
På Hoås er det funnet et sverd og 3 spydspisser.
(K.Rygh 1887,103)
- Reg.nr. 302 Berget 1621 I UTM 05? 31?
Ødegårder (?)
På Berget er det trolig spor etter flere ødegårder.
(Leirfall)
- Reg.nr. 303 Kleivan
Funn fra steinalder (T 18334).
På Kleivan er det funnet en skafthulløks av stein.
(Møllenhuis 1962, 1963,137)
- Reg.nr. 304 Elvran
Funn fra yngre jernalder (C 1613).
På Elvran er det funnet en høvrekam av forgylt bronse.
- Reg.nr. 305 Elvran
Funn fra yngre jernalder (T 18969).
På Elvran er det funnet et sverd fra vikingtid.
(Stalsberg Alsvik og Farbregd 1969,16)
- Reg.nr. 306 Kåråsen 1621 I UTM ?
Helleristninger.
På Store Kåråsen i Leksdal almenning ligger en stein med
skålgroper på tunet. (Leirfall 1970,207)

- Reg.nr. 307 Kåråsen 1621 I UTM 07? 27?
Ødegård(?)
På Kåråsen er det muligens spor etter en ødegård. På 1600-tallet var to gårder bosatt. (Lerifall)
- Reg.nr. 308 Kjeller 1621 I UTM 062 277
Ødegård(?)
På Kjeller er det trolig spor etter en ødegård. (Leirfall)
- Reg.nr. 309 Elvranvollen 1621 I UTM 068 263
Ødegård.
På Elvranvollen er det observert en åkerrein, tufter og slagg. Dette kan stamme fra en ødegård. (Lerifall)
- Reg.nr. 310 Romma
Funn fra steinalder (T 13771)
På Romma er det funne et fiskesøkke av stein. (Th. Petersen 1928,17)
- Reg.nr. 311 Romma
Funn fra yngre jernalder (T 12984)
På Romma er det funnet et spyd fra vikingtid. (Th. Petersen 1924,57)
- Reg.nr. 312 Vesetaunet
Funn fra yngre jernalder (T 2786)
På Vesetaunet er det funnet en skålformet spenne fra vikingtid. (K.Rygh 1882,7)
- Reg.nr. 313 Vesetaunet
Funn fra yngre jernalder (T 3846)
På Vesetaunet er det funnet et sverd fra yngre jernalder. (K.Rygh 1888,7)
- Reg.nr. 314 Veset
Funn fra steinalder (T 14380)
På Veset er det funnet en trekantet flintspiss. (Th. Petersen 1931,18)
- Reg.nr. 315 Veset
Funn fra steinalder (Tapt).
På Veset er det funnet en skafthulløks av stein. Den er senere bortkommet (arkivopplysning).

Reg.nr. 323	Hagen	1621 I	UTM 977 324
	Helleristningsfelt		
	Ca. 150 m SØ for Hagen nordre (185/2) er et helleristningsfelt med skålgroper og fotsåler. Deler av ristningen er sprengt bort og biter av den er levert til DKNVS Muséet. (Leirfall 1970,207)		
Reg.nr. 324	Hagen		
	Funn fra bronsealder.		
	På Hagen er det funnet en stein med groper som trolig er fra bronselader.		
Reg.nr. 325	Julan		
	Funn fra yngre jernalder (T 13329)		
	På Julan er det funnet vevlodd, bryner og brente bein som trolig stammer fra yngre jernalder. (Th. Petersen 1926,27)		
Reg.nr. 326	Julan		
	Funn fra yngre jernalder (T 3952-3)		
	På Julan er det funnet et spyd og en øks. (K.Rygh 1889,85)		
Reg.nr. 327	Hjelset		
	Gravfunn fra eldre jernalder (T 6252, T 6401)		
	I en grav på Hjelset er det funnet en pinsett av bronse, bruddstykker av flat beinnål og brente bein. (K.Rygh 1900.278)		
Reg.nr. 328	Dyva	1621 I	UTM ?
	Gravrøys		
	På Dyva nordre (182/3) er det rester av en gravrøys. Under pløying er det påtruffet en steinring. Leirfall 1970,184)		
Reg.nr. 329	Dyva	1621 I	UTM 981 335
	Gravfelt.		
	I utmarka 200 m SØ for husene på Dyva østre (182/7) ligger 5-6 gravrøyser. (Leirfall 1970,184)		

- Reg.nr. 330 Dyva 1621 I UTM 97? 33?
Gravrøyser.
På en bergknatt ved Dyva søndre (183/2) ca. 30-50 m
V for husene ligger 2 gravrøyser. (Leirfall 1970,184)
- Reg.nr. 331 Dyva 1621 I UTM ?
Gravrøyser.
På Kroki 2 km Ø for Dyva ligger 2 gravrøyser. (Leirfall
1970,185)
- Reg.nr. 332 Dyva 1621 I UTM 99? 34?
Gravrøys.
I nordkant av Stavmyra ikke langt øst for Skaret og like
ved en gammel ferdselsveg, ligger en gravrøys. (Leirfall
1970,185)
- Reg.nr. 333 Dyva 1621 I UTM 99? 33?
Gravrøys.
Oppe på Homyråsen, i nordkant av Homyra, ligger 2 små
gravrøyser. (Leirfall 1970,185)
- Reg.nr. 334 Dyva 1621 I UTM 97? 33?
Kirketuft(?)
På Dyva er det ifølge sagn en gammel kirkeplass.
Kirkene skal ha stått litt sør for øvre Nordhallen, der
en åker blir kalt Kristenåkeren. Det skal være funnet
bein i nærheten. (Leirfall 1970,280)
- Reg.nr. 335 Dyva
Gravfunn fra eldre jernalder (T 640-3).
På Dyva søndre er det funnet et remendebeslag av
bronse, beltebeslag, skjoldkantbeslag, 2 spydspisser.
(K.Rygh 1871,67)
- Reg.nr. 336 Dyva
Gravfunn fra eldre jernalder (T 673-4).
På Dyva er det funnet et beltebeslag, remendebeslag,
skjoldkantbeslag og 2 spydspisser. (K.Rygh 1871,70)

Reg.nr. 337 Dyva

Gravfunn fra eldre jernalder (T 675-7).

I en branngrav på Dyva er det funnet deler av et tve-
egget sverd. (K.Rygh 1871,70)

Reg.nr. 338 Dyva

Funn fra eldre jernalder (T 8619)

På Dyva er det funnet en flat slipestein av kvarts.

Funnet stammer muligens fra en grav. (K.Rygh 1908,
25)

Reg.nr. 339 Dyva

Gravfunn fra eldre jernalder (T 13789)

I en gravhaug på Dyva er det funnet en høyrygget spyd-
spiss. (Th.Petersen 1928,21)

Reg.nr. 340 Dyva

Funn fra yngre jernalder (T 3847).

På Dyva er det funnet 2 skålformete spenner og en glass-
perle. (K.Rygh 1888,7)

Reg.nr. 341 Dyva

Funn fra yngre jernalder (T 4551)

På Dyva er det funnet en celt. (K.Rygh 1893,129)

Reg.nr. 342 Dyva

Funn fra yngre jernalder (T 6050).

På Dyva er det funnet en skålformet spenne fra viking-
tid. (K.Rygh 1900,269)

Reg.nr. 343 Dyva

Funn fra yngre jernalder (T 6055).

På Dyva er det funnet en bøylespenne, glassperle, ring-
formet bronsebeslag og smeltet bronse. (K.Rygh 1900,
269)

Reg.nr. 344 Dyva

Funn fra yngre jernalder (T15560).

På Dyva er det funnet et sverd fra vikingtid. (Th.
Petersen 1938,11)

- Reg.nr. 345 Dyva
Funn fra yngre jernalder (T 15561)
På Dyva er det funnet en glassperle. (Th.Petersen 1938, 11)
- Reg.nr. 346 Dyva
Funn fra yngre jernalder (T 16067)
På Dyva er det funnet en spydspiss. (Th.Petersen 1841, 25)
- Reg.nr. 347 Støberg
Funn fra yngre jernalder (T 12472)
På Støberg er det funnet et sverd, et spyd og en øks i en grav. (Th.Petersen 1922,12)
- Reg.nr. 348 Havdal
Funn fra steinalder (T 13199)
På Havdal er det funnet en flintflekke. (Th.Petersen 1925,49)
- Reg.nr. 349 Havdal
Funn fra yngre jernalder (T 9385)
På Havdal er det funnet 2 vevlodd som trolig stammer fra yngre jernalder (K.Rygh 1910,28)
- Reg.nr. 350 Havdal
Funn fra yngre jernalder (T 13198)
På Havdal er det funnet en perle fra yngre jernalder. (Th.Petersen 1925,49)
- Reg.nr. 351 Leira
Funn fra steinalder (T 6390)
På Leira er det funnet en slipestein fra steinalder. (K.Rygh 1901,365)
- Reg.nr. 352 Geving Nordre 1621 I UTM 956 362
Heller.
Ca. 10 m N for hovedvei i boligfelt og ca. 100 m o.h. ligger en heller. Her er påvist to adskilte sotlag. I det underste er det funnet brente bein. (Stjørda I 1977,189)

- Reg.nr 353 Gevingli 1621 I UTM 953 360
Helleristninger.
Ca. 10 m N for gårdsveien Gevingli Myrplass og 20 m
SØ for villa ligger et helleristningsfelt bestående av 5
skipsfigurer. (StjØrdal I 1977,193)
- Reg.nr. 354 Geving
Funn fra steinalder (T 7922)
På Geving er det funnet en skubbekvern av stein.
(K.Rygh 1906,18)
- Reg.nr. 355 Geving
Funn fra eldre jernalder (T 79234)
På Geving vestre er det funnet 2 kvartsbryner som
trolig stammer fra eldre jernalder. (K.Rygh 1906,18)
- Reg.nr. 356 Furan
Funn fra steinalder (T 3333)
På Furan er det funnet en skafthullØks av stein.
(K.Rygh 1885,7)
- Reg.nr. 357 Furan
Funn fra eldre jernalder.
På Furan er det funnet et kvartsbryne som trolig stammer
fra eldre jernalder. (arkivoppl.)
- Reg.nr. 358 Skåråen
Funn fra eldre jernalder (T 13208)
På Skåråen er det funnet et kvartsbryne som trolig er
fra eldre jernalder. (Th.Petersen 1925,52)
- Reg.nr. 359 Reppe 1621 I UTM 976 369
Helleristninger.
Ved Krikbekken 300 m SØ for tunet på Reppe mellom
(160/7), ligger et helleristningsfelt. Her er således
registrert 14 dyrefigurer og et par geometriske figurer.
(StjØrdal I 1977, 185)
- Reg.nr. 360 Reppe
Funn fra yngre jernalder (T 16270)
På Reppe er det funnet et sverd, et spyd, skjebor, hein
og nagler i en grav.(Th.Petersen 1944,11)

- Reg.nr. 361 Fagerli 1621 I UTM
Helleristning.
På Steinmohaugens V-side, 75 m fra høyeste punkt, ligger et helleristningsflet. Her er registrert 11 dyrefigurer og flere geometriske figurer. Litt vest for helleristningene går en ca. 20 m lang steinmur. (StjØrdal I 1977,187)
- Reg.nr. 362 Skaret Østre 1621 I UTM 990 353
Gravrøyser.
250 m N for husene på det nedlagte bruket Skaret (155/4), ligger 2 gravrøyser 5 og 3,5 m i diameter, (StjØrdal I 1977, 180)
- Reg.nr. 363 Lånke
Funn fra steinalder (privat)
På Lånke er det funnet et søkke av stein eller køllehode med skaftfure. Funnet er i privat oppbevaring.
- Reg.nr. 364 Lånke
Funn fra yngre jernalder (T 13329)
På Lånke er det funnet en spydspiss fra merovingertid. (Th.Petersen 1926,28)
- Reg.nr. 365 Lånke
Funn fra yngre jernalder (T 14749)
På Lånke er det funnet en spydspiss fra yngre jernalder. (Th.Petersen 1933,34)
- Reg.nr. 366 Lånke
Funn fra yngre jernalder (T 15937)
På Lånke er det funnet en spydspiss fra yngre jernalder. (Th.Petersen 1940,12)
- Reg.nr. 367 Klefsåsvollen 1622 II UTM 08? 51?
Jernvinneplass.
På Raumyra N for Klefsåsvollen skal det være spor etter jernutvinning. (Leirfall 1968,342)
- Reg.nr. 368 Ausetvatnet 1622 II UTM ?
Jernvinneplass.
Ved Ausetvatnet skal det være spor etter jernutvinning. (Leirfall 168,342)

- Reg.nr. 377 Råa 1622 II UTM 06? 45?
Jernvinneplass.
Ved Råa skal det være spor etter jernutvinning. (Leirfall 1968, 342)
- Reg.nr. 378 Kleiva 1622 II UTM 04? 45?
Gravhauger.
130 m SV for husene på Kleiva (gnr.260) ligger en lav gravhaug. På bnr. 3 ligger 7 gravhauger muligens flere. (Leirfall 1970, 189)
- Reg.nr. 379 Kleven
Funn fra yngre jernalder (T 11577)
På Kleven er det gjort et gravfunn som besto av sverd og skjoldbule. (Th.Petersen 1916,15)
- Reg.nr. 380 Lillekleven
Funn fra yngre jernalder (T 18104)
På Lillekleven er det funnet et sverd fra vikingtid. (Møllenhuis 1959, 116)
- Reg.nr. 381 Skjølstad 1622 II UTM 05? 44?
Helleristningsfelt.
På Skjølstad østre er det 3 helleristningsfelt ca. 70 m SV for husene på bnr. 1. Felt 1: 33 skålgroper. Felt 2: 44 skålgroper. Felt 3: 4 skålgroper. (Leirfall 1970,206)
- Reg.nr. 382 Skjølstadkirka 1622 II UTM 053 441
Kirketuft.
Straks nord for Vestre Skjølstad har det stått en kirke. Tomta har ligget udyrket til dette århundre. (Leirfall 1970, 284)
- Reg.nr. 383 Kristlok 1622 II UTM 057 435
Kirketuft.
På Kristlok har det vært kirkested trolig før kirken ble flyttet til Skjølstad. Man har funnet fundamenter til en kirke under husene på Kristlok. (Leirfall 1970,284)
- Reg.nr. 384 Hofstad
Funn fra yngre jernalder (T 2588)
På Hofstad er det funnet et rundt irsk beslag. (K.Rygh 1881,6)

- Reg.nr. 385 Kårstad 1622 II UTM 03? 43?
Jernvinneplass.
På Kårstad skal det være spor etter jernutvinning.
(Leirfall 1968. 342)
- Reg.nr. 386 Husbyna
Funn fra steinalder (T 13016)
På Husbyna er det funnet en slipestein fra steinalder.
(Th.Petersen 1924,70)
- Reg.nr. 387 Hammer
Funn fra steinalder (T 765)
På Hammer er det funnet en skafthulløks fra steinalder.
(K.Rygh 1871,77)
- Reg.nr. 388 Hammer
Funn fra steinalder (T 17706)
På Hammer er det funnet en skafthulløks fra steinalder.
(Møllarhus 1956, 109)
- Reg.nr. 389 Hammer
Funn fra eldre jernalder (T 13788)
På Hammer er det funnet et kvartsbryne som trolig
stammer fra eldre jernalder. (Th.Petersen 1927, 21)
- Reg.nr. 390 Hammer
Funn fra yngre jernalder (T 12346)
På Hammer er det funnet en spydspiss fra yngre jernalder.
(Th.Petersen 1921, 23)
- Reg.nr. 391 Ulstad 1621 I UTM ?
Helleristningsstein.
På Ulstad er det registrert en stein med forskjellige
figurer innrisset. (Leirfall 1970, 206)
- Reg.nr. 392 Island
Funn fra steinalder (T 13018)
På Island er det funnet en halv skafthulløks eller halv-
parten av et køllehode. (Th.Petersen 1924, 71)

- Reg.nr. 393** Bang
Funn fra steinalder (T 2587)
På Bang er det funnet en skafthulløks avstein. (K.Rygh 1881, 6)
- Reg.nr. 394** Trøyte 1621 I UTM 036 395
Gravhauger.
Ca. 90 m Ø for hovedbygningen på Trøyte (232/3),
ligger 4 runde hauger oppå et høyereliggende platå.
Tverrmål: 5-9 m, (StjØrdal I 1977, 219f)
- Reg.nr. 395** Hove 1621 I UTM 018 395
Hustuft.
100 m NØ for tunet på Hove (gnr. 128/1), ligger restene
av hustuft(er) utpå en terrassebrink. Her er funnet ild-
steder og laftet brønn bl.a. (StjØrdal I 1977, 154f)
- Reg.nr. 395b** Ven søndre 1621 I UTM 023 415
Veifar.
60 m NV for f.v. Hofstad Rødmo, i nordkanten av
gårdsveien til KVitemgårdene, ligger en ca. 150 m lang
hulvegtrasé. (StjØrdal I 1977, 144)
- Reg.nr. 396** Ven
Funn fra yngre jernalder (T 2664)
På Ven er det funnet en jernøks av yngre jernalders
form. (K.Rygh 1881, 10)
- Reg.nr. 397** Ven
Funn fra yngre jernalder (T 19022)
På Ven er det funnet en øks fra yngre jernalder.
(Stalsberg Alsvik og Farbregd 1970, 13)
- Reg.nr. 398** Mona vestre 1621 I UTM 013 403
Helleristninger
På en steinblokk ved foten av en bergvegg 400 m NV for
husene på Mona vestre (127/2), er det ristet inn 20 fot-
såler, 3 konsentriske sirkler, 2 skålgroper og 20 ovale
figurer. (StjØrdal I 1977, 151)

- Reg.nr. 406 Hofstad
Funn fra yngre jernalder (Tapt)
På Hofstad er det funnet et sverd og en hein som nå er gått tapt.
- Reg.nr. 407 Hofstad
Gravfunn fra yngre jernalder (Tapt)
(arkivopplysning)
- Reg.nr. 408 Bjørken
Gravfunn fra yngre jernalder (T 3226-7)
På Bjørken er det i en grav funnet et enegget sverd, spydspiss, sigd, kniv, lås, nøkkel, høvel, hein og vevlodd. (K.Rygh 1884, 7)
- Reg.nr. 409 Bjørken
Gravfunn fra yngre jernalder (T 4485-7)
På Bjørken er det funnet et sverd, en øks, et spyd og en hein i en grav. (K.Rygh 1893, 126)
- Reg.nr. 410 Bjørken
Gravfunn fra yngre jernalder (T 13432)
På Bjørken er det funnet 6 perler, spinnehjul og brente bein i en grav. (Th.Petersen 1926, 49)
- Reg.nr. 411 Bjørken
Funn fra yngre jernalder (T 18862)
På Bjørken er det funnet et sverd fra yngre jernalder. (Farbregd 1968, 8)
- Reg.nr. 412 Berg 1621 I UTM 002 389
Gravhauger/hulveg.
På Tingplassen 150 m NØ for Hesselbergs asfaltverk, ligger to gravhauger henholdsvis 9 og 5-6 m i diameter. Ved foten av høyden gravhaugene ligger på, går en grøft. En steinmur i retningen NV-SØ er trolig restene etter en skanse nevnt i 1616. Øst for haugene går en hulvegtrasé. (StjØrdal I 1977, 156f)

- Reg.nr. 413 Berg
Funn fra eldre jernalder (T 7255)
På Berg er det funnet en bronsenål som muligens
stammer fra eldre jernalder. (K.Rygh 1904, 7)
- Reg.nr. 414 Berg
Funn fra eldre jernalder (T 12666)
På Berg er det funnet en såkalt hellig hvit stein.
(Th.Petersen 1923, 13)
- Reg.nr. 415 Mørsnes 1621 I UTM 003 387
Runeinnskrift.
60 m N for Hesselbergs asfaltverk i den stupbratte urda,
på lokaliteten "Skrivarberget", fins minst 3 runeinn-
skrifter. En av disse kan dateres til 1000-tallet.
(StjØrdal I 1977, 126)
- Reg.nr. 416 Ysti
Funn fra yngre jernalder (T 15504)
På Ysti er det funnet et skaftkar av kleberstein.
(Th.Petersen 1937, 41)
- Reg.nr. 417 Ystines 1621 I UTM 000 390
Helleristningsfelt.
25 m SØ for den gamle ferdselsveien Berri BjØrdal By
inntil kanten av den gamle dyrkamarka på Ystinesaunet,
ligger et ristningsfelt med groper, båtfigurer, spiraler,
sirkler og fotsåler. (StjØrdal I 1977, 124)
- Reg.nr. 418 Ystines
Funn fra steinalder (T 17613)
På Ystines er det funnet en skafthullØks fra steinalder.
(Marstrander og MØllenhus 1955, 90)
- Reg.nr. 419 Ystines
Funn fra bronsealder (T 544)
På Ystines er det funnet en celt av bronse. (K.Rygh
1871, 60)
- Reg.nr. 420 Bakken 1621 I UTM 983 383
Gravhaug.
100 m SØ for gamletunet på Bakken, ligger Kongshaugen.
Diameter 22 m, høyde 2,3-3,0 m. (StjØrdal I 1979, 132)

- Reg.nr. 421 Bakken
Funn fra eldre jernalder (T 17934)
På Bakken er det funnet et leirkar, bronsespenne, spillebrikke av bein, nagler, perler og brente bein. (Møllenhuis 1957, 150)
- Reg.nr. 422 Værnes prestegård 1621 I UTM 976 380
Gravhaug.
30 m ø for ø-gavl av Stjørdal bygdemuseum, ligger en rund gravhaug, 12 m i diameter. (Stjørdal I 1977, 122)
- Reg.nr. 423 Værnes kirke 1621 I UTM 975 379
Middelalderkirke.
Værnes kirke er trolig bygget på slutten av 1000-tallet eller tidlig 1100-tallet av huggen stein. (Stjørdal I 1977, 121)
- Reg.nr. 424 Værnes flystasjon 1621 I UTM
Gravhauger,
20 m S for soldatkantina på Øyamoen ligger 2 gravhauger henholdsvis 17 og 5 m i diameter. Dette er trolig restene av det store Værnesgravfelet som omfattet minst 16 hauger. (Stjørdal I 1977, 119f)
- Reg.nr. 425 Værnes
Funn fra steinalder (C 457)
På Værnes er det funnet en båtformet øks av stein.
- Reg.nr. 426 Værnes
Funn fra steinalder (T 16737)
På Værnes er det funnet en stridsøks av stein.
(Marstrander 1949, 9)
- Reg.nr. 427 Værnes
Funn fra yngre jernalder UMK.
På Værnes er det funnet en samling kufiske mynter, (K.Skaare 1976, 167)
- Reg.nr. 428 Værnes
Funn fra yngre jernalder (T 1108-10)
I en grav på Værnes er det funnet en øks, et sverd og et spyd. (K.Rygh 1873, 38)

- Reg.nr. 429 Værnes
Funn fra yngre jernalder (T 1240)
På Værnes er det funnet en spydspiss. (K.Rygh 1873, 39)
- Reg.nr. 430 Værnes
Funn fra yngre jernalder (T 1447-52)
På Værnes er det funnet et sverd, en spydspiss, to økser og ljå i en grav. (K.Rygh 1874, 58)
- Reg.nr. 431 Værnes
Funn fra yngre jernalder (T 2879)
På Værnes er det funnet et tveegget sverd og klinknagler. (K.Rygh 1882, 16)
- Reg.nr. 432 Værnes
Funn fra yngre jernalder (T 6556)
På Værnes er det funnet en spydspiss fra yngre jernalder.
- Reg.nr. 433 Værnes
Funn fra yngre jernalder (T 16134)
I en gravhaug på Værnes er det funnet sverd, kniv, ljå/sigd, hammer, kjede av jern, spiker, jernrester, ildflint, hein, hengebryne, oval bronsering, 3 glassperler og en ravperle. (Th.Petersen 1942, 15)
- Reg.nr. 434 Værnes
Gravfunn fra vikingtid (T 16135)
I en gravhaug på Værnes er det funnet 2 skålforma spenner. (Th.Petersen 1942,16)
- Reg.nr. 435 Værnes
Gravfunn fra vikingtid (T 16136)
På Værnes er det funnet 2 skålforma spenner, et irsk beslag, 17 glassperler, 1 ravperle, spinnehjul og 20-25 klinknagler i en gravhaug. (Th.Petersen 1942,17)
- Reg.nr. 436 Værnes
Gravfunn fra vikingtid (T 16137)
I en gravhaug på Værnes er det funnet to skålforma spenner og tøyrester. (Th.Petersen 1942,18)

- Reg.nr. 437 Værnes
Gravfunn fra vikingtid (T 16138)
I en gravhaug på Værnes er det funnet en skiferhein.
(Th.Petersen 1942,18)
- Reg.nr. 438 Værnes
Gravfunn fra vikingtid (T 16139)
I en gravhaug på Værnes er det funnet et tveegget
sverd, spyd og ca. 250 båtnagler. (Th.Petersen 1942,
18)
- Reg.nr. 439 Værnes
Gravfunn fra vikingtid (T 16140)
I en gravhaug på Værnes er det funnet et sverd, et
spyd, ildflint og 285 båtnagler. (Th.Petersen 1942,19)
- Reg.nr. 440 Værnes
Gravfunn fra vikingtid (T 16141)
I en gravhaug på Værnes er det funnet et sverd, et
spyd pilespisser, bissel, rembeslag av bronse, saks, sigd,
tverrøks, bronseholk, ildstål, ildflint, 50 båtsaum, jern-
fragmenter og hein. (Th.Petersen 1942,19)
- Reg.nr. 441 Værnes
Gravfunn fra vikingtid (T 18229)
I en grav på Værnes er det funnet sverd, skålforma
spenne og hengesmykke. (Møllenhuss 1961,33)
- Reg.nr. 442 Værnes
Funn fra yngre jernalder (tapt)
På Værnes er det funnet en skålforma spenne og et
hengesmykke. Disse er nå bortkommet (arkivoppl.)
- Reg.nr. 443 Hognes
Gravfunn fra eldre jernalder (tapt)
I et hellekammer på Hognes er det funnet et menneske-
skjelett sammen med en spydspiss (arkivoppl.).
- Reg.nr. 444 Hognes
Funn fra eldre jernalder (T 15559, T 15928)
På Hognes er det funnet 2 kvartsbryner som trolig er
fra eldre jernalder. (Th.Petersen 1938,11 og 1940,9)

- Reg.nr. 445 Hognes
Gravfunn fra yngre jernalder (T 2350)
På Hognes er det funnet et tveegget sverd og en øks
fra yngre jernalder. (K.Rygh 1880,15)
- Reg.nr. 446 Mæle
Funn fra steinalder (C 456)
På Mæle er det funnet en skafthulløks fra steinalder.
- Reg.nr. 447 Mæle
Funn fra yngre jernalder (T 1641)
På Mæle er det funnet et tveegget sverd. (K.Rygh 1876,
84)
- Reg.nr. 448 Mæle
Funn fra yngre jernalder (T 12576)
På Mæle er det funnet en spydspiss fra yngre jernalder.
(Th.Petersen 1922,39)
- Reg.nr. 449 Mæle
Funn fra yngre jernalder (T 15077)
På Mæle er det funnet en skålforma spenne, en bronse-
ause og nagler. (Th.Petersen 1935,16)
- Reg.nr. 450 Mæle
Funn fra yngre jernalder (T 16434)
På Mæle er det funnet en dekorert bronseplate og jern-
nagler. (Th.Petersen 1946,25)
- Reg.nr. 451 Mæle
Funn fra yngre jernalder (tapt)
På Mæle er toppstykket av en bøyleformet spenne funnet.
Dette funnet er nå tapt (arkivoppl.).
- Reg.nr. 452 Byberg av By
Funn fra steinalder (T 16794)
På Byberg er det funnet et hengesmykke av skifer.
(Marstrander 1949,27)
- Reg.nr. 453 Re-Moksnes-Hognes 1621 I
Gammel veilinje
Veien kan følges i retning NNVSSØ langs V-siden av
vestre driftsbygning på Re, ned gjennom Stalldalen og
videre sørover mot Hognes. (Stjørdal I 1977, 113)

- Reg.nr. 454 Re
Funn fra steinalder (T 8240)
På Re er det funnet en skafthulløks av stein.
(K.Rygh 1907,22)
- Reg.nr. 455 Re
Funn fra yngre jernalder (T 1673-84)
På Re er det funnet en skålforma spenne, et bronse-
kjede, snor av lin, tøyrester, 75 glassperler, beltebe-
slag av sølv, irsk bronsebeslag, sølvblikkeslag og kniv.
(K.Rygh 1876,86)
- Reg.nr. 456 Re
Gravfunn fra yngre jernalder (T 3397-403)
På Re er det funnet 3 skålforma spenner, et bronsebe-
slag, 13 glassperler, 1 sølvperlem en skjeggøks og
tenner, (K. Rygh 1885,11f)
- Reg.nr. 457 Re
Funn fra yngre jernalder (T 14483)
På Re er det funnet en eikestav til en større båt.
(Th.Petersen 1932,10)
- Reg.nr. 458 Re
Funn fra yngre jernalder (T 18588)
På Re er det funnet et sverd og en knokkel av menneske.
(Marstrander 1965,128)
- Reg.nr. 459 Re
Funn fra yngre jernalder.
På Re er det funnet en skålforma spenne. Den er nå i
privat eie (Arkivoppl.).
- Reg.nr. 460 Moksnes 1621 I UTM 976 389
Gravhauger
180 m ØNØ for husene på Moksnes søndre (104/1), ligger
3 gravhauger på rekke. Overpløyd. Diam.21-30 m.
(StjØrdal I 1977,115f)

- Reg.nr. 461 Moksnes søndre 1621 I UTM 972 393
Gravfelt
På Moksnesmoen ligger et gravfelt bestående av 6 gravhauger med tverrmål 11-7 m. 4 hauger er ovale. Dette er restene av et gravfelt som minst har omfattet 21 hauger. Fra disse stammer en mannsgrav i båt. (StjØrdal I 1977, 112-15)
- Reg.nr. 462 Moksnes
Gravfunn fra vikingtid (T 14431)
På Moksnes er det gjort et stort gravfunn fra vikingtid bestående av: sverd, spyd, øks, skjoldbule, kniv. celt, hammer, tang, sigd, nagler, hein, beltespenner av bronse og skålvect. (Th.Petersen 1931,28)
- Reg.nr. 463 Moksnes
Gravfunn fra vikingtid (T 14601)
På Moksnes er det funnet et tveegget sverd og en spydspiss. (Th.Petersen 1932,37)
- Reg.nr. 464 Moksnes
Gravfunn fra yngre jernalder (Tapt)
På Moksnes er det gjort et stort gravfunn i båt som siden er gått tapt (arkivoppl.)
- Reg.nr. 465 Husby
Funn fra eldre jernalder (T 13016)
På Huseby er det funnet en kvartsslipestein som antagelig stammer fra eldre jernalder. (Th.Petersen 1924,70)
- Reg.nr. 466 Huseby
Gravfunn fra yngre jernalder (T 2563)
På Huseby er det funnet en skålforma spenne. (K.Rygh 1881,5)
- Reg.nr. 467 Huseby
Gravfunn fra yngre jernalder (T 7066-7)
På Huseby er det i en grav funnet et spyd og en øks. (K.Rygh 1903,9)

- Reg.nr. 468 Huseby
Funn fra yngre jernalder (T 14510)
I en grav på Huseby er det funnet 5 spillebrikker av
rav, en beltespenne, klinknagler og fragment av gryte.
(Th.Petersen 1932,16)
- Reg.nr. 469 Huseby
Gravfunn fra yngre jernalder (T 15312)
I en grav på Huseby er det funnet ei skålforma spenne,
et irsk beslag, en bronseholk, kniv, perler av rav, båt-
saum etc. (Th.Petersen 1936,36)
- Reg.nr. 470 Huseby
Funn fra yngre jernalder (T 16358)
På Huseby er det funnet et sverd, et spyd, en kniv,
ei panne og båtsaum i en grav. (Th.Petersen 1945,40)
- Reg.nr. 471 Huseby
Funn fra yngre jernalder (T 16359)
I en grav på Huseby er det funnet et spyd, en kniv, en
beltespenne og en hein. (Th.Petersen 1945,41)
- Reg.nr. 472 Huseby
Funn fra yngre jernalder (T 16360)
På Huseby er det funnet et sverd og et spyd.
(Th.Petersen 1945,41)
- Reg.nr. 473 Huseby
Funn fra yngre jernalder (T 18683)
På Huseby er det funnet et spyd fra yngre jernalder.
(Møllenhuis 1966,73)
- Reg.nr. 474 Stokkan 1621 I UTM 962 408
Helleristningsfelt.
80 m NNØ for driftsbygningen på Stokkan (99/1), ligger
et ristningsfelt der det er registrert hugne linjer.
(StjØrdal I 1977,110)

- Reg.nr. 475 Stokkan 1621 I UTM 953 413
Helleristningsfelt
60 m NNV for driftsbygningen på Stokkan (98/1), ligger et helleristningsfelt bestående av skålgroper og muligens skipsfigurer og fotsåler. (StjØrdal I 1977,109)
- Reg.nr. 476 Stokkan 1621 I UTM 964 414
Gravrøys
25 m VNV for Haugli (97/15) av Stokkan, ligger en ca. 7 m vid steinrøys. (StjØrdal I 1977,108)
- Reg.nr. 477 Stokkan
Funn fra eldre jernalder (T 12701)
På Stokkan er det funnet et kvartsbryne som antagelig er fra eldre jernalder. (Th.Petersen 1923,21)
- Reg.nr. 478 Stokkan
Funn fra yngre jernalder (T 18365)
På Stokkan er det funnet 2 ovale skålspenner. (Mølløhus 1963,143)
- Reg.nr. 479 Mæla
Funn fra steinalder (T 13672)
På Mæla er det funnet en såkalt Vestlandsøk av sten fra steinalder. (Th.Petersen 1927,51)
- Reg.nr. 480 Mæla
Funn fra bronealder (T 13673)
På Mæla er det funnet en dobbeltspiral av bronse. (Th.Petersen 1927,52)
- Reg.nr. 481 Kalldalen 1622 II UTM ?
Kirketuft(?)
Ifølge sagn skal det ha stått en kirke NØ for Vassbygda. I Kalldalen er det forøvrig mange åkerreiner som kan vinte om fast bosetning. (Leirfall 1970,281)
- Reg.nr. 482 Gråbrekk 1621 I UTM 948 414
Gravhaug
4 m SSV for våningshuset på Gråbrekk (86/1), ligger en 15 m vid gravhaug. (StjØrdal I 1977,104)

Reg. nr. 483 Gråbrek

Funn fra steinalder (T 11977)

På Gråbrek er det funnet en steinhakke fra steinalder.
(Th.Petersen 1920,10).

Reg.nr. 484 Gråbrek

Funn fra bronsealder (T 12521)

På Gråbrek er det funnet en stein med helleristninger
som nå befinner seg på DKNVS Muséet. (Th.Petersen
1922,22).

Reg.nr. 485 Gråbrekk

Funn fra yngre jernalder (T 10059)

På Gråbrekk er det funnet et tveegget sverd fra yngre
jernalder (K.Rygh 1912,8).

Reg.nr. 486 Sutterøya 1621 I UTM 938 397

Gravrøys

Omtrent 60 m NV for hjørnet på restauranten i Strovika,
ligger en rund røys på toppen av en bergrygg. Røysa
er ca. 17 m i diameter (Stjørdal I, 1977, 102).

Reg.nr. 487 Sutterøy

Funn fra yngre jernalder (T 17403)

På Sutterøy er det funnet et skaftkar av kleber
(Møllarhus 1953, 123).

Reg.nr. 488 Holmen 1621 I UTM 937 403

Gravrøys

80 m SSV for Holmen (89/2) på toppen av en liten berg-
topp, ligger en 7 m vid jordblandet steinrøys (Stjørdal
I, 1977, 107).

Reg.nr. 489 Følviken

Funn fra steinalder (tapt).

På Følviken er det funnet en leirfigur som etter be-
skrivelsen kan være fra steinalder. Figuren er bort-
kommet.

Reg.nr. 490 Vikan

Funn fra steinalder (T 5104)

På Vikan er det funnet en tynnbladet flintøks (K.Rygh
1897, 87).

- Reg.nr. 491 Vikvang 1621 I UTM 932 414
Helleristningsfelt
12 m NØ for N-hjørnet av bolighuset Vikvang (80/20),
fins et helleristningsfelt på en glattslipt bergflate. Her
er minst 3 skipsfigurer og en skålgrop. (Stjærdal I 1977,
101)
- Reg.nr. 492 Velvang 1621 I UTM 908 403
Trekullmile
På Småvolla ca. 550 m ØNØ for husene på Velvang
(79/1), ligger en 7 m vid trekullmile. (Stjærdal I 1977,
100)
- Reg.nr. 493 Almåsen
Dyregrav.
Det skal ligge en dyregrav V for Almå eller Almåsen.
(Mørkved 1960,342)
- Reg.nr. 494 Gåssaunet
Ødegård(?)
På Gåssaunet er det trolig spor etter en ødegård
(Leirfall)
- Reg.nr. 495 Haukåsbrua
Jernvinne
Ved Raumyra sør for Haukåsbrua skal det være spor
etter jernutvinning. (Leirfall 1968,342)
- Reg.nr. 496 Okkelbergvolla
Jernvinne
Ved Okkelbergvolla skal det være spor etter jernfram-
stilling. (Leirfall 1958,342)
- Reg.nr. 497 Røstet
Jernvinne
Ved Røstet skal det være spor etter jernframstilling.
(Leirfall 1968,342)
- Reg.nr. 498 Tretstykket
Jernvinne
Ved Tretstykket skal det være spor etter jernframstilling.
(Leirfall 1968,342)

Reg.nr. 499 Funnssjøen

Steinalderboplass

I forbindelse med registrering ved regulering av Funnssjøen, er det påvist en boplass. Her er således funnet skiferspiss og flintflekke. (Oppl.v. K.Alterskjær)

Reg.nr. 500 Hofstadmarka UTM?

Runeinnskrift (ikke igjenfunnet)

I Hofstadmarka ved den gamle ferdselsleia over til Beitstadgrenda, ovenfor helleristningene på Mona, skal det være runer på berget. (Leirfall 1970,214)

Reg.nr. 501 Hell

Helleristningsfelt

Ca. 50 m Ø for E6 og 200 m SV for broen over Stjørdalselva, ligger et helleristningsfelt med slipte dyrefigurer og geometriske motiv. Ristningene er enestående i Norge p.g.a. den teknikk som er brukt ved ristningen.

8. KULTURHISTORISKE VERNEVERDIER I STJØRDALSVASSDRAGET

8.1. Innledning

I dette kapitlet vil det bli gitt en oversikt over de forskjellige verneverdier i vassdraget. For oversiktens skyld presenteres disse i grupper av kulturminner. Dette er på mange måter en kunstig oppsplitting. Kulturminner eksisterer i relasjon til hverandre. Kulturhistorie er derfor noe mer enn den matematiske summen av materielle levninger etter mennesker.

Samtidig som kulturminner eksisterer i forhold til hverandre, eksisterer de i forhold til naturen. Naturen har vært eksistensgrunnet for de mennesker som har livnært seg i et område. Det er derfor helt naturlig at dette avhengighetsforhold også avspeiles i kulturminnene.

Når kulturminner oppfattes som verneverdige, er det ut fra oppfatningen at de skal kunne fortelle om menneskenes historie eller sagt med andre ord, menneskenes tilpasning til naturen gjennom tidene. For å forstå dette er studiet av relasjonene som er nevnt ovenfor, helt essensielle. At dette oppfattes som viktig i dagens samfunn, går klart fram i Lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50, der det slås fast i § 1 at lovens formål er å verne og ta vare på våre kulturminner.

I enkelthet kan man si at kulturminner i Stjørdalsvassdraget er verneverdig ut fra to aspekt: forskningsmessig/vitenskapelig og pedagogisk.

For forskningen vil kulturminnene være det datagrunnlag man må ha for å kunne skrive kulturhistorie. Det kan f.eks. være grunnlag for bosetningshistorie rent lokalt eller i en større sammenheng: Regionalt eller nasjonalt. Etter som forskning på dett området stadig gjør nyvinninger vil det alltid være behov for gang på gang å gå tilbake til primærmaterialet og teste nye idéer. I en slik aktiv forskningsprosess sier det seg selv at det er viktig at grunnlagsmaterialet finnes intakt.

Kulturminner kan også som enkeltmonument, sies å ha stor verneverdi. Det kan f.eks. dreie seg om kulturminner av spesiell symbolsk verdi. Ellers må man slå fast det prinsipp som gjelder alt kulturminnevern: Det er viktigere å bevare større helheter enn enkeltobjekter.

Kulturminnenes pedagogiske verdi kan omfatte flere typer bruk: De kan nyttes i forbindelse med undervisning i skolen, i lokalhistorisk arbeid, som ekskursjonsmål for studenter osv. Man kan også i enkelte tilfelle peke på at mange kulturminner er turistmål. Forutsetningen for at de skal kunne brukes på en slik måte er at kulturminnene er noenlunde lett tilgjengelig og at de er i skikkelig stand.

Kulturminnenes verneverdi kan avhenge av om det er spesielle eller sjeldne kulturminner man står ovenfor. På den annen side er man også interessert i å bevare kulturminner som er alminnelige eller typiske for området. Det er f.eks. uheldig at man bare tar vare på svært store og dominerende gravhauger, mens mindre og mer typiske for området blir fjernet. Dette vil endre verdien av kildene til kulturhistorien radikalt.

8.2. Steinalderboplasser.

Innenfor Stjørdalselvas nedbørfelt er det registrert steinalderboplasser på følgende steder:

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>
231	Hemre
499	Funnsjøen

I forhold til alle de funn som stammer fra steinalder (jfr. kap.9.1.) er tallet på steinalderboplasser svært lite. Det er grunn til å anta at dette henger sammen med registreringsintensiteten. I forbindelse med registrering for Økonomisk Kartverk ble det ikke lett systematisk etter steinalderboplasser. Steinalderboplasser som kulturminne er forøvrig vanskelig å oppdage. I registreringene i sammenheng med 10-års vern ble det lett spesielt etter steinalderboplasser i øvre deler av vassdraget. Særlig ble det lett rundt de større sjøene. Til tross for dette ble det ikke påvist en eneste sikker boplass. Dette vil ikke automatisk si at området ikke har vært utnyttet i steinalderen. Det kan være forhold ved bosetningen vi ikke har klart å avdekke. Dette kan skyldes at letingen etter boplasser har vært for mye konsentrert om vannkantene. Man har andre steder observert at steinalderboplasser helst ligger kloss i vannkanten. - Dette mønstret kan ha vært anderledes i dette området.

Det kan videre tenkes at vannstanden kan ha endret seg i de større sjøene. (Fjergen ved kunstig oppdemming.) Man kan således tenke seg at utløpet til Feren er blitt erodert til en lavere terskel slik at Feren er blitt nedtappet. I Feren kan man videre kalkulere med fenomenet skrå landhevning. Det vil si at de østre deler av Feren har hevet seg mer enn de vestre etter istiden. Konsekvensen av disse forhold vil bli at eventuelle boplasser som har ligget i strandkanten i steinalderen i dag kan ligge et godt stykke unna dagens strandkant i den østre del av vannet, mens de i den vestre del kanskje ligger under vann.

Det er ellers rimelig å tro at flere av de funnene som er kommet inn til Museet må komme fra boplasser. Funnene synes hovedsakelig å stamme fra yngre steinalder. Man kan anta at folk har livnært seg både av jakt og fiske og jordbruk.

Hittil er svært få boplasser fra steinalder registrert i de indre deler av Trøndelag. Generelt kan man derfor si at det er knyttet stor videnskapelig interesse til disse boplassene. Steinalderen i Trøndelags indre bygder vil trolig bli et av de felt arkeologien i den nærmeste framtid vil befatte seg med ettersom dette er av de dunkle områder innen fagets viten.

8.3. Helleristninger.

Det er registrert følgende helleristningsfelt innenfor nedbørfeltet til Stjørdalselva:

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>
108	Austkil	353	Gevingli
136	Ingstad	359	Reppe
200	Fordal	361	Fagerli
207	Leirfall	381	Skjølstad
209	Bjørngård	391	Ulstad
217	Hegra	398	Mona vestre
218	Hegra	417	Ystines
219	Hegra	472	Stokkan
272	Slungård	474	Stokkan
306	Kåråsen	491	Vikvang
323	Hagen	501	Hell

Innenfor nedbørfeltet er det således registrert 22 lokaliteter. Lista gjør imidlertid ikke krav på å være fullstendig, man har således opplysninger om andre felt som ikke er kontrollert. I sammenheng med disse helleristningslokalitetene må man også se helleristningene på Skatval. Hvis man tar med disse ristningsfelt vet man pr. idag om 69 felt (Sognnes 1981).

Hvis en gruppe kulturminner skal trekkes fram som typiske for dalføret, må det bli helleristningene. Man kan trygt si at det i Stjørdal fins helleristninger som er av nasjonal for ikke å si internasjonal interesse. Dette gjelder bl.a. de store feltene på Bjørngård og Leirfall. Det samme kan sies om ristningene på Hell som riktignok så vidt ligger utenfor Stjørdalselvas nedbørfelt.

Praktisk talt alle helleristningsfelt tilhører det kompleks som går under navnet jordbruksristninger eller avlerristninger. Dette fordi man antar ristningene er laget av mennesker som hadde jordbruk som næringsgrunnlag. Man regner videre med at hovedmengden av ristningene er laget i bronsealder (ca. 1500-500 f.Kr.) med en mulig fortsettelse inn i den eldste jernalder. Hensikten med ristningene har trolig vært å øke avlingene. Man kan også tenke seg andre kultiske formål.

I den senere tid er det framsatt hypoteser om at ristningslokalitetene samtidig kan ha vært en slags territorialmerker. En gruppe mennesker som utnyttet et areal ville med andre ord sette en merkelapp på dette området for å markere sine bruksinteresser. Det har vist seg et påfallende sammenfall mellom dagens gårdsvald og vald man kan konstruere ut fra slike hypotetiske helleristningsterritorier (pers.medd. K.Sognnes).

Dette åpner nye perspektiv på gårdsbosetningen i Norge. Hittil har man regnet med å følge gården slik vi kjenner den i dag ned mot Kr.f. En hjørnestein i en slik bevisførsel vil følgelig helleristningene i Stjørdalen bli.

Helleristningsfeltene i dalføret representerer en viktig kilde til forståelsen av forhistorien også på andre felt. Her kan således hypoteser om stilistiske forhold testes, her kan studier om religion gjøres osv. Ristningslokalitetene kan videre trekkes inn i spørsmål om datering. Dette kan skje ved hjelp av landhevningssdatering bl.a. Det er visse

ting som tyder på at ristningene i Stjørdal kan slå sprekker i tradisjonell arkeologisk datering av ristninger av denne type; hvis det da ikke viser seg at det er landhevningsdiagrammene i Trøndelag det er noe i veien med (K.Sognnes).

Flere av helleristningsfeltene i Stjørdalen er lett tilgjengelige for publikum. De har således i lengre tid vært ekskursionsmål for skoleelever og studenter. Også som turisattraksjoner spiller disse lokaliteter en betydelig rolle.

Man kan således på grunnlag av en rekke interesser: Forskning, pedagogiske formål, turisme og lokalhistorie fastslå at det er knyttet betydelige verneverdier til dalførets helleristninger.

8.4. Veifar

Følgende fysiske spor etter veifar som omfattes av lov om kulturminner er registrert:

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>
6	Storkjerringåa
135	Ingstad
262	Øfsti
268	Stræta-Lillemarken
275	Svorte
317	Setnan
395	Ven søndre
412	Berg
453	Re-Moksnes-Hognes

Tilsammen 9 lokaliteter er registrert. Flere av disse veifarene tegner seg i terrenget som såkalte holveger. Dette henspiller på formen på vegfarete som har et u-formet tverrsnitt. Det er århundrers slit som gjør at veifarete har skåret seg ned i bakken på denne måten. Dette fenomen er bl.a. svært tydelig ved reg.nr. 412 Berg. Her har således veitraséen skåret seg svært dypt ned i grunnen. En oppreist mann kan her knapt se over kantene på veien.

Som kulturminner er disse gamle veifarene viktige. De forteller om andre tiders krav til ferdselsårer, de forteller om den betydning samferdselen må ha hatt. Hindringer for veier i fortiden er eliminert av

moderne teknologi. En ser derfor i mange tilfelle at oldtidsveier følger andre traséer enn dagens veier. Det har helt opplagt vært viktig at veiene fulgte tørre partier i terrenget. I de tilfelle man måtte forsere våtere lende som myr f.eks. var kavelbruer løsningen. En slik kavelbru har man kunnet registrere innenfor Stjørdalselvas nedbørfelt. Det gjelder reg.nr. 317 Setnan, der man har funnet to parallelle stokkerekker som strekker seg ca. 400 m bortetter myra. Det er rimelig å anta at de to stokkerekkene representerer to ulike bruksperioder.

Slike stokkebruer kjenner man i Fersdalen også. Her kan kavelbruene imidlertid knyttes direkte til Armfeldts felttog og omfattes dermed ikke av lov om kulturminner. - Som historiske minnesmerker er de imidlertid like viktige for det.

Man ser utallige eksempler på at veifar er med på å bestemme et gravfelts beliggenhet. Det har trolig vært slik at gravhauger skulle sees av forbigående. Vi kjenner derfor flere eksempler på at gravhauger ligger på rekke og rad langs gamle ferdselsårer. Her er veifaret altså en viktig del, når det gjelder å tolke kulturlandskapet. Gravhauger gruppert ved en vei har man bl.a. eksempel på ved reg.nr. 104 Flornes.

Vi vet fra andre kilder at ferdselen mellom Trøndelag og Jämtland har vært stor over Stjørdalen i lange tider. I denne oversikten er disse gamle vegleiene ikke spesielt tatt med etter som man ikke har registrert de fysiske spor etter denne ferdselen. I middelalderen vet vi trafikken til sine tider har vært stor. Særlig har nok pilgrimstrafikken betydd mye. Reg.nr. 1 "Stenen i grønne dal", ligger ved et av de mest trafikkerte pass mellom Trøndelag og Jämtland.

Som kulturhistoriske monument er derfor de gamle veitraséer viktige i det totale bilde av tidligere tiders samfunnsforhold.

8.5. Dyregraver.

På følgende steder er det registrert dyregraver:

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Antall</u>
2	Skalltjønnå	1
10	Kjerringfjellet	>1
14	Fjergen	1

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Antall</u>
25	Rotvoll	1
32	Gilså	>6
35	Setran	1
36	Svartåsen	1
40	Sagmoen	1
41	Tronsetbakken	1
42	Tronset	1
44	Vollbekken	1
45	Blestervollen	2
54	Ospvollen	1
56	Ospvollen	1
62	Funna	7
66	Fundtaunvollen	2(6)
134	Skjervåsen	1
148	Litleåmoen	1
150	Naustmo	5
151	Sulåmo	1
154	Tjørnvollen	1
166	Hansvollen	5
174	Trysilodden	1
187	Beitland	2
199	Fordal	1
234	Hemre	1
256	Holm	1
274	Røan	1
493	Almåsen	<u>1</u>
		<u>51</u>

På 29 lokaliteter er det således registrert 51 dyregraver. De aller fleste av disse dyregravene ligger i de øvre deler av vassdraget. 23 av de 29 lokalitetene befinner seg således i Meråker kommune. Dette er vel ingen tilfeldighet ettersom dyregravenes utbredelse har klar sammenheng med viltets utbredelse. Så vidt man kan se er det framfor alt elg man har jaktet på. Reg.nr. 35 Setran i Meråker ligger like ved en åker som går under navnet Elggravåkeren. De fleste dyregraver ligger i områder der elgen er det dominerende storvilt idag. Man kan allikevel ikke utelukke at lokaliteter som reg.nr. 2 Skalltjønnan f.eks. har vært

innrettet på reinfangst.

For Stjørdalen har man skriftlig belegg for at det ble drevet fallgravsfangst etter elg og villrein i seinmiddelalderen. I Olav Engelbrektsens jordebok fra ca. 1520 omtales 60 elggraver og reingraver som ligger i Funnsjødal. En del av disse fangstgravene har man etter all sannsynlighet funnet igjen (Reg.nr. 54, 56, 62 og 66). Dette er således et enestående tilfelle der man har muligheten til å kontrollere de fysiske rester etter slik fangst mot skriftlige kilder. - Vi kan samtidig fastslå at slik fangst må ha vært økonomisk interessert ettersom erkestolen i Nidaros engasjerte seg i den slags.

Som kulturminner er dyregraver viktige ettersom de forteller om sider av næringsveiene det tradisjonelt har vært lagt liten vekt på. Interessen har i første rekke vært knyttet til jordbruk og avlinger. Avkastningen av fangst og fiske har vært vanskelig å beregne. Med bedre registreringer og undersøkelser kan man kanskje komme disse spørsmål nærmere inn på livet. Dyregraver er av de kulturminner det vil bli lagt størst vekt på i framtidig arkeologisk forskning.

Flere av dyregravene innenfor Stjørdalselvas nedbørfelt er i så bra forfatning at en utgravning ventelig vil gi mye ny informasjon om byggemåte etc. Det har vist seg andre steder at dyregraver ofte inneholder organisk materiale som har inngått i konstruksjonen. Det kan f.eks. være trestokker i veggene, kvister som har dekket grava osv. Dette materialet kan dateres ved hjelp av ¹⁴C-metoden. Således kan man finne ut når fangstgraver var i bruk.

Til dyregraver har det også vært knyttet spørsmål av etnisk karakter. I Nord-Norge har man operert med betegnelsen "samiske dyregraver" til forskjell fra en "sørnorsk type". Det er sannsynlig at noen av de registrerte dyregraver i Stjørdal kan være med å avklare slike problemstillinger.

Dyregravenes beliggenhet kan fortelle om tidligere tiders jaktstrategi. Det viser seg at gravene ligger i kjente dyretråkk den dag i dag. Folk må med andre ord ha hatt en inngående kjennskap til dyrenes bevegelse. I noen tilfelle er det også mulig å slutte at det må ha vært former for sosial organisasjon for å drive dyregravfangst. Vedlikehold

og pass av graver, samt driving av dyr kan ha krevd samvirke mellom flere personer. Dyregraver kan med andre ord gi et gløtt inn i forhistorisk samfunns organisering.

8.6. Jernvinner.

På følgende steder er det registrert spor etter jernutvinnging:

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Antall</u>
5	Ivarsmyr	3
7	Brentåsvollen	1
15	Kluksdal	27
19	Åsvollsetra	1
27	Rotvoll	16
30	Rotvoll	1
31	Rotvoll	1
34	Blesterhaugen	1
37	Eggvollen	2
39	Skakkervollen	1
43	Blestervollen	1
46	Øyvollen	1
47	Kamvollen	1
49	Funnsjøen	>1
50	Langvassbekken	1
57	Ospvollen	1
60	Ospvollen	1
68	Bjørnlivollen	1
69	Jamtåsen	1
71	Fundtaune	1
72	Meråker stasjon	1
73	Nustad	1
93	Blesterdalen	1
94	Blesterberget	1
95	Ådalsvollen	1
106	Heståsen	1
112	Sørkilflå	1
113	Kilnes	1
114	Skrøydalen	1

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Antall</u>
115	Midtkilvollen	1
117	Lomkjølvollen	1
118	Sunndal	1
119	Romma	1
122	Våtland	1
129	Rotbuvollen	1
131	Movollen	1
139	Ingstadnes	1
147	Movollen	>1
152	Tørrbakkvollen	1
165	Hansvollen	>1
168	Larsvollen	1
170	Steinselvoset	1
173	Trysilodden	1
176	Fersoset	1
177	Heglesvollen	1
178	Buvollen	1
179	Almlivollen	1
180	Vassvollen	1
182	Øveraune	1
185	Hegresvollen	1
186	Ranåkjynna	1
195	Borgkjynna	1
203	Fulset	1
205	Solem	1
215	Smehaugen	1
230	Øvre Hemre	1
287	Hoset	1
367	Klefsåsenvollen	1
368	Ausetvatnet	1
371	Borrås	1
377	Råa	1
385	Kårstad	1
495	Haukåsbrua	1
496	Okkelbergvollen	1

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Antall</u>
497	Røstet	1
498	Tretstykket	1

Det er således registrert 66 jernutvinningsplasser innenfor nedbørfeltet til Stjørdalselva. På disse lokalitetene er det påvist mer enn 110 smelteplasser. Dette må kunne sies å være et betydelig antall. Allikevel må vi kunne anta at vi bare har fått tak i toppen av isfjellet. Jernvinneplasser er av de kulturminnetyper som er vanskeligst å oppdage ettersom de i årenes løp er blitt dekket av vegetasjon. Man må derfor anta at det fins betydelig fler jernvinner enn de som er listet opp her.

Vår kjennskap til disse jernvinneanleggene skyldes enkeltpersoners observasjoner og innsamlinger over en årrekke. Først og fremst har Einar Hermstad og Jon Leirfall samlet mange opplysninger. Det har ikke vært mulig å kontrollere alle deres opplysninger i felt. Noen nye jernvinneplasser er blitt kjent ved registrering i forbindelse med 10-års vern av Stjørdalselv.

I forbindelse med undersøkelser av ødegårdsanlegget på Hoset i Lånke, ble en jernvinne plass undersøkt (O.Farbregd 1978). Trekull fra denne jernvinna kunne dateres til yngre romertid (ca. 200-400 e.Kr.). Dette er mellom de aller eldste dateringer av jernvinner vi har her i landet. Ved siden av en undersøkelse i Snåsa er det ellers smått med skikkelig utgravde jernvinneplasser i Trøndelag. Vi vet ikke hvor utbredt jernframstilling har vært til de forskjellige tider. Vi vet ikke hvilke områder som har vært produsenter av jern til forskjellig tid, vi kjenner heller ikke omfanget av jernproduksjonen. Det knytter seg derfor en rekke problemstillinger til denne typen kulturminner som gjør at de må betegnes som vært verneverdige.

Ved undersøkelser andre steder i landet har det vært mulig å påvise en rekke varianter av jernvinne. Det har også langt på veg vært mulig å bygge opp en kronologi på disse jernvinnene (Martens 1978). Disse resultatene bygger på sørnorske undersøkelser. Det står enda tilgode å teste disse postulatene på et trøndersk materiale. Jernvinnene i Stjørdal kan være viktige i en slik test.

Jernutvinning av myrmalm er en typisk "utmarksnæring". Ved å kombinere utbredelsen av jernvinneplasser med dyregravslokaliteter og

gamle setertufter, kan man kanskje komme fram til modeller for resurss-utnyttelse i utmarksområder som på mange måter fraviker fra vanlig oppfatning av bosetningsmønster.

De registrerte jernvinneplasser ligger hovedsakelig i de øvre deler av vassdraget. Mengden av framstilt jern er proposjonal med mengden av slagg. Vi kan derfor slutte at intensiteten har vært ulik på de forskjellige steder. Man har registrert relativt beskjedne slagggforekomster enkelte plasser. På den annen side forteller de enorme slagggforekomster på reg.nr. 15 Kluksdal og reg.nr. 27 Rotvoll, om jernframstilling som må ha hatt industrimessig karakter. Det jern som ble framstilt her må man tro har vært handelsvare. Således kunne jernutvinning kanskje være grunnlag for fast bosetning. Det korn man ikke kunne produsere her, kunne man lett bytte til seg. At man kan ha hatt fast bosetning her øverst i dalføret opp mot fjellbandet i jernalderen, understøttes av et par gravfunn fra vikingtid (Reg.nr. 18 og reg.nr. 33).

8.7. Kullmiler.

Det er påvist trekullmiler på følgende steder:

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Antall</u>
3	Skalltjønna	1
4	Teveldal	4
5	Ivarsmyr	1
11	Litlådalsvollen	1
17	Kluksdal	1
24	Hårråa	1
26	Rotvoll	1
29	Rtvoll	1
38	Vatnelva	15
48	Meråkervollen	1
51	Funnsjøen	2
52	Ospvollen	2
53	Øspvollen	1
55	Ospvollen	1
59	Ospvollen	1

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Antall</u>
61	Ospvollen	1
63	Funna	1
65	Funna	1
67	Fundtaunvollen	1
149	Lillevoll	1
155	Tjørnvollen	3
156	Storåsodden	1
157	Langsådalen	1
158	Langsådalen	1
159	Langsådalen	1
160	Langsådalen	2
161	Langsådalen	1
162	Langsådalen	1
163	Fershytta	1
164	Spakvika	1
167	Hansvollen	7
492	Velvang	1

På 32 lokaliteter er det dermed registrert 59 trekullmiler. De aller fleste av disse ligger i de øvre deler av vassdraget.

Det er overveiende sannsynlig at svært mange av disse trekullmilene er av relativt ny dato. Særlig må vi tro at gruvedrift og smeltverk fra 1700-tallet av har krevd store mengder trekull. Mange av de trekullmilene som er registrert i disse undersøkelsene er svært store: Opp til ca. 15 m i diameter. Det er lett å tenke seg at disse trekullmilene er laget med industrileveranse som formål. Disse trekullmilene som sannsynligvis er yngre enn 1537, omfattes egentlig ikke av lov om kulturminne. De tas allikevel med i denne rapporten både fordi det er usikkerheter m.h.t. datering, men også fordi man i registreringer i de 10-års vernede vassdrag har ønsket å registrere kulturminner yngre enn middelalderen. Oversikt over trekullmiler kunne like gjerne stått i etnologenes rapport (Jfr. Liv Emma Thorsens rapport for Stjørdalsvassdraget).

Ved siden av disse store trekullmilene har man også kommet over mindre og mer uanseelige miler. Det gjelder bl.a. en trekullmile (4,5 m

i diam.) ved Eggvollen reg.nr. 38. Her har man også registrert et jernvinneanlegg tett ved (reg.nr. 37). Det er rimelig å knytte disse kulturminnene sammen. Trekull var et nødvendig råstoff i jernframstillingsprosessen.

Trekullmiler er lett å datere ved hjelp av ^{14}C -metoden. Det ligger derfor et betydelig datapotensiale i alle de registrerte kullmilene. De kan således fortelle om hvilken betydning denne utmarksnæringen har hatt til ulike tider.

Vi må ha lov til å tro at bare en svært liten del av de trekullmiler som i virkeligheten fins, er med i denne rapporten. Etter all sannsynlighet er trekullmiler en av de dominerende kulturminnetyper i øvre deler av Stjørdalsvassdraget. En relativt grundig registrering av et parti av Vatnelva (Reg.nr. 38) skulle gi en pekepinn om det.

8.8. Gravhauger/røyser.

På følgende steder er det registrert gravhauger:

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Antall</u>
74	Nustad	1
80	Meråker	1
81	Meråker	2
82	Meråker	1
83	Meråker	2
84	Meråker	2
85	Risvoll	1
87	Rydningen	1
97	Storflora	1
104	Flornes	6
109	Austkil	1
120	Rønsås	4
121	Våtland	1
126	Einang	4
127	Einang	3
140	Fornes	4

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted-</u>	<u>Antall</u>
141	Fornes	1
181	Vigdenes	4
188	Dal	2
220	Hegra	8
221	Hegra	2(?)
222	Hegra	2(?)
232	Hembre	1
233	Hembre	1
255	Holm	1
259	Moan/Holm	1
261	Øfsti	1
263	Øfsti	2
264	Øfsti	1
276	Svorte	4
277	Svorte	1
278	Svorte	1
281	Eidem	1
288	Hoset	24
289	Hoset	7
290	Hoset	1
291	Hoset	1
316	Setnan	6
328	Dyva	1
329	Dyva	6
330	Dyva	2
331	Dyva	2
332	Dyva	1
333	Dyva	2
362	Skaret østre	2
369	Auset	1
372	Borrås	2
375	Hostad	1
378	Kleiva	8
394	Trøyte	4

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Antall</u>
412	Berg	2
420	Bakken	1
422	Værnes prestegård	1
424	Værnes flystasjon	2
460	Moksnes	3
461	Moksnes	6
476	Stokkan	1
482	Gråbrek	1
486	Sutterøya	1
488	Holmen	1

På 60 lokaliteter er det således registrert 159 gravhauger/røyser. Fra eldre kart og opptegnelser vet vi at det må ha vært atskillig fler enn de registrerte gravhauger. Disse er siden kommet bort på forskjellig vis; dyrking, veibygging, husbygging, planering, ras osv.

For å belyse dette kan det være interessant å foreta en sammenligning med Verdalsvassdragets nedbørfelt. Disse dalførene er noenlunde sammenlignbare m.h.t. størrelse og beliggenhet. I Verdal er det i de parallelle registreringer påvist 751 gravhauger/røyser på 199 lokaliteter (Stenvik 1981). Altså et atskillig høyere tall enn for Stjørdals vedkommende.

Hvis man ser på antall funn fra de perioder man gravla folk i hauger og røyser så er det for Verdals vedkommende registrert i alt 146 funn (eldre og yngre jernalder). I Stjørdal har man registrert 154 funn fra den samme periode. Man må anta at de aller fleste av disse funn kommer fra graver. På dette område er det altså ikke nevneverdig forskjell på Stjørdal og Verdal.

Av dette kan man trodlig slutte at Stjørdal har mistet langt fler gravhauger enn Verdal i tidens løp. De fleste av funnene kommer nemlig fra ødelagte gravhauger. (Noen få er fagmessig utgravd.) Forholdet mellom funn og gravhauger i Stjørdal er nesten 1:1. For Verdals vedkommende er dette forholdet omtrent 1:5.

Dette kan gi grunnlag til mange spekulasjoner om forhistoriske forhold, her skal vi imidlertid nøye oss med å slå fast at verneverdien av de

igjenværende hauger i Stjørdalen er svært stor. Stjørdal har nå mistet så mange gravminner at de som er igjen i størst mulig grad bør bevares for ettertiden som de kulturminner de er.

Gravhauger/røysene fordeler seg på flere mindre felt. Det største registrerte ligger på Hoset i Lånke der man har kartlagt minst 24 i et enkelt felt. Ellers vet vi at enkelthauger som er registrert er rester av større gravfelt som nå er rasert. Dette gjelder bl.a. de igjenværende gravhauger på Værnes (reg.nr. 424) som er rester etter et felt som besto av 16 hauger. Dette feltet ble fjernet i forbindelse med utbygging av flyplassen under siste krig. Haugene ble fagmessig undersøkt av ThPetersen før de ble fjernet og har gitt svært fine og viktige funn fra yngre jernalder.

Gravminnenes verneverdi kan gjerne vurderes ut fra tre synsvinkler: Miljømessig verdi, pedagogisk verdi og som vitenskapelig datapotensiale.

Som miljøfaktor er det helt åpenbart at gravminnene er en svært viktig del av det kulturpåvirkede landskapet. De er som åkrene, beitene, veiene og gårdene bevis på menneskers aktivitet i området opp gjennom tidene. Svært ofte ligger gravminnene på dominerende punkt i terrenget. På høydedrag, på en odde eller et nes eller på tunet til en gård. Det er tydelig at dette var noe som skulle sees. Etter alt å dømme har gravhaugene vært faste element i det forhistoriske gårdssamfunn. Det var noe som hørte med på linje med fjøs, smie, stabbur osv. Det er ting som tyder på at gravhauger kan ha vært åsted for fedrenekult.

At gravhaugene har vært oppfattet som viktige element i kulturlandskapet også i eldre tider ser man i en del middelalderkilder. Det å være såkalt "haugodelsmann" var gjevt. Dvs. man måtte kunne regne opp forfedrene sine tilbake til de menn som var gravlagt i haug på gården sin. På denne måten ble gravhaugene et monument over en av de mest rotfaste rettsoppfatninger i Norge i: Odelsretten.

Gravhauger blir ofte brukt i undervisningsøyemed. Ettersom dette ofte er ruvende og lett tilgjengelige kulturminner eigner de seg utmerket til slikt. Gravhauger er ekskursjonsmål for folk med ulike "ambisjonsnivå". De tjener således som studieobjekt for spesialister som arkeologi- og historiestudenter, såvel som elever i grunnskolen. Opplevelsen av et gravminne er sikkert like forskjellig som de mennesker som ser dem,

men det er like fullt viktig at flest mulig gravminner kan bevares for ettertiden, slik at man også i fremtiden kan oppleve den hedenske gravskikk.

For en arkeolog er gravminnene av de aller viktigste element når man forsøker å rekonstruere forhistorien. Ikke bare gravgodset: gjenstandene den døde har fått med i graven er av interesse, det kan i mange tilfelle være like viktig å få rede på detaljer i gravleggingsmåten: likbehandlingen (brent/ubrent), orientering av den døde, gravkiste, haugens oppbygging osv. Dette er ting som kan fortelle om menneskers forestillingsverden og religion og ikke minst kan de fortelle om endringer og påvirkning i seder og tro.

Det er nesten unødvendig å peke på hvor viktig gravutstyret er, når man skal rekonstruere forhistorien. Det er dette materialet som er basis for vår forståelse av jernalderssamfunnet i Norge. Det er derfor viktig at gravhauger blir bevart for ettertiden. Dette er nemlig det datapotensiale som kan gi svar på fremtidens forskning. Forskning er en dynamisk prosess der spørsmål og metoder endres over tid. Man må alltid ha muligheten til å vende tilbake til kilden for å teste sine hypoteser.

Det er ikke bare innholdet og byggemåten til en gravhaug som kan kaste lys over forhistorien. Selve plasseringen kan i mange tilfelle være en kilde til forståelsen av prosesser i forhistorien. Gravhaugene kan som regel knyttes til en bestemt gårdsbosetning. Ved å kombinere gårdsgrenser og plasseringen av graver/gravfelt kan det la seg gjøre å lese bosetningshistorie ut av dette. Det viser seg i enkelte tilfelle at gårdsgrenser deler et gravfelt. Her vil det være rimelig å tenke seg at de gårder som nå deler et gravfelt må ha vært en enhet før. I andre tilfelle kan det la seg gjøre å oppspore ødegårder ut fra et gravfelts beliggenhet. Gravhaugene er i disse tilfellene de eneste fysiske spor etter de forsvunne gårdene.

At det overhode fins gravhauger på en gård forteller i alminnelighet at gården må ha vært ryddet i forhistorisk tid. Spredningen av gravhauger vil derfor som hovedregel kunne fortelle hvor vidt bosetningen i jernalderen nådde. I Stjørdal kan man se at jernalderbosetninger praktisk talt har vært sammenfallende med dagens bosetning.

Det er ovenfor nevnt at gravhauger som hovedregel kan knyttes til en bestemt gårdsbosetning. I slike tilfelle kan gravhaugene være med på å datere bosetningen på gården. I neste omgang kan det kanskje også være mulig å datere navnet på den aktuelle gården (Stenvik 1978).

Gravhauger viser ofte tilknytting til ferdselsårer, de er dermed kilder til samferdselshistorien. Det fins eksempler også fra Stjørdal der gravhaugene ligger på rekke og rad langs en veg. Denne påfallende beliggenhet forteller oss at denne veien ved byggingen av haugen må ha vært en viktig kommunikasjonsåre.

Det er i det hele tatt et vell av informasjon som ligger i gravminnene. Det skal derfor ikke mye fantasi til for å forutsi at dette fremdeles vil være av de viktigste felt for fremtidig forskning.

8.9. Bautasteiner/runesteiner.

På følgende steder er det registrert bautasteiner/runesteiner:

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Antall</u>
1	Skurdalsporten	1
219	Hegra	2
276	Svorte	1

På 3 steder er det altså registrert 4 bautasteiner/runesteiner. Det er knyttet spesielle interesser til flere av disse.

Reg.nr. 1 Skurdalsporten, går under nevnet "Stenen i grønne dal". Den har i alle fall vært kjent siden middelalderen da den ble knyttet til sagn og tradisjon. På denne steinen skulle således "Hellig Staffa" ha ristet inn spådommen om vonde tider som skulle komme. Innskriften på steinen er nok bare bumerker og forvittringer. "Hellig Staffa" derimot er en historisk person. Han var munk på Tautra kloster. Senere grunnla han Munkeby kloster i Frol og endte til sist som abbed i Husaby kloster i Dalarna i Sverige. Steinen var kjent over store deler av Norden (Leirfall 1968, 274f).

Bautasteinene på Hegra (reg.nr. 219) har begge runeinnskrifter. Det er noe uvisst om de står på sin opprinnelige plass. De står nå på hver sin side av kirkegårdsporten. I så fall stammer de fra kristen tid. Det

kan ellers tenkes at de opprinnelig har stått på det nærliggende gravfeltet, men siden flyttet til kirkegårdsporten. Den ene innskriften er tolket som "Torstein ristet disse runer"...", den andre inneholder de to første bokstaver i alfabetet. Begge disse runesteinene er sjeldne kulturminner man knytter store verneinteresser til.

8.10. Ødegårder.

På følgende steder er det registrert mulige ødegårder eller åkerreiner:

Reg.nr.	107 Heståsen	Reg.nr.	194 Melsvollen
" "	120 Rønsåsen	" "	197 Bruåsen
" "	123 Vårland	" "	198 Mælasvollen
" "	130 Rotbuvollen	" "	286 Ytteråsen
" "	132 Blankhammervollen	" "	292 Hoset
" "	133 Flakksjøen	" "	302 Berget
" "	189 Stokkvollen	" "	307 Kåråsen
" "	190 Tyldsøen	" "	308 Kjeller
" "	191 LitlTylda	" "	309 Elvranvollen
" "	192 Vennavollen	" "	494 Gåssaunet
" "	193 Leifallvollen		

Det er således registrert 21 lokaliteter der det trolig har vært gårdsdrift i tidligere tider. Uten at det foretas nærmere undersøkelser på de forskjellige steder er det vanskelig å avgjøre hva slags gårdsdrift man har hatt på stedet eller når denne gårdsdriften har funnet sted. Det er imidlertid naturlig å sette disse ødegårdene i sammenheng med avfolkningsprosessen i seinmiddelalderen. Det er forøvrig foretatt et par spesialundersøkelser om dette emnet i Stjørdalen. Det gjelder Audun Dybdahls avhandling: "Stjørdalen gjennom bølgedalen" (Dybdahl 1979) og Helge Salvesens undersøkelse av ødegården Hoset bl.i. "The Hoset project" (Salvesen 1977).

Hvis alle de lokalitetene som er listet opp ovenfor representerer middelalderødegårder, har vi med et materiale å gjøre som for det meste ikke er fanget opp i skriftlige kilder. Dette representerer med andre ord en viktig korreksjon til de slutninger man har kunnet dra ut fra rent historisk kildemateriale (jfr. A.Dybdahl).

Slike ødegårdsanlegg har stor forskningsverdi. Her har man trolig bevart urørte gårdskompleks med hustufter, åkre og gravplasser. Dette er element som svært ofte er ødelagt på gårder som har hatt kontinuerlig drift. Kunnskaper om forhistoriske og middelalderske gårdsanlegg er sparsom i denne del av landet. På sørvestlandet er en rekke gårdsanlegg fra jernalderen undersøkt mens bare ett gårdsanlegg i Trøndelag har vært gjenstand for slike undersøkelser: Hoset i Stjørdal. Her kunne man spore bosetningen tilbake til eldre jernalder. Hvorvidt dette er enestående eller ikke gjenstår å bevise. På et slikt ødegårdsanlegg er datapotensialet nesten ubegrenset; ikke bare for arkeologi, men også for botanikk, pollenanalyse, historie osv.

8.11. Tufter.

På følgende steder er det registrert tufter som kan være fra middelalderen eller eldre tider:

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Antall</u>
29	Rotvoll	1
59	Ospvollen	2
64	Funna	1
395	Hove	1
399	Mona	

De tuftene som er registrert på disse 5 lokalitetene representerer sikkert forskjellige typer hustufter. Tuftene på Hove og Mona kan være restene etter gårdsanlegg. På Hove er det således påvist ildsteder og en laftet brønn i tilknytning til tuften(e). Uten ytterligere undersøkelser er det vanskelig å si noe nærmere om dateringen på disse hustuftene.

Når det gjelder tuftene ved Rotvoll, Ospvollen og Funna, har de det fellestrekk at de er atskillig mindre enn de foran omtalte. De ligger i nærheten av kullmiler eller tjæremiler. Det er derfor rimelig å sette den i sammenheng med den drifta som har funnet sted her. Også for disse tuftene gjelder det at man ikke kan si noe om alderen uten nærmere undersøkelser.

Svært få tufter er utgravd i Trøndelag. Det er i første rekke grav-

hauger som har vært gjenstand for arkeologiske undersøkelser. I Namdalen har man gravd ut et par tufter fra jernalder. De har gitt svært mye ny informasjon. Forhistorisk byggeskikk er svært dårlig kjent i Midt-Norge; man vet ikke hvilken funksjon de forskjellige hus har hatt; inndelingen i rom er også ukjent. Det knytter seg derfor stor interesse til de registrerte hustufter i Stjørdal.

I hustufter er det videre sannsynlig at man finner materiale som aldri er havnet i graver, men som representerer viktige funksjoner når man vil rekonstruere forhistorien.

8.12. Heller.

På Geving nordre er det registrert en heller med kulturlag (reg.nr. 352). Etter all sannsynlighet har det vært bosetning i to faser i denne helleren. Vi kjenner flere hellere med tilsvarende bosetning. En del av disse er undersøkt og det har vist seg at de har vært i bruk fra steinalder frem til langt inn i jernalderen. Bevaringsforholdene i slike hellere har vist seg å være de aller beste. Særlig gjelder dette organisk materiale som bein. Slikt organisk materiale er forsvunnet på andre boplasser. Utgravning av hellere har derfor kunnet gi svært mye ny viten om forhistoriske samfunn ikke minst om hva som har stått på menúen til de forskjellige tider. Man har også kunnet studere endringer i økonomiske forhold som f.eks. overgang fra jakt til tamdyrhold.

De hellere man hittil har kjent har for det meste ligget ved kysten. Helleren på Geving fraviker fra dette mønstret. Om den også er forskjellig m.h.t. bosetningens art, kan bare en utgravning vise. Det er i alle fall knyttet store vitenskapelige interesser til dette kulturminnet.

8.13. Pålerekke i myr.

På Rotvoll i Meråker er det registrert en pålerekke i myr (Reg.nr.28). Man har opplysninger om tilsvarende fenomen andre steder i landsdelen. De er ofte påtruffet langt nede i myrene og må således være av anseelig alder. Hvilken funksjon pålene har hatt er derimot uklart. Man kunne umiddelbart tenke seg at det måtte være restene etter torvhesjer. I noen tilfeller står pålene så tett og er for spinkle til at dette er

sannsynlig. Andre har satt slike pålerekker i sammenheng med fangst.
- En nærmere undersøkelse av slike pålerekker arkeologisk, men også se nærmere på hvor slike pålerekker fins i terrenget ut fra jaktstrategiske hensyn kan kanskje være oppklarende.

8.14. Runeinnskrifter.

På følgende steder er det registrert runeinnskrifter:

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Antall</u>
415	Mørsnes	>3
423	Værnes kirke	7
500	Hofstadmarka	?

På Mørsnes er det registrert en lokalitet med runeinnskrifter. Stedet har gått under navnet Skrivarberget. På en loddrett bergflate er det ristet inn minst 3 lengre innskrifter. Ut fra språkmerker er det mulig å datere deler av innskriftene til 1000-tallet. Lokaliteten har vært kjent lenge. L.D. Klüwer har avbildet bergflaten i "Norske Mindesmærker" i 1823. Siden har mange runologer forsøkt seg på tolkninger av innskriftene. En av disse tolkningene er slik: "Berg og Bjørnulf rista dess runene. Rudsmarka viser de greidt til." (Magnus Olsen). Det synes peke mot at innskrifta har hatt en slags funksjon som grensemerke mellom to naboer. Beliggenheten motsier ikke en slik funksjon. Her er det nærliggende å trekke inn de hytpoteser som i den seneste tid har vært framsatt om helleristningene i Stjørdal (Jfr. kap 8.3.).

Man kjenner ellers til andre runeinnskrifter som er gått tapt eller som ikke er igjenfunnet i dalføret. Det gjelder bl.a. en ristning i Hofstadmarka ovenfor helleristningene på Mona som ikke er funnet igjen (Leirfall 1970, 214).

Ellers er det på murene i Værneskirka funnet 7 runeinnskrifter i forbindelse med restaureringsarbeider. De fleste av disse er korte innskrifter som inneholder kun et navn: Bård, Grim, Kristr. Under tårnfoten ble imidlertid en steinhelle funnet omkring 1880. Den inneholdt en lengre innskrift som ble tolket slik: "... eig desse hellane." (Leirfall 1970,210). Etter all sannsynlighet er dette en helle som opprinnelig har stått i en gravkiste. Steinhella er nå bortkommet.

8.15. Varde.

På Einang er det registrert en varde (reg.nr. 125). Vardene kan føres tilbake til det gamle mobiliseringssystem for landets forsvar. Dette systemet kan med sikkerhet følges tilbake til overgangen mellom forhistorisk tid og middelalder. Som kulturminner er derfor vardene viktige levninger. Ut fra dem kan man rekonstruere kommunikasjonssystemet, kanskje kan man finne hvilke kretser som sognet til de forskjellige varder. Varden ved Einang har sikkert dekket mesteparten av Hegra. Denne varden har i sin tur sikkert stått i samband med den sentrale varden på Forbordfjellet i Skatval. Nærmere undersøkelser kan sikkert kaste lys over forbindelsene til nabobygdene.

8.16. Tjæremiler.

Følgende tjæremiler er registrert:

Reg.nr. 16 Kluksdal

" " 59 Ospvollen (?)

De to registrerte tjæremilene er trolig av forskjellig type. Tjæremila på Kluksdal er av såkalt stokkeplatttype. Dvs. mila er anlagt i myr oppå en stokkeplatt, i dette tilfelle ca. 5 m i diameter. Tjæren er tappet gjennom et hull i platten og samlet opp i et hull under platten i selve myra. Denne typen tjæremiler har etter det vi vet i dag, vært utbredt i store deler av Trøndelag (O.Farbregd 1977). Hvorvidt den er begrenset til Trøndelag, er umulig å si på nåværende tidspunkt.

Den andre trekullmila ved Ospvollen har antagelig hatt avtapping gjennom en renne ut til en skråning nedenfor trekullmila. Denne typen miler har vært vanlig over hele landet.

Når det gjelder datering av disse milene, er man dårlig stilt. Det er nødvendig med nærmere undersøkelser for å fastslå dette.

8.17. Kirker/kirketufter.

På følgende steder er det registrert kirketufter eller kirker som er eller kan være fra middelalder:

Reg.nr.	70	Funtaune (?)
" "	184	Ådal
" "	196	Bruåsen (?)
" "	229	Høgtun (?)
" "	334	Dyva
" "	382	Skjølstadkirka
" "	383	Kristlok (?)
" "	403	Vollskirka
" "	423	Værnes kirke
" "	482	Kalldalen (?)

En del av disse kirketuftene må karakteriseres som usikre. De bygger ofte på mutlig tradisjon. De som er listet opp ovenfor kan allikevel ha vært kirkesteder i middelalderen. I Stjørdalsboka er det tatt med fler, men noen av disse må opplagt være sagn uten forankring i reelle forhold (jfr. Leirfall 1970, 276f).

Fra skriftlige kilder vet man at følgende kirker eksisterte i middelalderen: Værnes, Voll, Hegra, Skjølstad, Lånke og Ådal (Dybdahl 1979, 15f). Kirkene på Voll, Skjølstad og Ådal ble nedlagt på 1500-tallet (op cit).

Gravninger i gamle kirketufter har gitt mange interessante opplysninger. Det gjelder bl.a. byggeskikk, bygningsfaser, branner og gravlegninger. Ikke minst har det vist seg at mange mynter har funnet veien mellom gulvsprekker ned i jorda. - I noen tilfeller er det sannsynliggjort at det har stått hedenske hov på det stedet en kirke senere er blitt reist (bl.a. Mære kirke).

Det er ikke bare de fysiske spor etter selve kirkebygget som har vært i fokus for arekologers interesse, også selve kirkegården har vist seg å gi interessante opplysninger. Hvis skjelettmaterialet er bevart kan osteologer forholdsvis enkelt kjønns- og aldersbestemme de døde. På bakgrunn av et slikt materiale kan man få innblikk i befolkningens sammensetning, dødelighet, vekst og sykdommer.

8.18. Samiske boplasser.

På følgende steder er det registrert samiske boplasser som kan være eldre enn 100 år:

Reg.nr.	8	Hestjørnan	Reg.nr.	143	Storsjøen
" "	9	Hallsjøen	" "	144	Kjølhaugan
" "	12	Køltjørndalen	" "	145	Finnlegdın
" "	13	Nordelva	" "	146	Finnkoihaug
" "	20	Bjørneggen	" "	153	Tjørnvollen
" "	21	Gilsåvola	" "	169	Steinsdalen
" "	22	Hårrådalen	" "	171	Guddingsdalen
" "	23	Hårrådalen	" "	172	Bullen
" "	116	Sonvatna	" "	175	Fersoset

Det er således registrert 18 samiske boplasser innenfor Stjørdalselvas nedbørfelt. Vi må ha grunn til å tro at disse bare representerer en liten del av de som finnes ettersom boplassene er vanskelig å finne i terrenget, men også fordi tradisjonen om hvor disse boplassene har vært er dårlig.

Boplassene er viktige levninger fra en kulturform som for det meste har vært skriftløs. Samenes adferd og historie er i det alt vesentligste kjent fra norske kilder. Metodisk vil disse kildene ha svakheter etter som kildenes verdi står og faller på skriverens kunnskap og troverdighet. Det er dessuten alltid vanskelig for en person fra en kultur å beskrive objektivt fenomen i en annen kultur. De fysiske etterladenskaper som boplasser o.l. vil på en uavhengig måte kunne bringe informasjon om samisk bosetning.

Spørsmål om samenes historie i Trøndelag står sentralt i mange sammenhenger. Dette er et emne flere historikere har beskjeftiget seg med og fremdeles beskjeftiger seg med. Den siste tids vassdragsreguleringer har aktualisert juridiske aspekt ved samisk bosetning. Også på dette felt kan de fysiske spor som boplasser komme til å spille en viktig rolle i bevisførsel/argumentasjon.

De samiske boplasser som er registrert i Stjørdal må derfor kunne sies å ha verneverdi som går ut over det rent kulturhistoriske. Man har ikke foretatt utgravninger av slike boplasser i Trøndelag (bortsett fra

en mindre undersøkelse i Trollheimen). Av den grunn alene er det viktig at boplasser blir bevart slik at de kan undersøkes fagmessig. All ny viten på dette området er viktig viten.

9. FUNN FRA STJØRDALSELVAS NEDBØRFELT.

9.1. Funn fra steinalder.

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Mus.nr.</u>
77	Lauvli	T 13707
78	Lauvli	T 17001
88	Rydningen	T 14378
89	Rydningen	T 14379
91	Vollaneset	T 2909
92	Brønnholnes	T 18040
98	Heggset	T 18197
99	Heggset	T 18335
101	Flora	T 13724
124	Våtland	T 15079
183	Østås	T 4546
206	Trælstad	T 13728
208	Leirfall	T 18849
214	Bjugan	T 18233
223	Hegra kirkegård	T 13719
235	Hemre	T 7446
236	Hemre	T 8099
237	Hemre	T 8100
238	Hemre	T 10126
239	Hemre	T 10607
240	Hemre	T 10608
242	Hemre	T 12405
243	Hemre	T 12407
244	Hemre	T 12489
245	Hemre	T 12846
246	Hemre	T 14094
247	Hemre	T 15341
248	Hemre	T 17161

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Mus.nr.</u>
257	Holm	T 14501
265	Øfsti	T 14678
267	Bjørgen	T 12901
279	Svorte	T 18180
282	Eidem	T 4744
283	Eidem	T 12922
284	Eidem	T 16379
285	Ytteråsvatnet	T 16534
303	Kleiivan	T 18334
310	Romma	T 13771
314	Veset	T 14380
322	Julset	T 5903
348	Havdal	T 13199
351	Leira	T 6390
354	Geving	T 7922
356	Furan	T 3333
363	Lånke	-
376	Børset	T 2586
386	Husbyna	T 13016
387	Hammer	T 765
388	Hammer	T 17706
392	Island	T 13018
393	Bang	T 2587
418	Ystines	T 17613
425	Værnes	C 457
426	Værnes	T 16737
446	Mæle	C 456
452	Byberg av By	T 16794
454	Re	T 8240
479	Mæla	T 13672
483	Gråbrek	T 11977
489	Følviken	Tapt
490	Vikan	T 5105

9.2. Funn fra bronsealder.

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Mus.nr.</u>
128	Einang	T 14169
266	Øfsti	T 17464
324	Hagen	-
419	Ystines	T 544
480	Mæla	T 13673
484	Gråbrek	T 12521

9.3. Funn fra eldre jernalder.

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Mus.nr.</u>
75	Nustad	T 17432
86	Risvoll	T 13590
90	Rydningen	T 4921
100	Heggset	T 19181
102	Flora	T 12844
105	Flornes	T 13999
210	Bjørngård	T 2017
224	Hegra	T 12707
225	Hegra	T 13017
226	Hegra	T 18001
249	Hemre	T 13217
293	Hoset	T 16306
294	Hoset	T 19237-39
295	Hoset	T 19103
318	Setnan	T 14002
327	Hjelset	T 6252, T 6401
335	Dyva	T 640-3
336	Dyva	T 673-4
337	Dyva	T 676-7
338	Dyva	T 8619
339	Dyva	T 13789
355	Geving	T 7923-24

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Mus.nr.</u>
357	Furan	-
358	Skåråen	T 13208
389	Hammer	T 13788
413	Berg	T 7255
414	Berg	T 12666
421	Bakken	T 17934
443	Hognes	Tapt
444	Hognes	T 15559, T 15928
465	Husby	T 13016
477	Stokkan	T 12701

9.4. Funn fra yngre jernalder.

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Mus.nr.</u>
18	Kluksdalen	T 11870
33	Gilså	T 2802
76	Nustad	T 11750
96	Florholmen	T 12703
103	Flora	Tapt
110	Sør-Kil	T 2292
111	Sør-Kil	T 2293-4
137	Ingstad	T 4549-50
138	Ingstad	T 16535
142	Fornes	Tapt
201	Fordal	T 8482
202	Fordal	T 8750
204	Fulset	T 911-12
211	Bjørngård	T 2018-20
212	Bjørngård	T 8815-16
213	Bjørngård	T 14365
216	Bjertem	SHM 20483:3
227	Hegra	T 8692
228	Hegra	T 11580
250	Hemre	T 2404-06
251	Hemre	T 2665
252	Hemre	T 8694

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Mus.nr.</u>
253	Hemre	T 12441
254	Hemre	T 12846
258	Holm	T 16376
260	Moan	T 3407-8
269	Slungård	T 18938
270	Slungård	T 15152
271	Slungård	T 13591
273	Ersgård	Haz 46996
280	Svorte	T 13209
296	Hoset	T 18296
297	Hoset	T 18301
298	Hoset	T 19237
299	Hoset	T 19390
300	Hoås	T 2791-5
301	Hoås	T 3726-9
304	Elvran	C 1613
305	Elvran	T 18969
311	Romma	T 12984
312	Vesetaunet	T 2786
313	Vesetaunet	T 3846
319	Setnan	T 13758
320	Setnan	T 13775
321	Setnan	T 18801
325	Julan	T 13329
326	Julan	T 3952-3
340	Dyva	T 3847
341	Dyva	T 4551
342	Dyva	T 6050
343	Dyva	T 6055
344	Dyva	T 15560
345	Dyva	T 15561
346	Dyva	T 16067
347	Støberg	T 12472
349	Havdal	T 9385
350	Havdal	T 13198

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Mus.nr.</u>
360	Reppe	T 16270
364	Lånke	T 13329
365	Lånke	T 14749
366	Lånke	T 15937
370	Auset	T 13727
373	Almo	T 12842
374	Almo	T 12843
379	Kleven	T 11577
380	Lillekleven	T 18104
384	Hofstad	T 2588
390	Hammer	T 12346
396	Ven	T 2664
397	Ven	T 19022
400	Mona	T 12519
401	Mona	T 14185
402	Mona	-
404	Hofstad	T 1788
405	Hofstad	T 2022-23
406	Hofstad	Tapt
407	Hofstad	Tapt
408	Bjørken	T 3226-7
409	Bjørken	T 4485-7
410	Bjørken	T 13432
411	Bjørken	T 18862
416	Ysti	T 15504
427	Værnes	Skattefunn UMK
428	Værnes	T 1108-10
429	Værnes	T 1240
430	Værnes	T 1447-52
431	Værnes	T 2879
432	Værnes	T 6556
433	Værnes	T 16134
434	Værnes	T 16135
435	Værnes	T 16136
436	Værnes	T 16137

<u>Reg.nr.</u>	<u>Sted</u>	<u>Mus.nr.</u>
437	Værnes	T 16138
438	Værnes	T 16139
439	Værnes	T 16140
440	Værnes	T 16141
441	Værnes	T 18229
442	Værnes	Tapt
445	Hognes	T 2350
447	Mæle	T 1641
448	Mæle	T 12576
449	Mæle	T 15077
450	Mæle	T 16434
451	Mæle	Tapt
455	Re	T 1673-84
456	Re	T 3397-402
457	Re	T 14483
458	Re	T 18588
459	Re	-
462	Moksnes	T 14431
463	Moksnes	T 14601
464	Moksnes	Tapt
466	Husby	T 2563
467	Husby	T 7066-7
468	Husby	T 14510
469	Husby	T 15312
470	Husby	T 16358
471	Husby	T 16359
472	Husby	T 16360
473	Husby	T 18683
478	Stokkan	T 18365
485	Gråbrekk	T 10059
487	Sutterøy	T 17403

12. LITTERATUR

Bjerck & Bostwick	1979:	Registreringsrapport i forbindelse med 10-års vern av Stjørdalselva. Manuskript DKNVS, Museet, 1979.
Dalland, Magnar	1979:	Registreringsrapport i forbindelse med 10-års vern av Stjørdalselva. Manuskript DKNVS Museet 1979.
Dybdahl, Audun	1979:	Stjørdalen gjennom bølgedalen. Bosetningsmessige og økonomiske forhold i Stjørdalsbygdene ca. 1200-1600. Det nordiske ødegårdsprosjekts norske undersøkelser. Oslo-Bergen-Tromsø 1979.
Farbregd, Oddmund	1967:	Antikvarisk avdelings tilvekst 1967. Trondheim 19 .
Farbregd, Oddmund	1968:	Antikvarisk avdelings tilvekst 1968.
Farbregd, Oddmund	1969:	Antikvarisk avdelings tilvekst 1969.
Farbregd & Stalsberg	1970:	Antikvarisk avdelings tilvekst 1970. Trondheim 1974.
Farbregd & Gaustad	1971:	Antikvarisk avdelings tilvekst 1971. Trondheim 1975.
Farbregd & Alsvik	1972:	Antikvarisk avdelings tilvekst 1972. Trondheim 1975.
Farbregd, Oddmund	1973:	Antikvarisk avdelings tilvekst 1973. Trondheim 1976.
Farbregd, Oddmund	1974:	Antikvarisk avdeling tilvekst 1974. Trondheim 1977.
Farbregd, Oddmund	1977:	Miletufter og reiskaper frå tjørebrenning i myr. Norsk Skogbruksmuseums årbok nr. 8 1976-77.
Farbregd, Oddmund	1978:	Jernvinne og jernalders busetting i Trøndelag, - ei problemstilling Ama Varia 4. Stavanger 1978.

Helland, A.	1909	Norges Land og Folk, topografisk - statistisk beskrevet bd. XVII, 1.-2. del, Nordre Trondhjems Amt. Kr.a. 1909.
Klüwer, Lorentz D.	1823:	Norske Mindesmærker. Chr.a. 1823.
Leifall, Jon	1968:	Liv og lagnad i Stjørdalsbygdene. Stjørdalsboka b.1, del II, Steinkjer 1968.
Leifall, Jon	1970:	Liv og lagnad i Stjørdalsbygdene. Stjørdalsboka b. I, del I. Steinkjer 1970.
Marstrander, Sverre	1949:	Den antikvariske avdelings tilvekst 1949.
Marstrander, Sverre	1950:	Den antikvariske avdelings tilvekst 1950.
Marstrander, Sverre	1951:	Den antikvariske avdelings tilvekst 1951.
Marstrander, Sverre	1955:	Den antikvariske avdelings tilvekst 1955. Årbok 1955.
Marstrander, Sverre	1965:	Antikvarisk avdelings tilvekst 1965. Årbok 1965.
Martens, Irmelin	1978:	Some Reflections on the Classification of Prehistoric and Medieval Iron-Smelting Furnaces. Norwegian Archaeological Review 1/1978.
Meråker komm. Registreringer		Registreringer utført for Meråker kommunes kulturutvalg. Manuskript.
Møllarhus, Kristen R.	1953:	Den antikvariske avdelings tilvekst 1953. Årbok 1953.
Møllarhus, Kristen R.	1956:	Den antikvariske avdelings tilvekst 1956. Årboks 1956.
Møllarhus, Kristen R.	1957:	Antikvarisk avdelings tilvekst 1957. Årbok 1957-58.
Møllarhus, Kristen R,	1958:	Antikvarisk avdelings tilvekst 1958. Årbok 1958.
Møllarhus, Kristen R.	1959:	Antikvarisk avdelings tilvekst 1959. Årbok 1959.
Møllarhus, Kristen R.	1960:	Antikvarisk avdelings tilvekst 1960. Årbok 1960.

- Møllarhus, Kristen R, 1961: Antikvarisk avdelings tilvekst 1961.
Årbok 1961.
- Møllarhus, Kristen R. 1962, 1963: Antikvarisk avdelings tilvekst 1962,
1963. Årbokr 1962-63.
- Møllarhus, Kristen R. 1966: Antikvarisk avdelings tilvekst 1966.
Årbok 1966.
- Mørkved, Karl L. 1960: Fangstgraver i Nord-Trøndelag.
DKNVS Museet, Årbok 1960.
- Mørkved, Karl L. 1967: Myrmalm og blesterplasser i Nord-
Trøndelag. Manuskript Steinkjer 1967.
- Nygård, Bjørn Olav 1976: Fjellturer i Verdal. Verdal 1976.
- Petersen, Th. 1916: Oversigt over videnskapsselskapets old-
saksamlings tilvekst i 1916 av saker
ældre end reformationen. VSS 1916,7.
- Petersen, Th. 1917: Oversigt over videnskapsselskapets old-
saksamlings tilvekst i 1917 av saker
ældre end reformationen. VSS 1917,6.
- Petersen, Th, 1918: Oversigt over videnskapsselskapets old-
saksamlings tilvekst i 1918 av saker
ældre end reformationen. VSS 1918,2.
- Petersen, Th. 1919, 1920: Oversigt over videnskapsselskapets
oldsaksamlings tilvekst i 1919-1920 av
saker ældre end reformationen VSS
1920,2.
- Petersen, Th. 1921: Oversigt over videnskapsselskapets
oldsaksamlings tilvekst i 1921 av saker
ældre end reformationen VSS 1921,1.
- Petersen, Th. 1922: Oversigt over videnskapsselskapets
oldsaksamlings tilvekst i 1922 av saker
ældre end reformationen. VSS 1922,6.
- Petersen, Th, 1923: Oversigt over videnskapsselskapets
oldsaksamlings tilvekst i 1923 av saker
ældre end reformationen. VSS 1923,2.

Petersen, Th.	1924:	Oversigt over videnskapsselskapets
oldsaksamlings tilvekst i 1924 av saker
ældre end reformationen. VSS 1924,3.
Petersen, Th.	1925:	Oversikt over videnskapsselskapets
oldsakssamlings tilvekst i 1925 av saker
eldre enn reformasjonen. VSS 1925,3.
Petersen, Th.	1926:	Tilvekst av oldsaer i 1926. VSS 1926,3.
Petersen, Th.	1927:	Oldsaksamlingens tilvekst 1927. VSS
1927,4.
Petersen, Th.	1928:	Oldsaksamlingens tilvekst 1928, VSS 1928.
Petersen, Th.	1929:	Oldsaksamlingens tilvekst 1929, VSS 1929
Petersen, Th.	1930:	Oldsaksamlingens tilvekst 1930, VSS 1930.
Petersen, Th.	1931	Oldsaksamlingens tilvekst 1931, VSS 1931.
Petersen, Th.	1932:	Oldsaksamlingens tilvekst 1932, VSS 1932.
Petersen, Th.	1933:	Oldsaksamlingens tilvekst 1933, VSS 1933.
Petersen, Th.	1935:	Oldsaksamlingens tilvekst 1935, VSS 1935
Petersen, Th.	1936:	Oldsaksamlingens tilvekst 1936, VSS 1936.
Petersen, Th.	1937:	Oldsaksamlingens tilvekst 1937, VSS 1937.
Petersen, Th.	1938:	Oldsaksamlingens tilvekst 1938, VSS 1938.
Petersen, Th.	1940:	Oldsaksamlingens tilvekst 1940, VSS 1940.
Petersen, Th.	1941:	Oldsaksamlingens tilvekst 1941, VSS 1941.
Petersen, Th.	1942:	Oldsaksamlingens tilvekst 1942, VSS 1942.
Petersen, Th.	1944, 1945:	Oldsaksamlingens tilvekst 1944-45.
VSS 1945.
Petersen, Th.	1945, 1947:	Oldsaksamlingens tilvekst 1946-47.
VSS 1947.
Rygh, Karl	1871:	Oversikt over oldsager i DKNVS Museet
Trondhjem 1871.
Rygh, Karl	1873:	Oldsager, indkomne til det Thron-
djemiske videnskapsselskabs oldsamling
i 1873. Ab. 1873.
Rygh, Karl	1874:	Fortegnelse over de til det Thron-
djemiske videnskapsselskabs oldsagsamling
i 1874 indkomne Oldsager ældre end
Reformationen. Ab. 1874.

Rygh, Karl	1876:	Fortegnelse over Oldsager indkomne til Videnskabsselskabet i Throndhjem i 1876, Ab. 1876.
Rygh, Karl	1878:	Fortegnelse over den tilvækst af sager ældre end Refomationen som videnskabs-selskabets Oldsamling i Throndhjem har havt i 1878. Ab. 1878.
Rygh, Karl	1879:	Fortegnelse over de til det Thrond-hjemske Videnskabers Selskabs Samling i 1879 indkomne Sager ældre end Refor-mationen. Ab. 1879.
Rygh, Karl	1880:	Fortegnelse over de til det Thrond-hjemske Videnskabsselskabs Samling i 1880 indkomne Sager, ældre end Refor-mationen. Ab. 1880.
Rygh, Karl	1881:	Fortegnelse over Sager ældre end Refor-mationen, der i 1881 ere indkomne til Throndhjems Videnskabsselskabs Old-samling. Ab. 1881.
Rygh, Karl	1882:	Fortegnelse over sager ældre end Refor-mationen indkomne i 1882 til Throndhjems Videnskabsselskabs Oldsamling. Ab. 1882.
Rygh, Karl	1884:	Fortegnelse over Sager ældre end Refor-mationen, som i 1884 ere indkomne til Videnskabsselskabets Oldsagssamling i Throndhjem. Ab. 1884.
Rygh, Karl	1885:	Fortegnelse over Gjenstander ældre end Reformationen, som i 1885 er indkomne til Videnskabsselskabets Oldsagssamling i Throndhjem. Ab. 1885.
Rygh, Karl	1887:	Fortegnelse over Gjenstande, ældre end Reformationen, indkomne til Videnskabs-selskabets Oldsamling i Throndhjem i 1887. Ab. 1887.

Rygh, Karl	1888:	Fortegnelse over Gjenstande ældre end Reformationen, indkomne til Videnskabs-selskabets Oldsagssamling i Throndhjem. Ab. 1888.
Rygh, Karl	1889:	Fortegnelse over Sager ældre end Refor-mationen, indkomne til Videnskabsselskabets Oldsagsamling i Throndhjem. Ab. 1889.
Rygh, Karl	1893:	Fortegnelse over den Tilvækst af Gjenstande ældre end Reformationen, som Videnskabs-selskabets Samling i Throndhjem har havt i 1893. Ab. 1893.
Rygh, Karl	1894:	Fortegnelse over gjenstander ældre end Reformationen indkomne 1894 til Videnskabs-selskabets Oldsamling i Throndhjem. Ab.1894.
Rygh, Karl	1896:	Fortegnelse over de til videnskabsselskabets oldsamling i Trondhjem i 1896 indkomne sager fra tiden før reformationen. Ab.1896.
Ryg, Karl	1897:	Fortegnelse over de til videnskabsselskabets oldsagssamling i Trondhjem i 1897 indkomne sager ældre end reformationen. Ab. 1897.
Rygh, Karl	1899:	Videnskabsselskabets oldsagsamling i Trondhjem. Tilvækst i 1899 af gjenstande, ældre end reformationen. Ab. 1899.
Rygh, Karl	1900:	Videnskabselskabets oldsagsamling i Trondhjem. Tilvækst i 1900 af gjenstander ældre end reformationen. Ab. 1900.
Rygh, Karl	1901:	Videnskabsselskabets oldsagsamling i Trondhjem. Tilvækst i 1901 af gjenstande ældre end reformationen. Ab. 1901.
Rygh, Karl	1903:	Videnskabsselskabets oldsagsamling . Tilvækst i 1903 af sager ældre end refor-mationen. VAA 1903,4.
Rygh, Karl	1904:	Videnskabsselskabets oldsagsamling. Tilvækst 1904 af sager ældre end refor-mationen. VSS 1904,3.

Rygh, Karl	1905:	Videnskabsselskabets oldsagsamling. Tilvækst i 1905 af sager, ældre end reformationen. VSS 1905,7.
Rygh, Karl	1906:	Videnskabsselskabets oldsagsamling Tilvækst i 1906 av sager, ældre end reformationen. VSS 1906,5.
Rygh, Karl	1907:	Oversikt over Videnskabsselskabets Oldsagsamling tilvækst i 1907 af sager ældre end reformationen. VSS 1907,9.
Rygh, Karl	1908:	Oversigt over oldsagsamlingens tilvækst i 1908 af sager ældre end reformationen. VSS 1908, 14.
Rygh, Karl	1909:	Oversigt over videnskabsselskabets oldsagsamlings tilvækst i 1909 af sager ældre end reformationen. VSS 1909,10.
Rygh, Karl	1910:	Oversigt over videnskabsselskabets oldsagsamlings tilvækst i 1910 af sager ældre end reformationen. VSS 1910, 10.
Rygh, Karl	1912:	Oversigt over videnskabsselskabets oldsagsamlings tilvækst i 1912 af sager ældre end reformationen. VSS 1912, 8.
Rygh, Karl	1913:	Oversigt over videnskabsselskabets oldsagsamlings tilvækkst i 1913 af sager ældre end reformationen. VSS 1914, 2.
Salvesen, Helge	1974:	Fra landnåm til matrikkelgård. Studier i framveksten av utkantgården Hoset. Utrykt hovedoppgave historie NLHT høstsem. 1974.
Salvesen, Helge	1977:	The Hoset Project. An interdisclipnary study of a marginal settlement. Norw. Arch. Rev. 1-2/1977.
Schønning, Gerhard	1779:	Reise som gjennom en Deel af Norge i de aar 1773, 1774, 1775 paa Hans Majestets Kongens Bekostning er gjort og beskreven. Trondheim 1779.

Simonsen og Heen	1969:	Innberetning om registrering ved Færen i Stjørdalsvassdraget, Meråker s, Øvre Stjørdals pgd., Nord-Trøndelag, juli 1969. Manusk. DKNVSM.
Skaare, K.	1976:	Coins and Coinage in Viking-Age. Norway. Oslo 1976.
Sognnes, Kalle	1981:	Orientering og helning på bergkust-lokaliteter i Stjørdal. Rapport. Arkeologisk serie 1981:4. Trondheim 1981.
Stenvik, Lars F.	1978:	Stadgårder. Et forsøk på arkeologisk datering av en navneklasse. Bergen 1978.
Stenvik, Lars F.	1979:	Befaringsrapport fra Flakksjø og Lillefjell almenning. Manuskript, DKNVSM 1979.
Stjørdal I	1977:	Funn og fornminner i Nord-Trøndelag 6. Topografisk arkeologisk registrering 1977. Trondheim 1978.
Thorsen, Liv Emma	1979:	Registrering av dyregraver på Beitland. Manusk. DKNVSM. 1979.

KART

Kartsymbol

Grense Boundaries

Riks med røys og merke. International with markers	— + + + + +
Fylke, Kommune County, District	— + + + + +
Sokn, Statsallmenning Parish, Crown land	— + + + + +
Kirke/Kyrkje Kapell, Gravplass Church, Chapel, Cemetery	— + + + + +
Skole, forsamlingshus, Hotell o. l. School, meetinghouse, Hotel, etc.	— + + + + +
Väningshus, Hytte, koi, House; Cabin, etc.	— + + + + +
Gård Sæter Bu, naust, Farm, Chælet, Shanty, boatshed	— + + + + +
Tank Tårn, minnesmerke o. l. Tank, Tower, monument, etc.	— + + + + +
Fabrikk, kraftverk o. l. Større, Mindre Industry, power station, etc. Large Small	— + + + + +
Gruve Steinbrøtt, Grustak Mine Quarry Gravel pit	— + + + + +
Flyplass Landingsplass, Radiostasjon	— + + + + +
Airfield, Landing ground, Radio station	— + + + + +
Sjøflyhamn Ankerplass for fly, for båt	— + + + + +
Seaplane base, Anchorage Seaplane, Boat	— + + + + +
Fyr Lykt Sjømerke Radiolys for fly o. l. Lighthouse Light Beacon, Air nav. radio beacon, etc.	— + + + + +
Trig punkt Høgdepunkt Kontrollert, Ukontrollert	— + + + + +
Trig point, Spot elevation Checked, Unchecked	— + + + + +
Høgd på vatn Kontrollert, Ukontrollert	— + + + + +
Lake elevation Checked, Unchecked	— + + + + +
Skog Tregruppe Woods Group of trees	— + + + + +
Myr Torvtak Marsh; Peat cuttings	— + + + + +
Kystlinje med tørrfall Kurve og tal for djupn	— + + + + +
Shoreline with foreshore flat, Depth curve and sounding	— + + + + +
Båe i vassflata og under vatn. Rock Awash, Sunken	— + + + + +

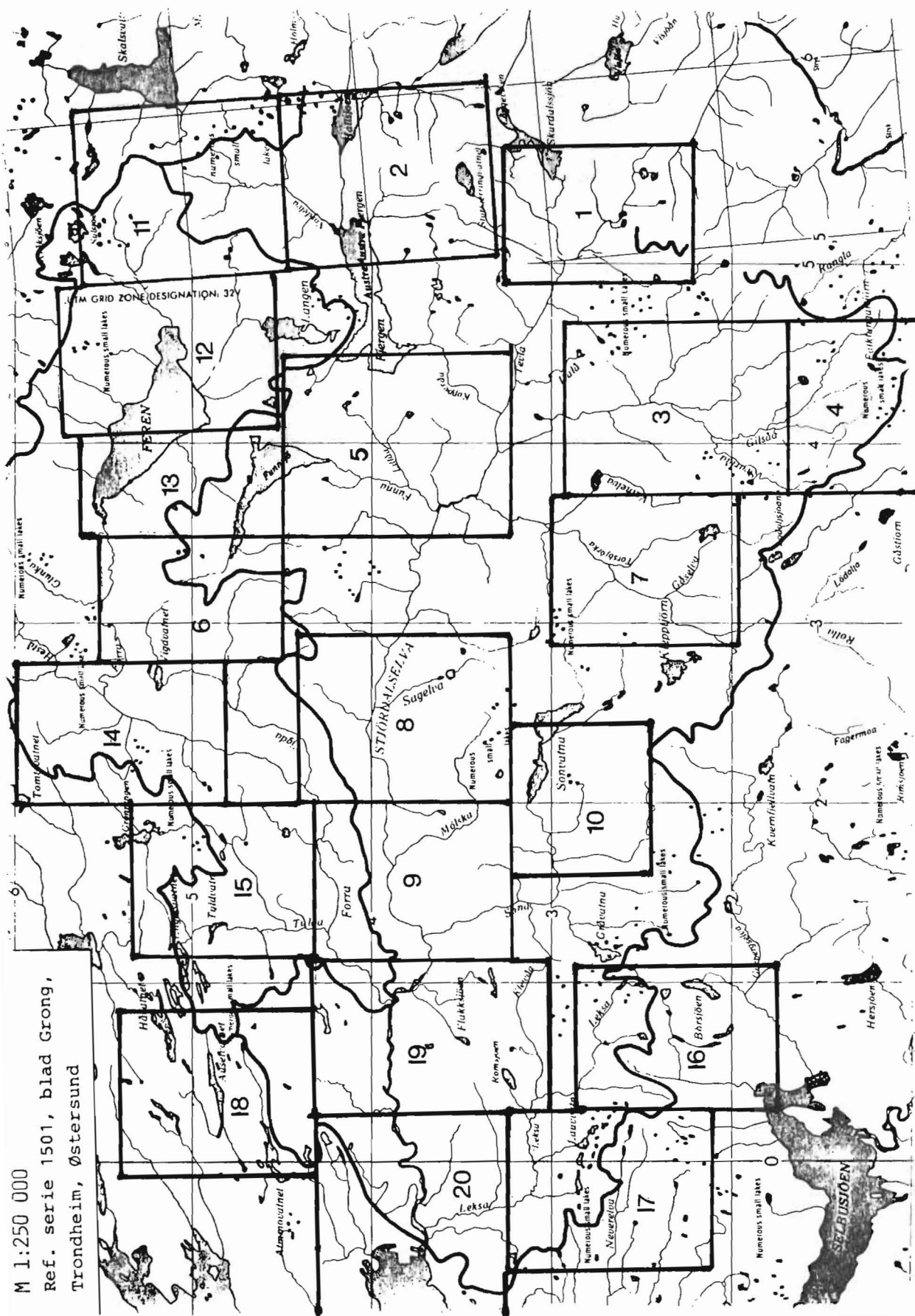
Veg, Roads

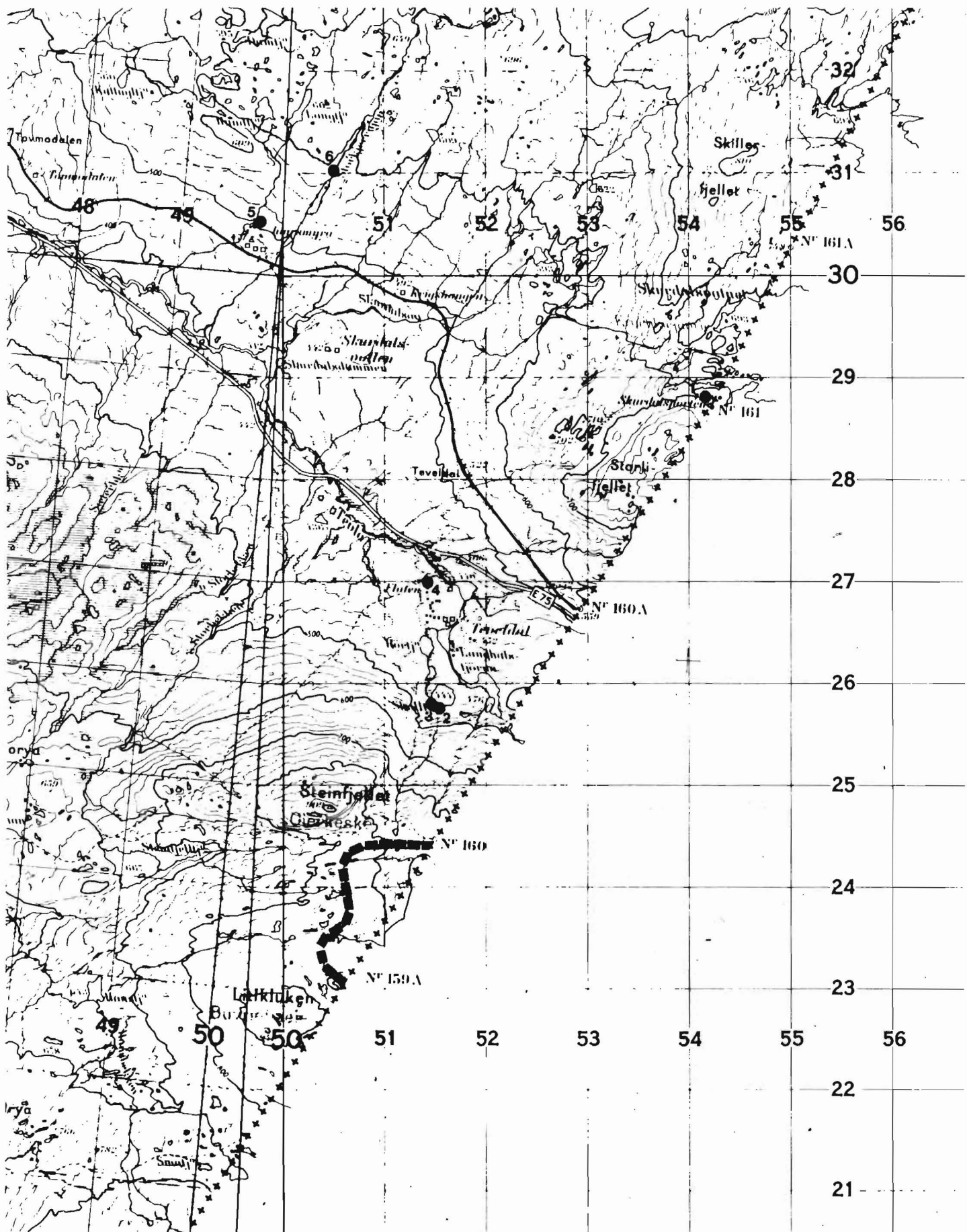
Motorveg Dual highway	— + + + + +
Riksvæg Vegnummer Europaveg Riksvæg	— + + + + +
State road, Route marker Europe State	— + + + + +
Fylkesveg County road	— + + + + +
Kommunal veg District road	— + + + + +
Privat veg Vegbom Private road Road barrier	— + + + + +
Kjerreveg, Merkt sti, Cart track, Path with markers	— + + + + +
Tydelig sti, Lite synlig sti Distinct path Track	— + + + + +
Veg under bygging Vinterveg	— + + + + +
Road under construction, Winter road	— + + + + +
Bilferje, Mindre ferje Car ferry, Passenger ferry	— + + + + +
Jernbane, Railroads	— + + + + +
Dobbelt spor, Enkelt spor, Stasjon og stoppestad	— + + + + +
Double track, Single track, Station, Halt	— + + + + +
Under bygging eller nedlagt Smalt spor	— + + + + +
Inoperative, Narrow gauge	— + + + + +
Tunnel Overbygg Bru	— + + + + +
Tunnel Snowshed, Bridge	— + + + + +
Planovergang Veg over, veg under jernbane	— + + + + +
Level crossing Underpass Overpass	— + + + + +
Elektrisk sporveg, trallebane Taubane, skiheis	— + + + + +
Electric car line, Aerial cableway ski lift	— + + + + +
Telegraf, telefonlinje, Kraftlinje	— + + + + +
Telegraph line, telephone line, Power line	— + + + + +

Fast dekke Grusdekke
Hard surface Loose or light surface

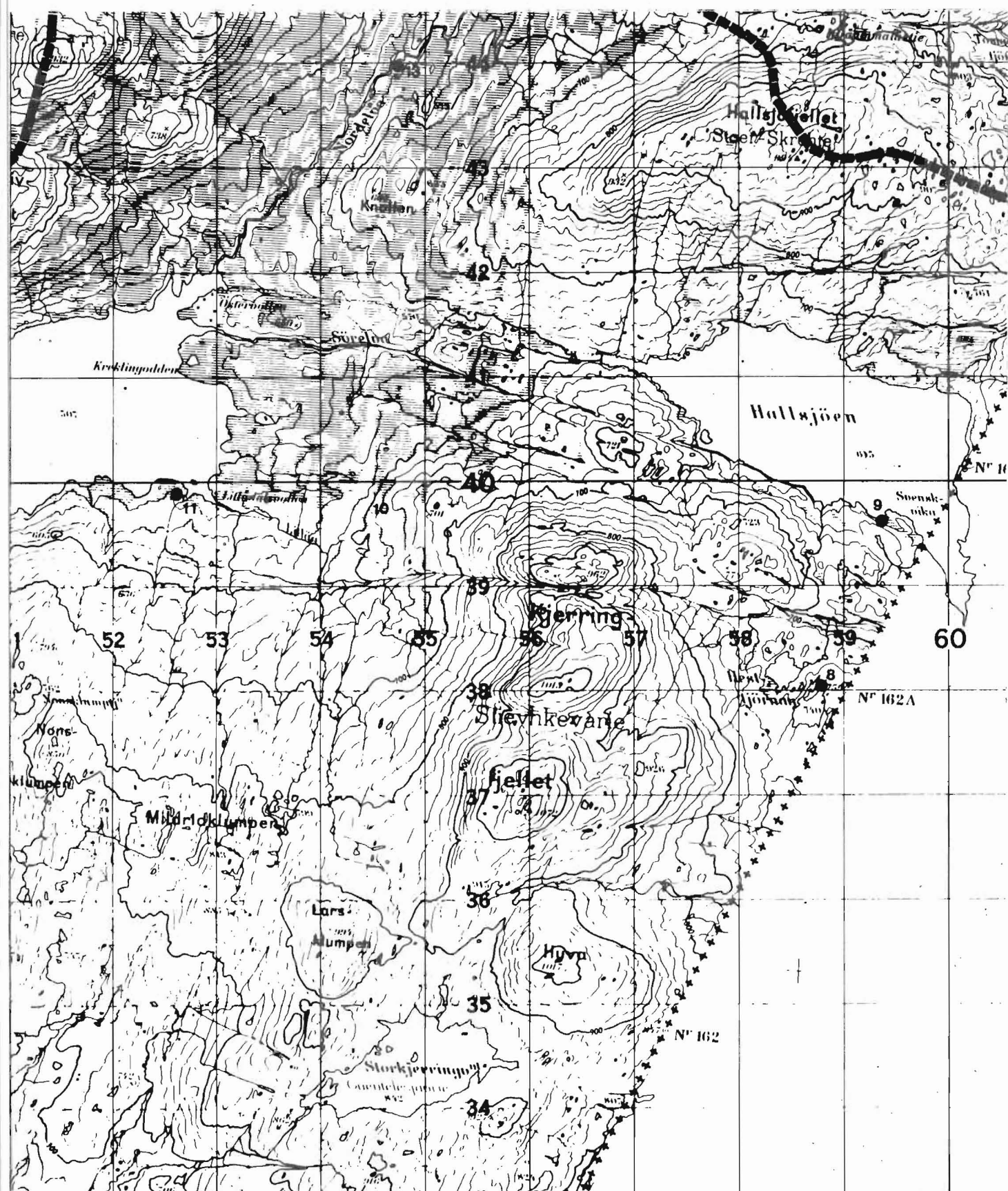
M 1:250 000

Ref. serie 1501, blad Grong,
Trondheim, Østersund

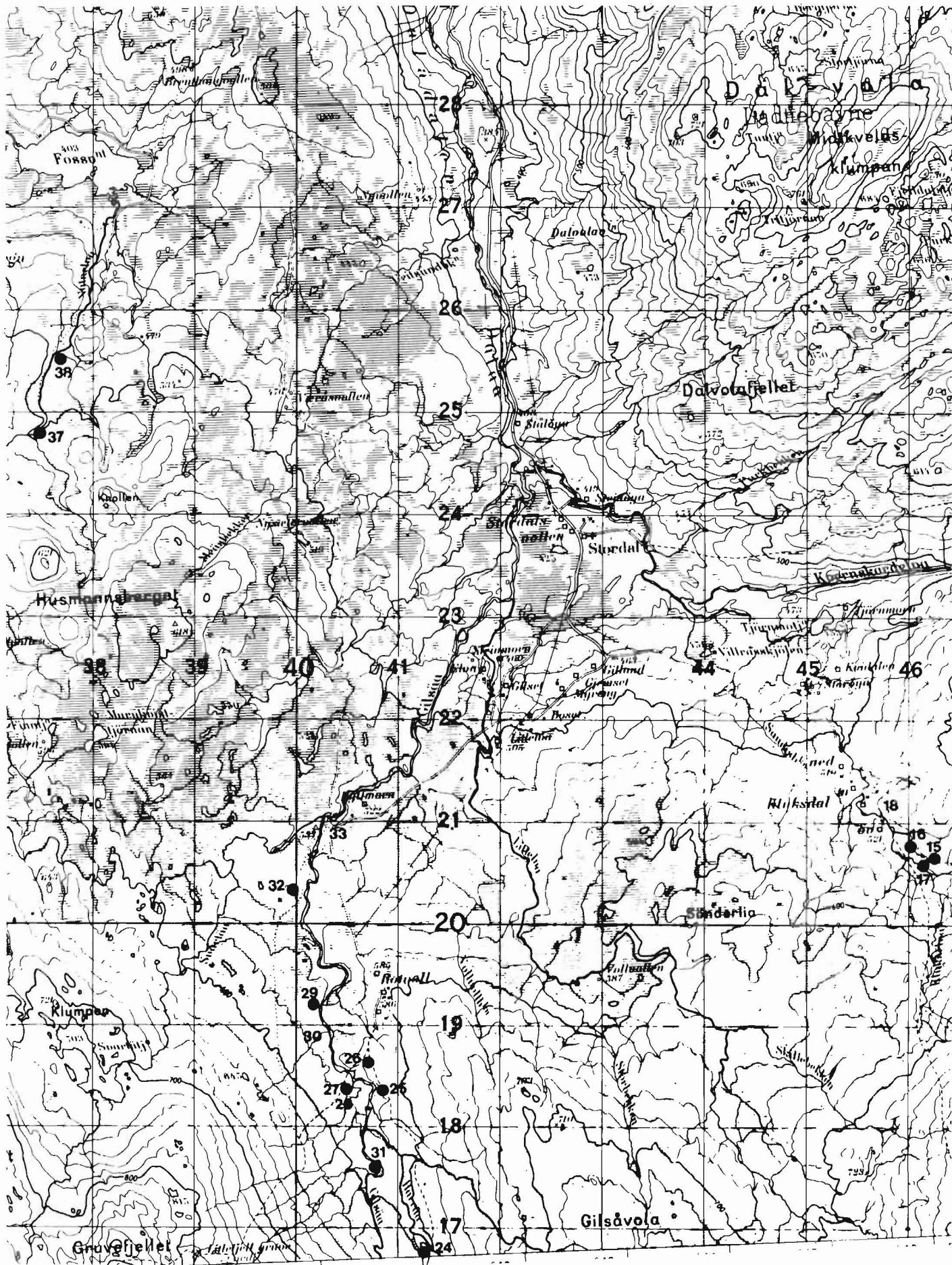

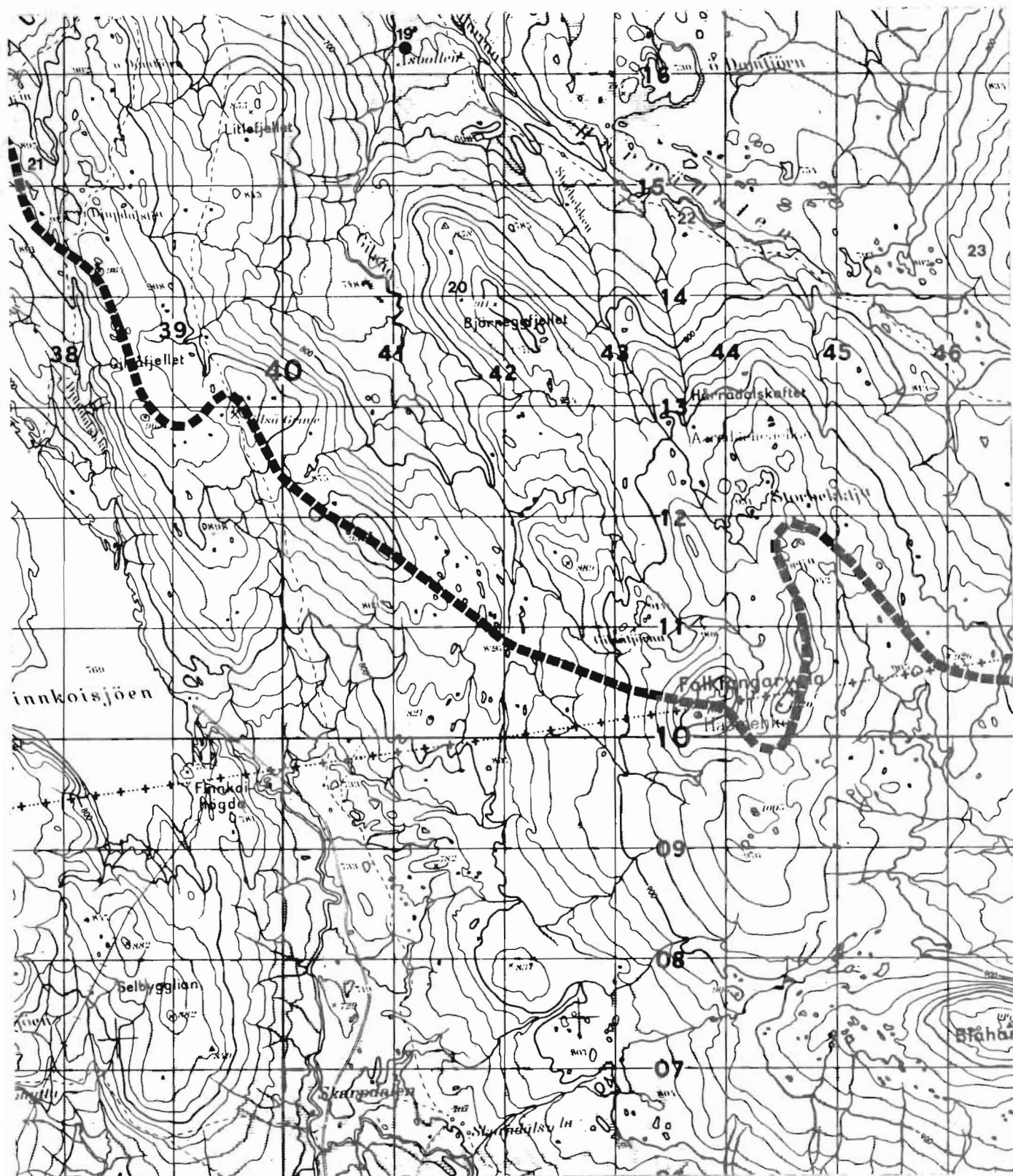
Kart 1.

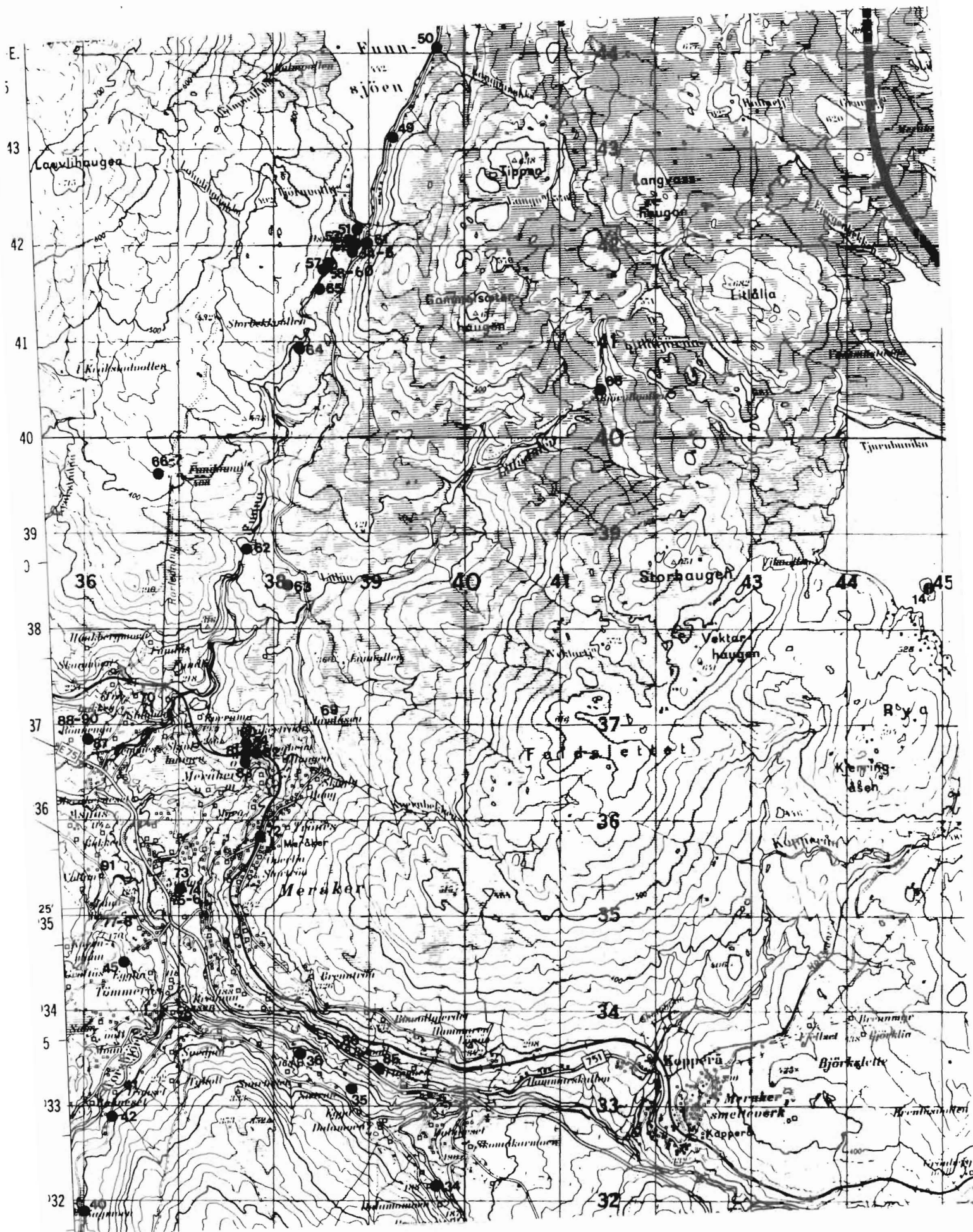
Kart 2.

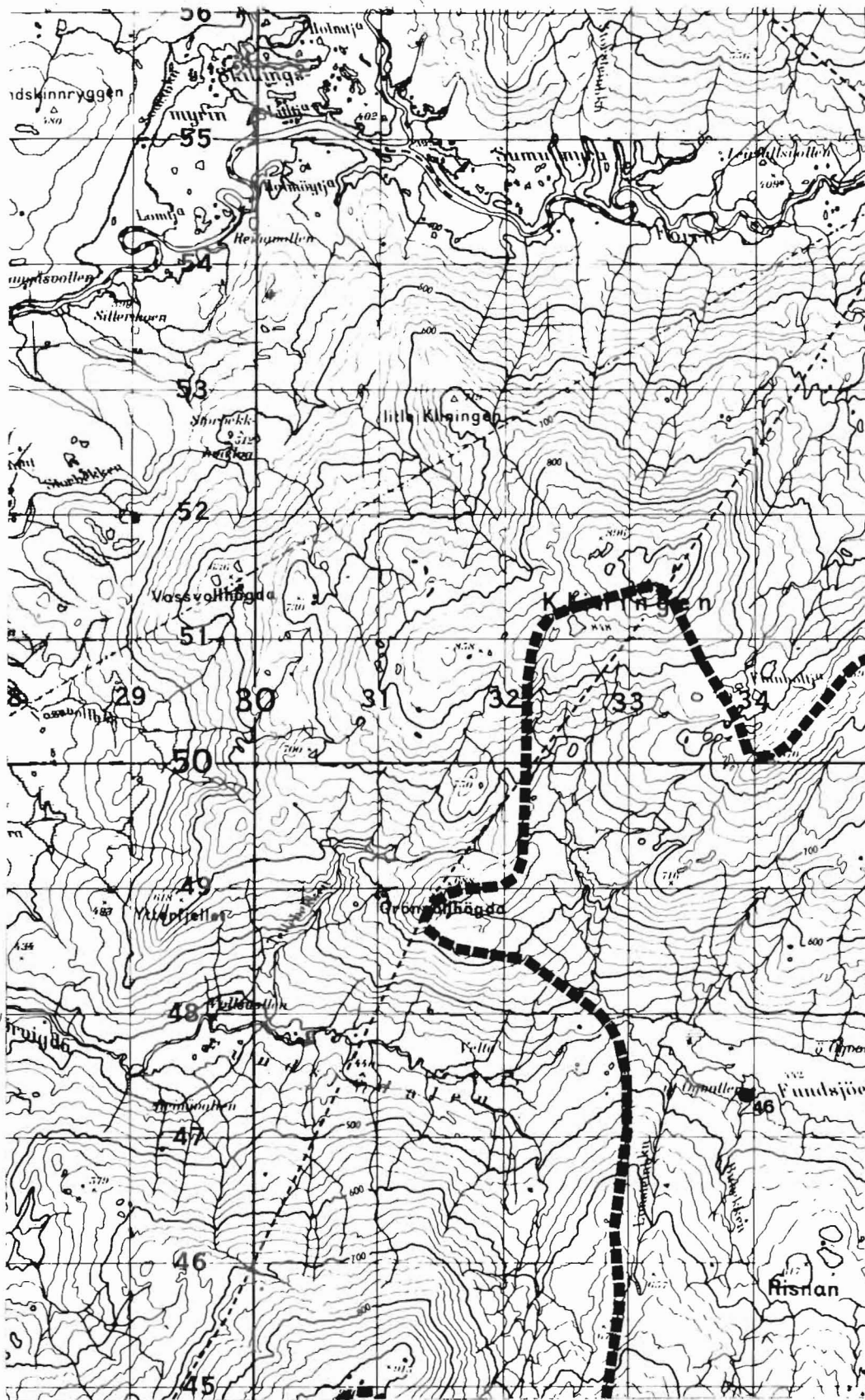
Kart 3.

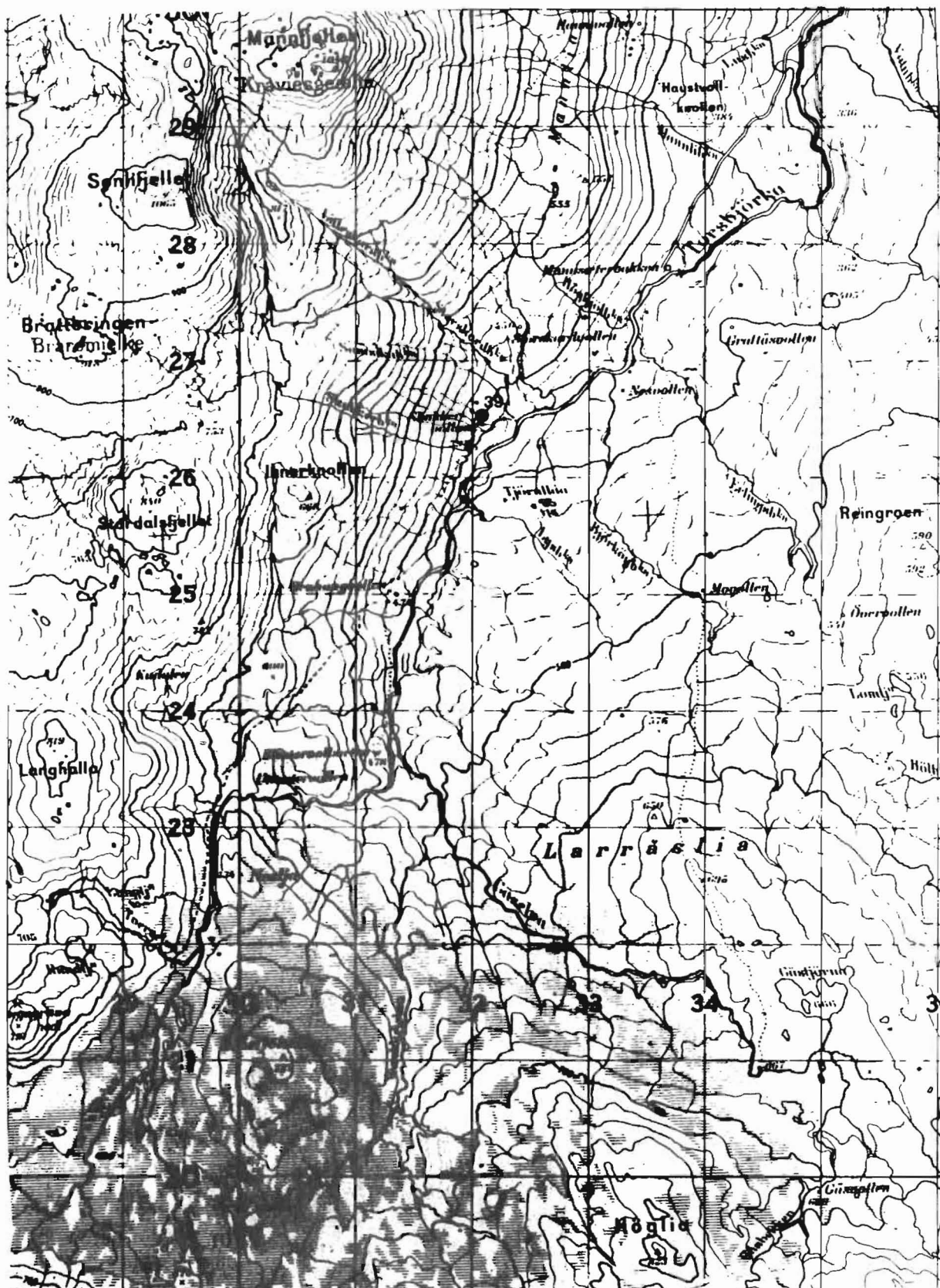
Kart 4.

Kart 5.

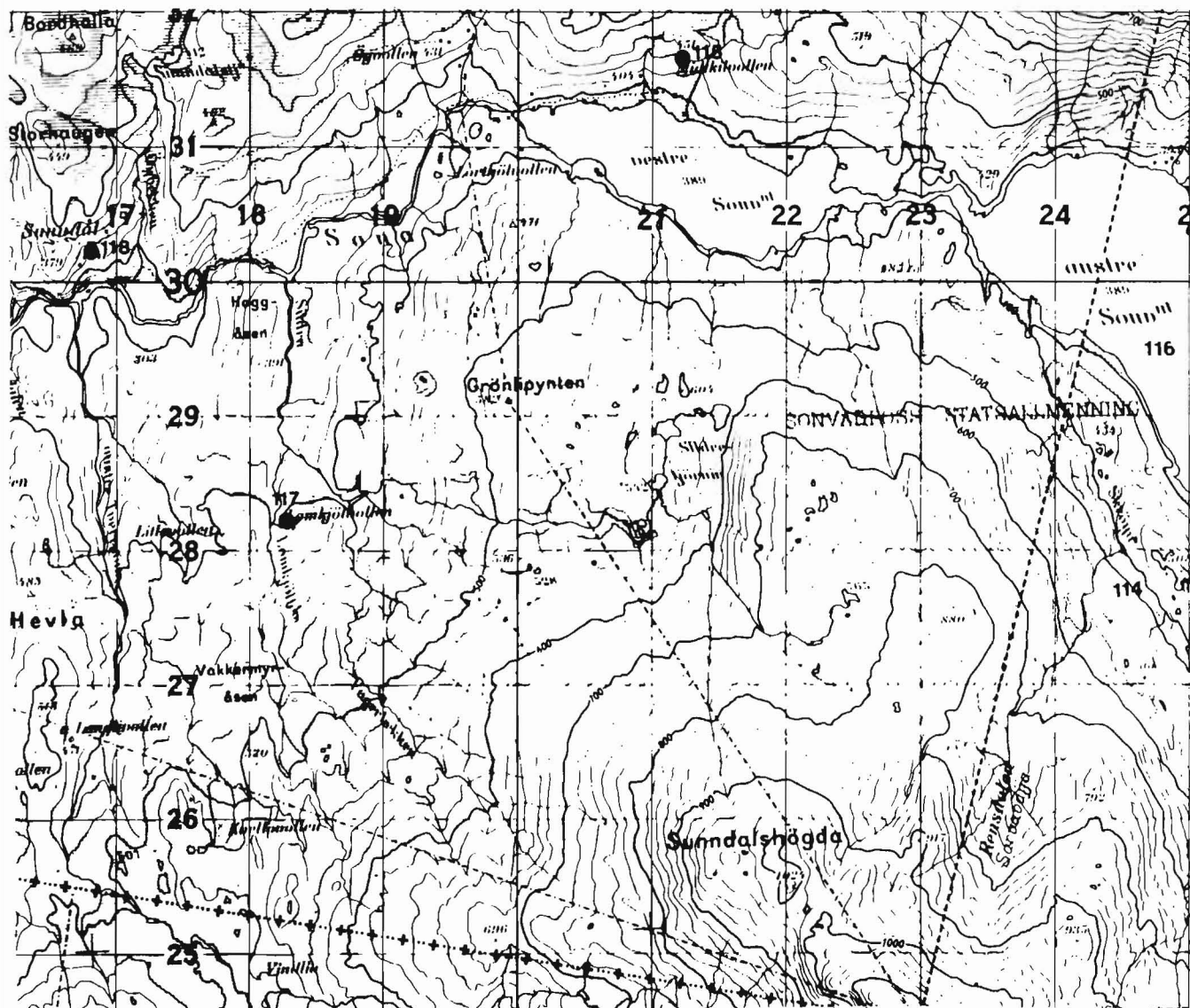
Kart 6.

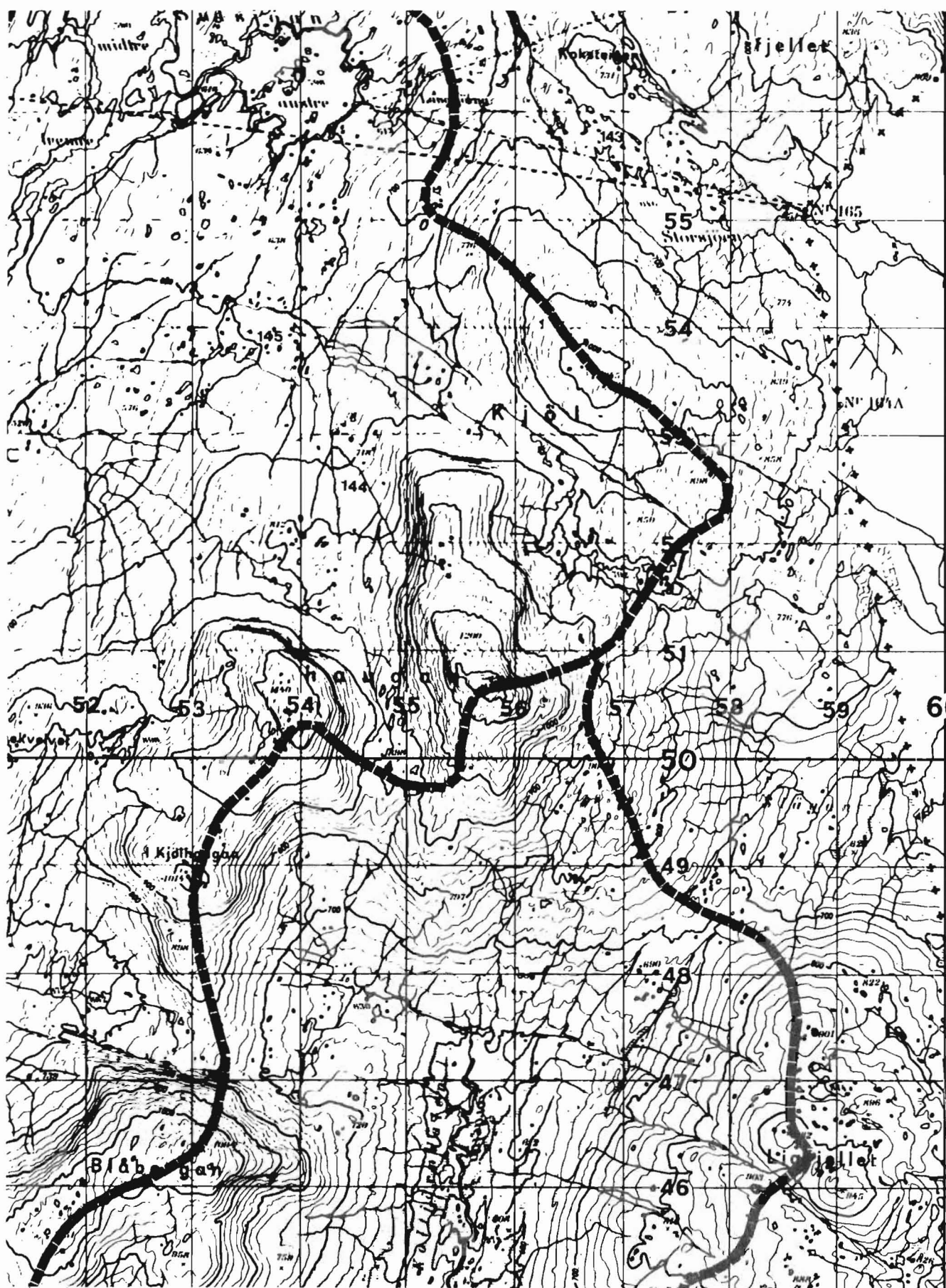
Kart 7.

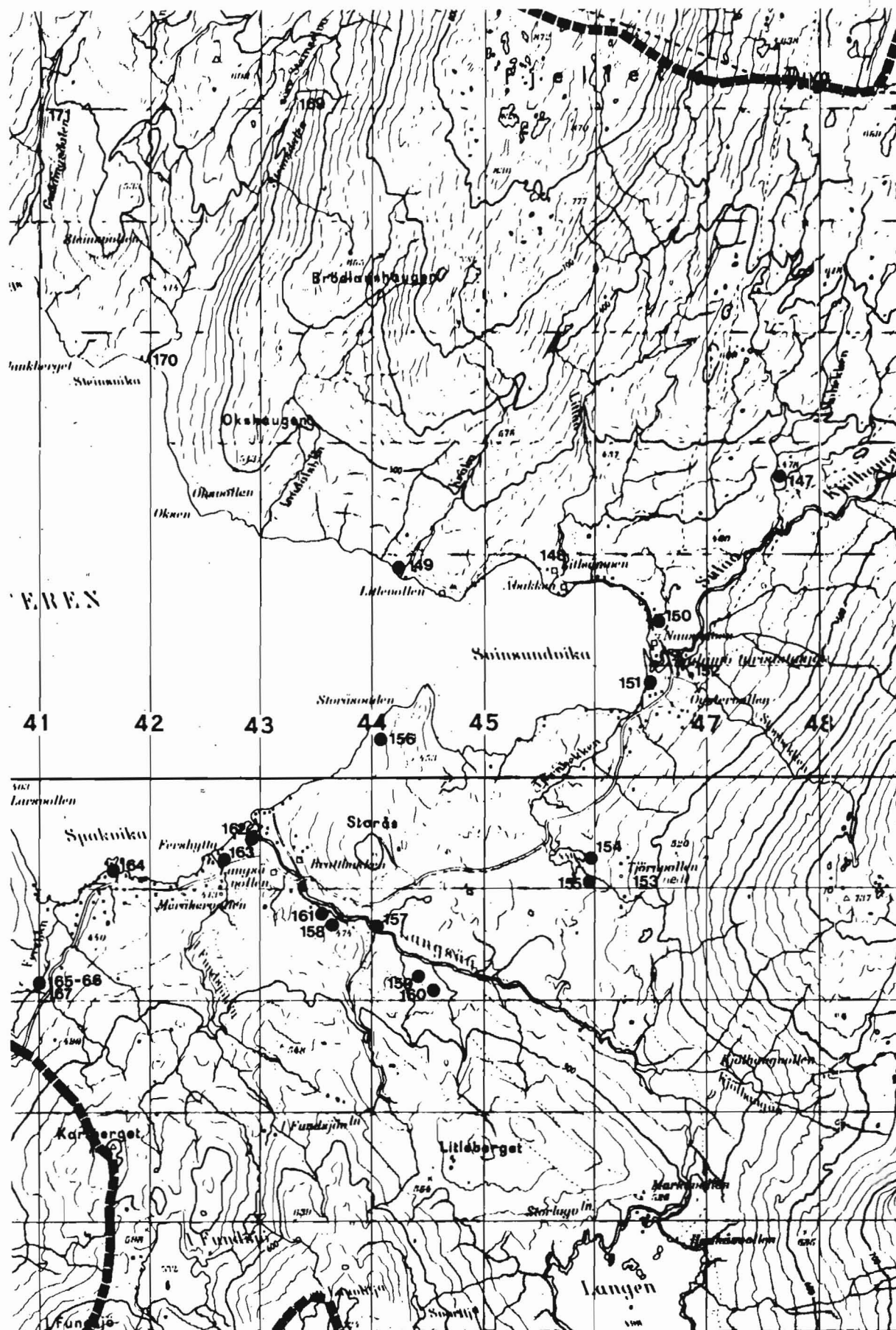
Kart 8.

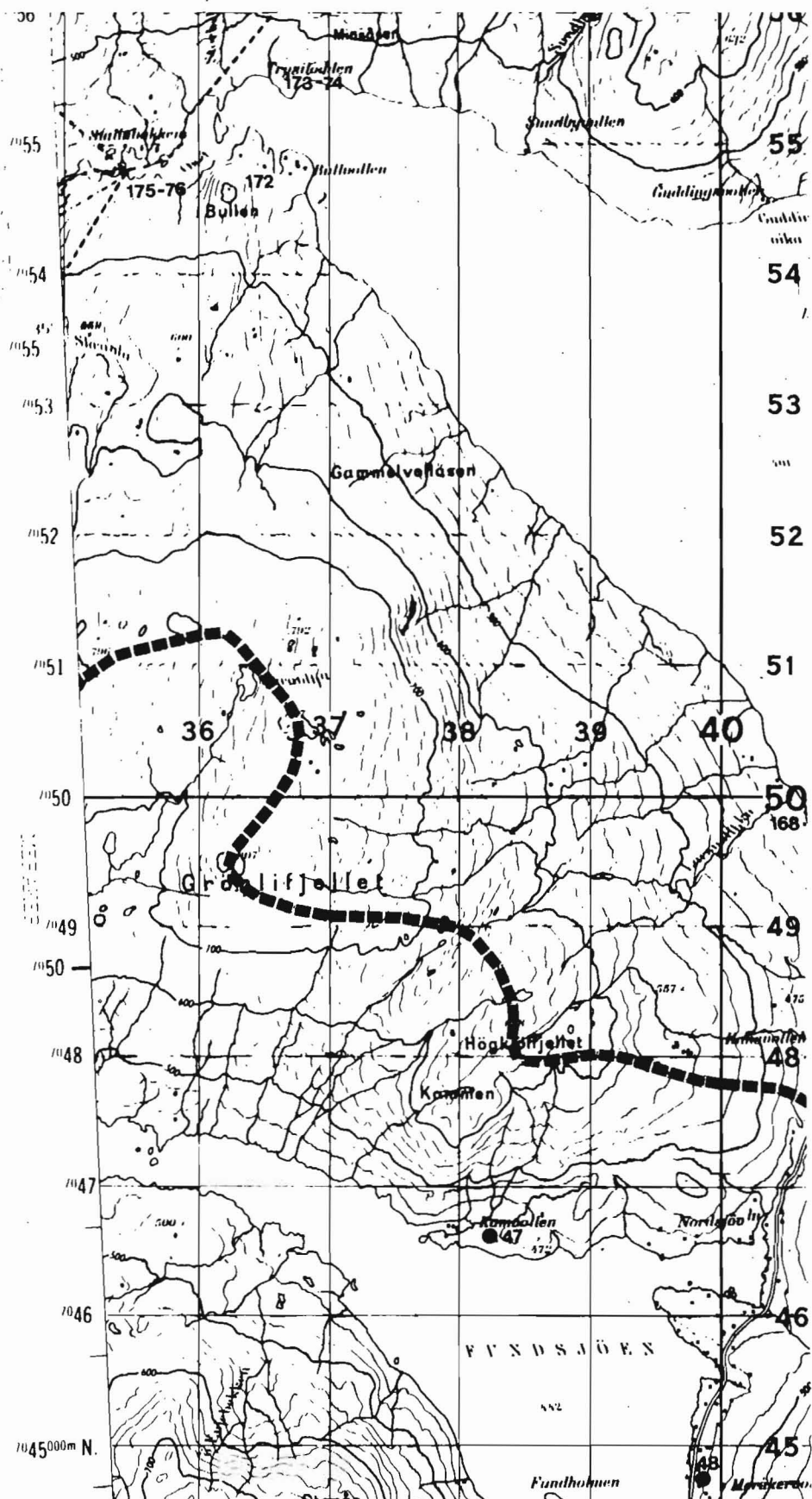
Kart 10.

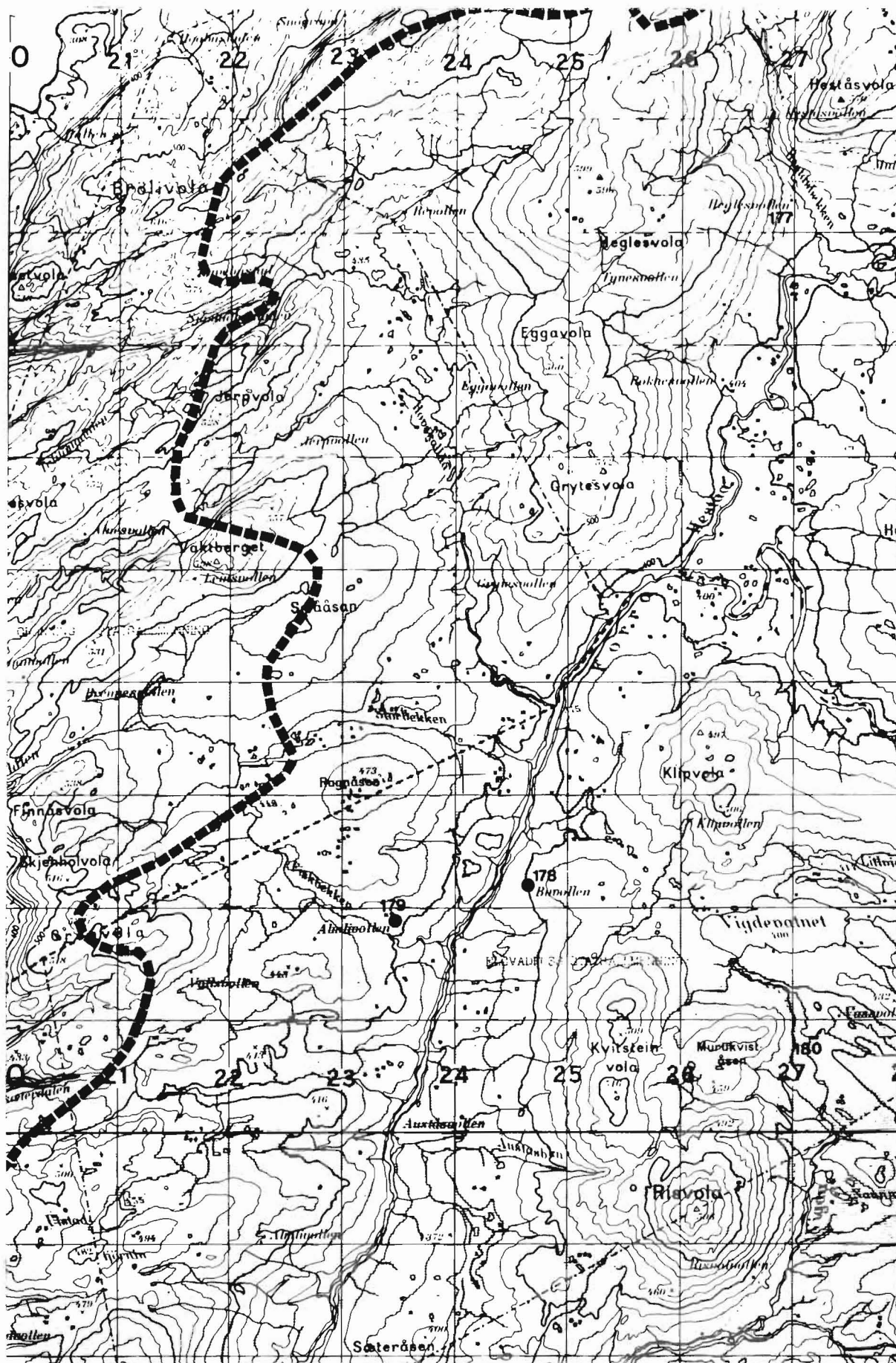
Kart 11.

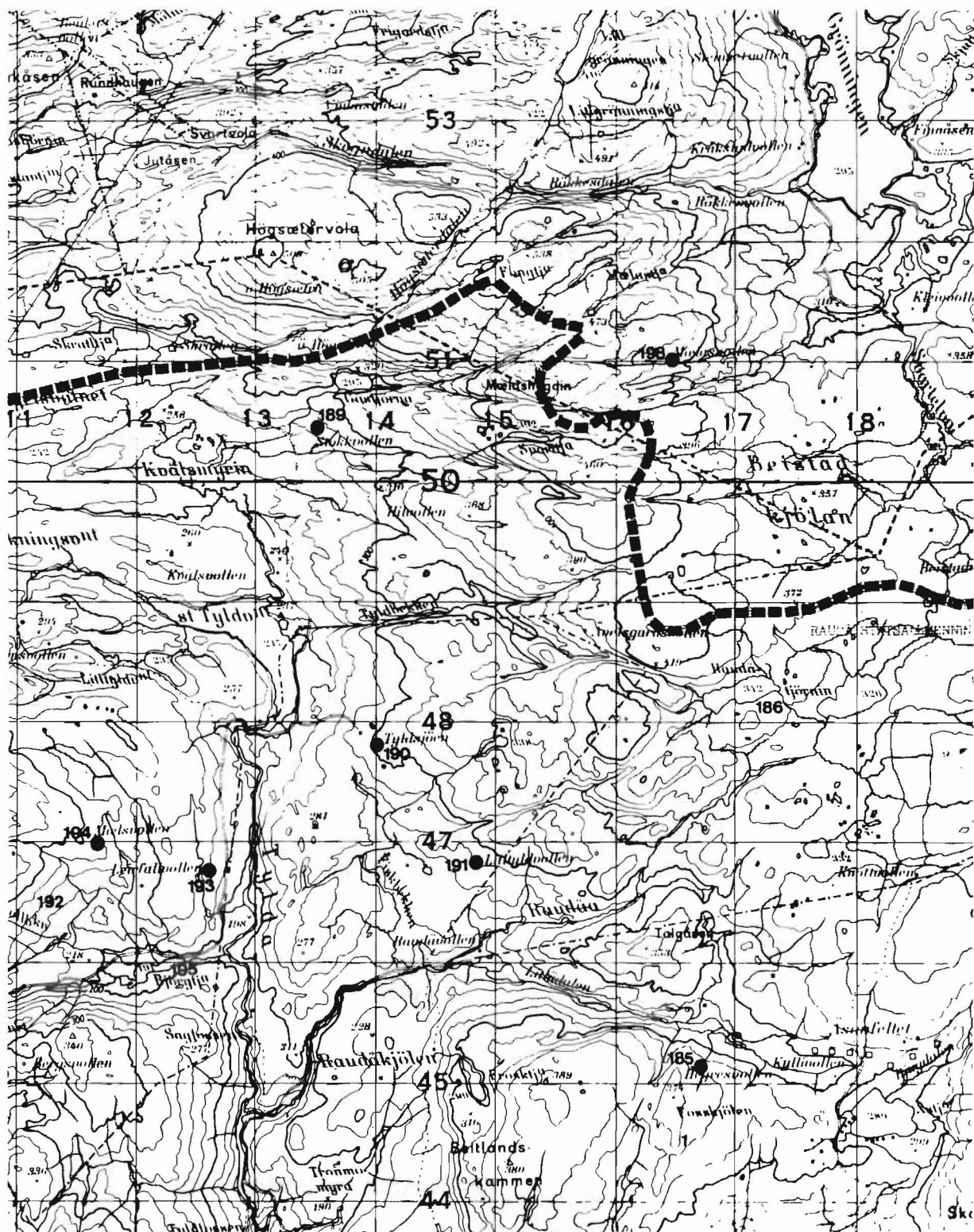
Kart 12.

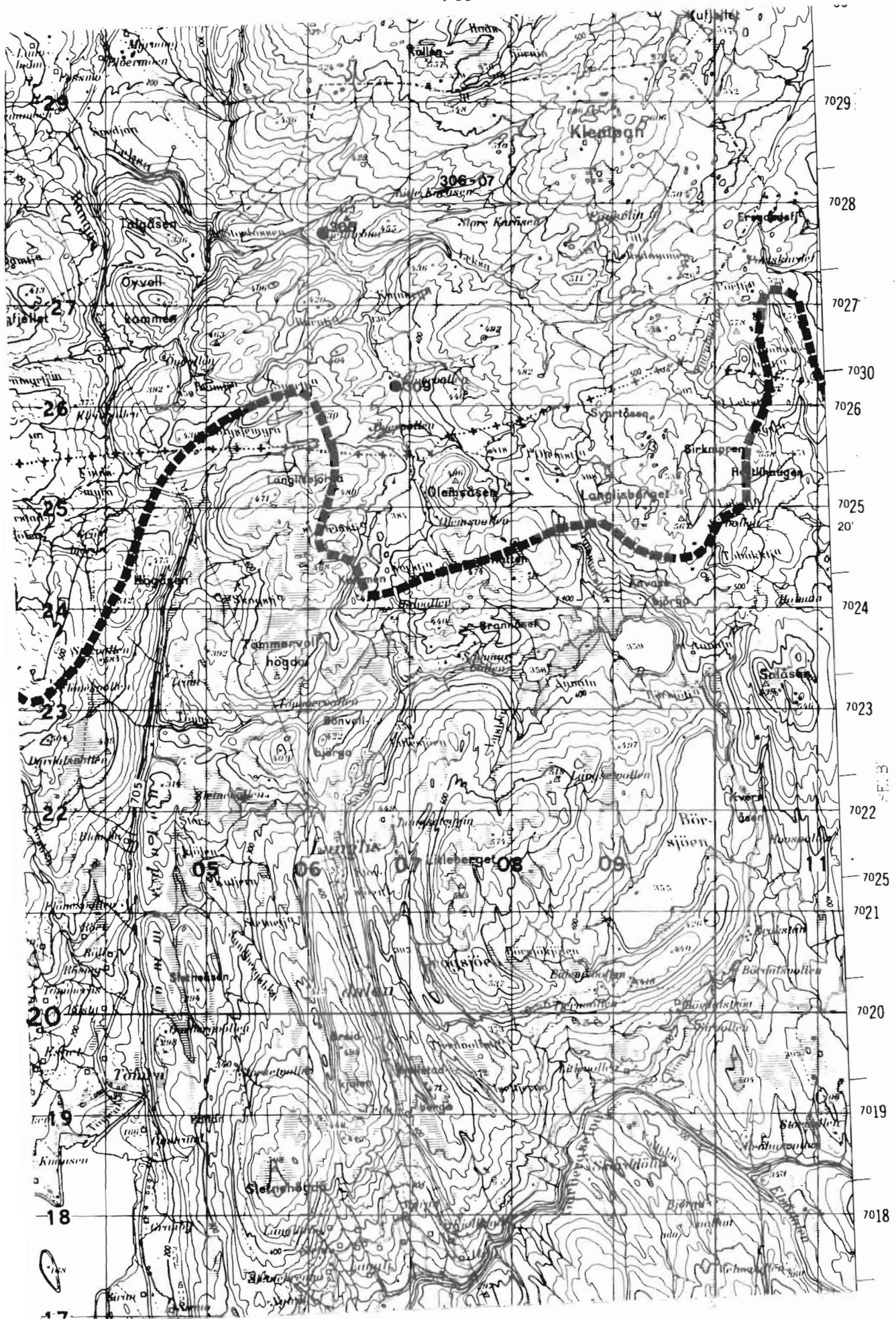
Kart 13.

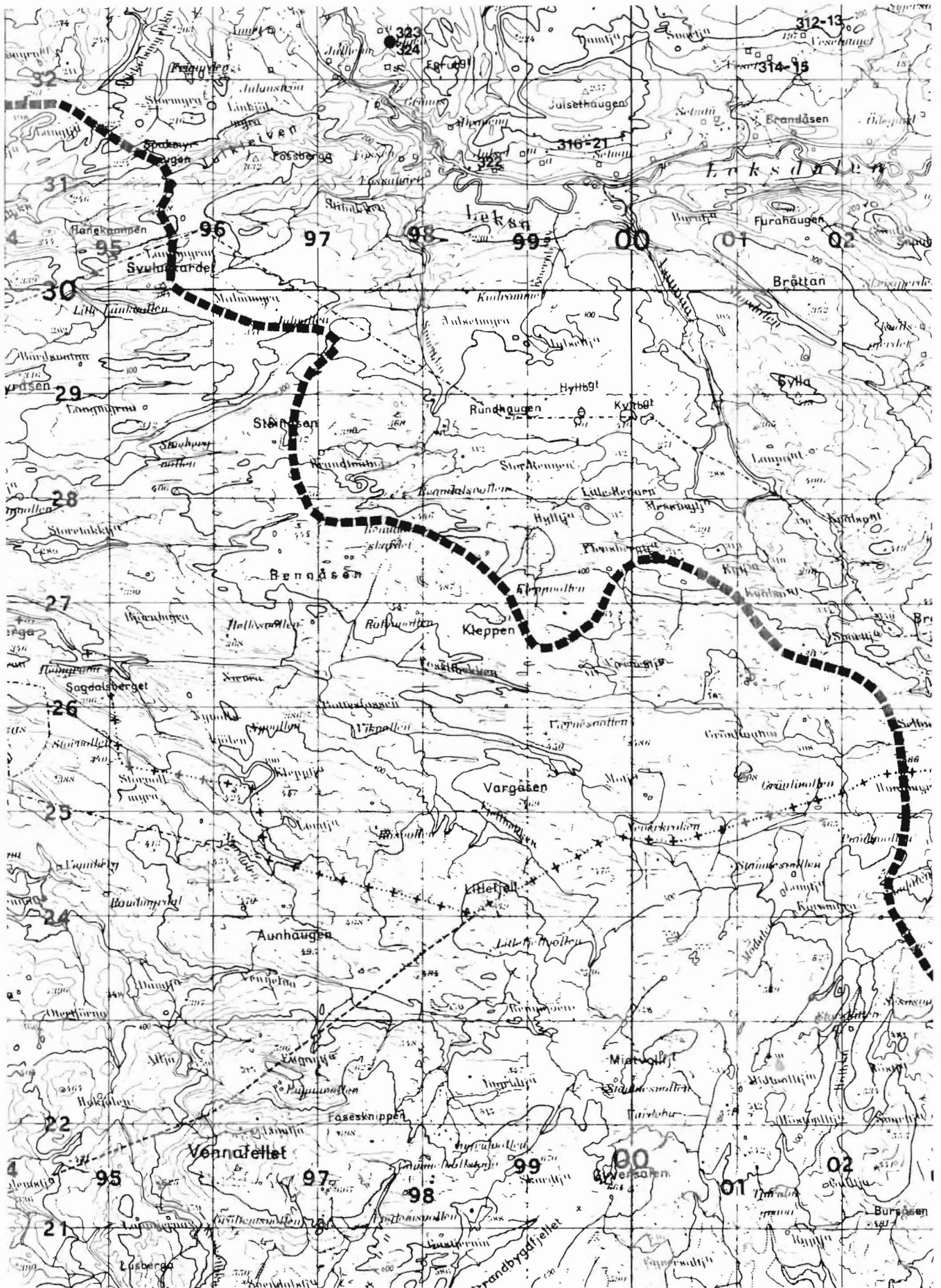
Kart 14.

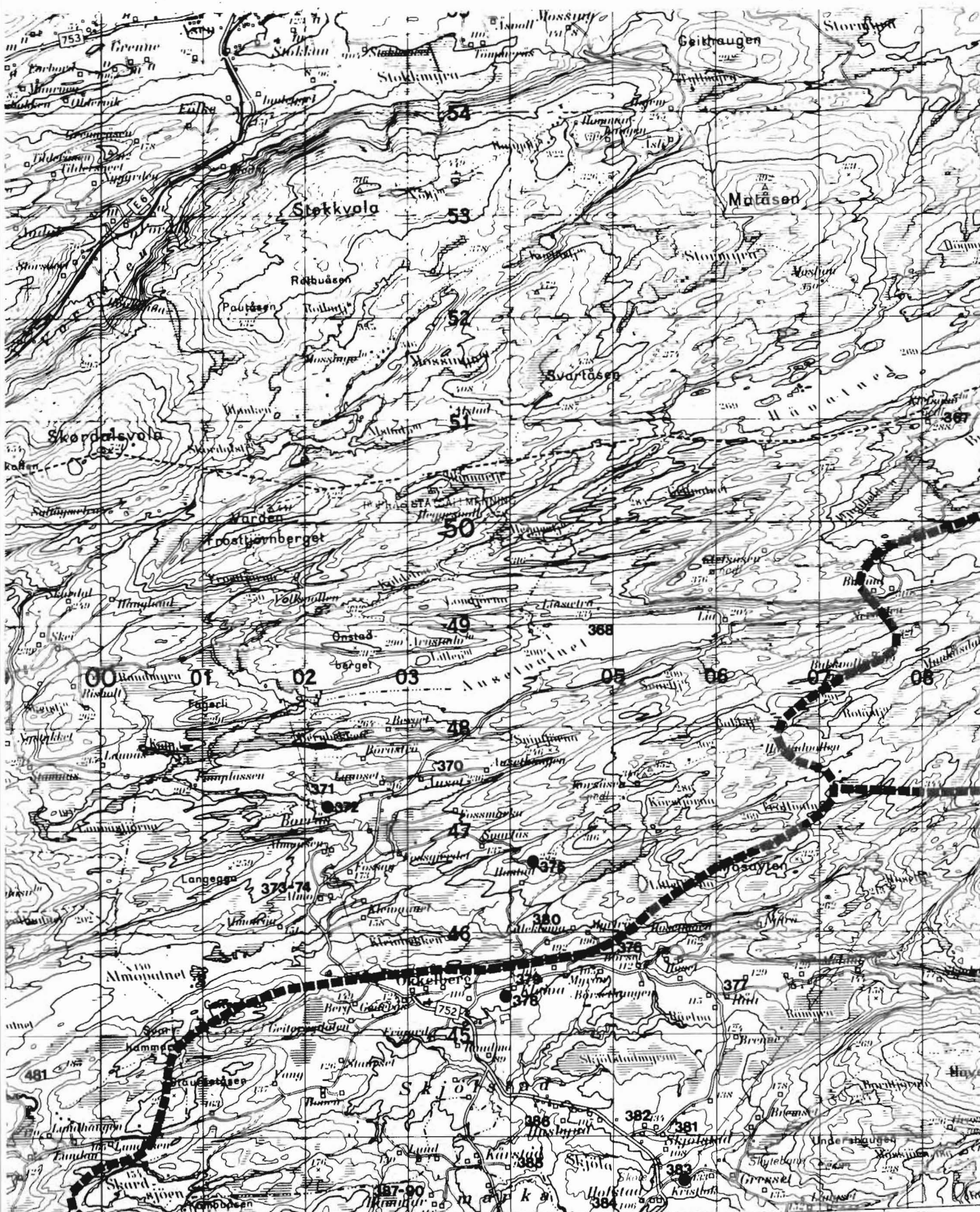
Kart 15.

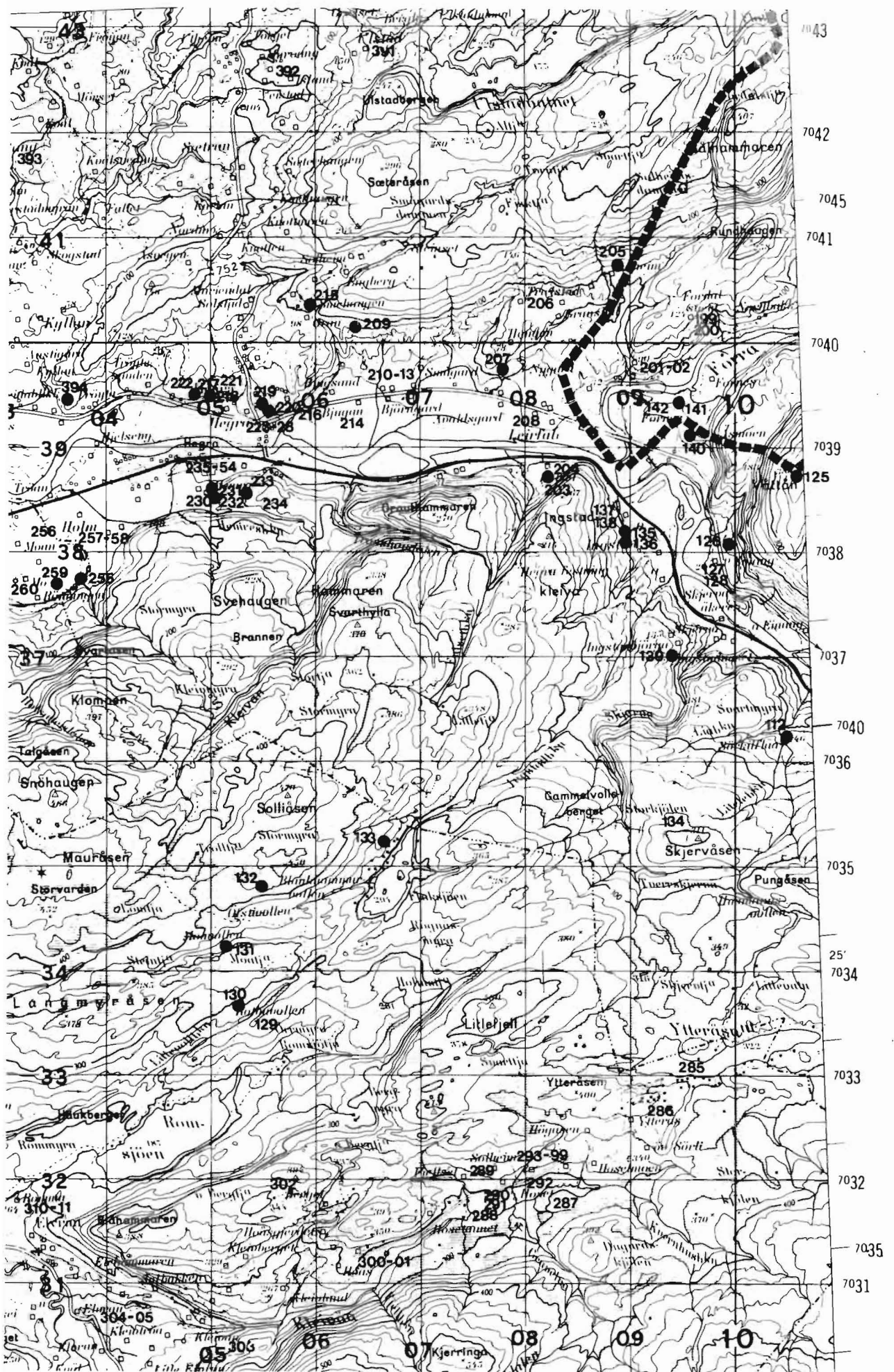
Kart 16.

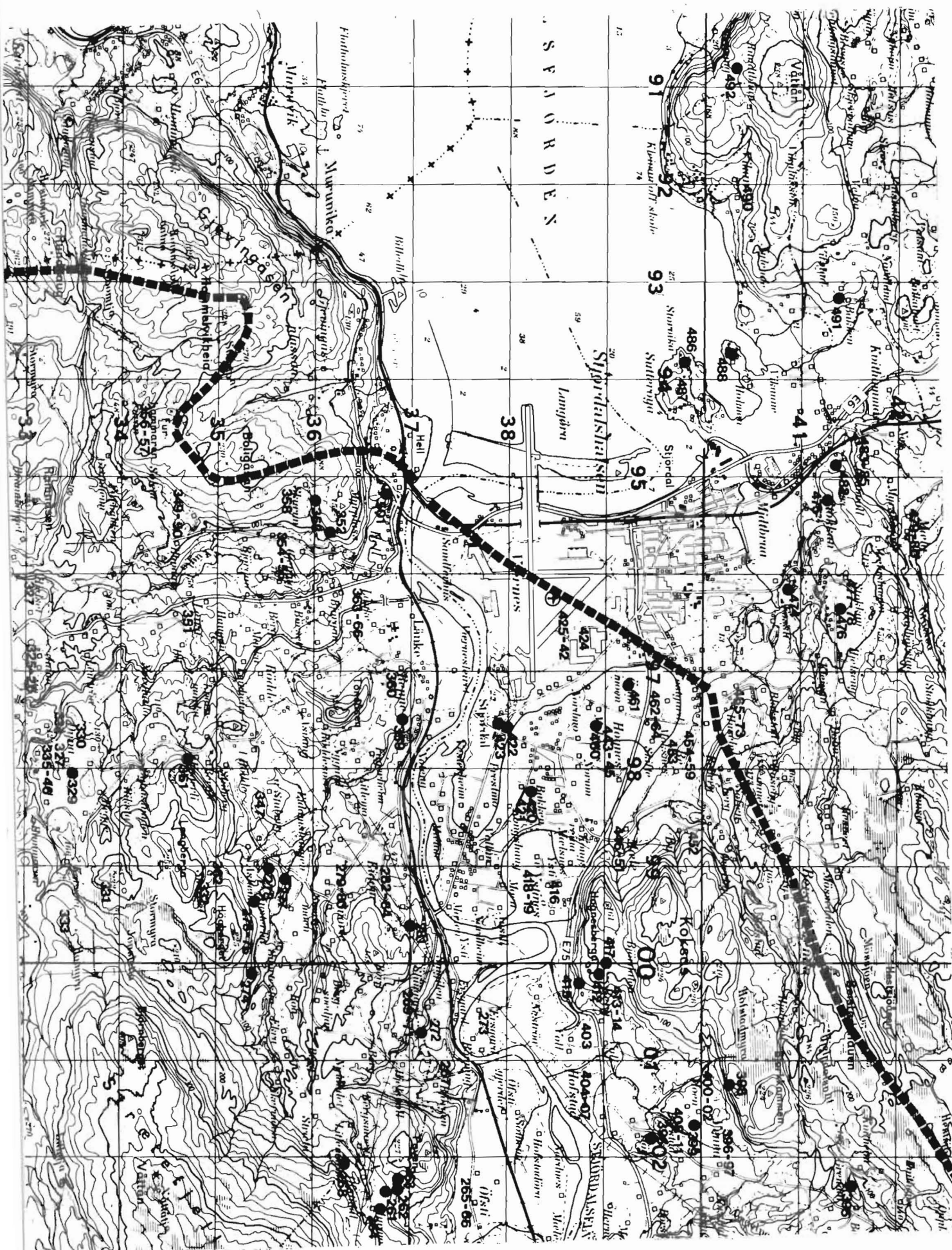
Kart 17.

Kart 18.

Kart 19.

Kart 20.

Nr. 1 Østre del av Hallsjøen. Foto: M.Dalland.

Nr. 2. Fersoset. Foto: L.F.Stenvik.

Nr. 3. Dyregrav ved Skalltjørna. En trekullmile ligger oppå kanten bak graven. Foto: M.Dalland.

Nr. 4. Dyregrav på en øy i Fjergen. Foto: M.Dalland.

Nr. 5. Dyregrav ved Fandtaunvollen. Foto: H.Bjerck.

Nr. 6. Utsyn nedetter Vatnelva fra Eggvollen. Langs elva ligger en mengde trekullmiler. Foto: L.F.Stenvik.

Nr. 7. Liten trekullmile ved Vatnelva. Foto: L.F.Stenvik.

Nr. 8. Stor trekullmile ved Vatnelva. Foto: L.F. Stenvik.

Nr. 9. Kullmiletuft i Teveldalen.

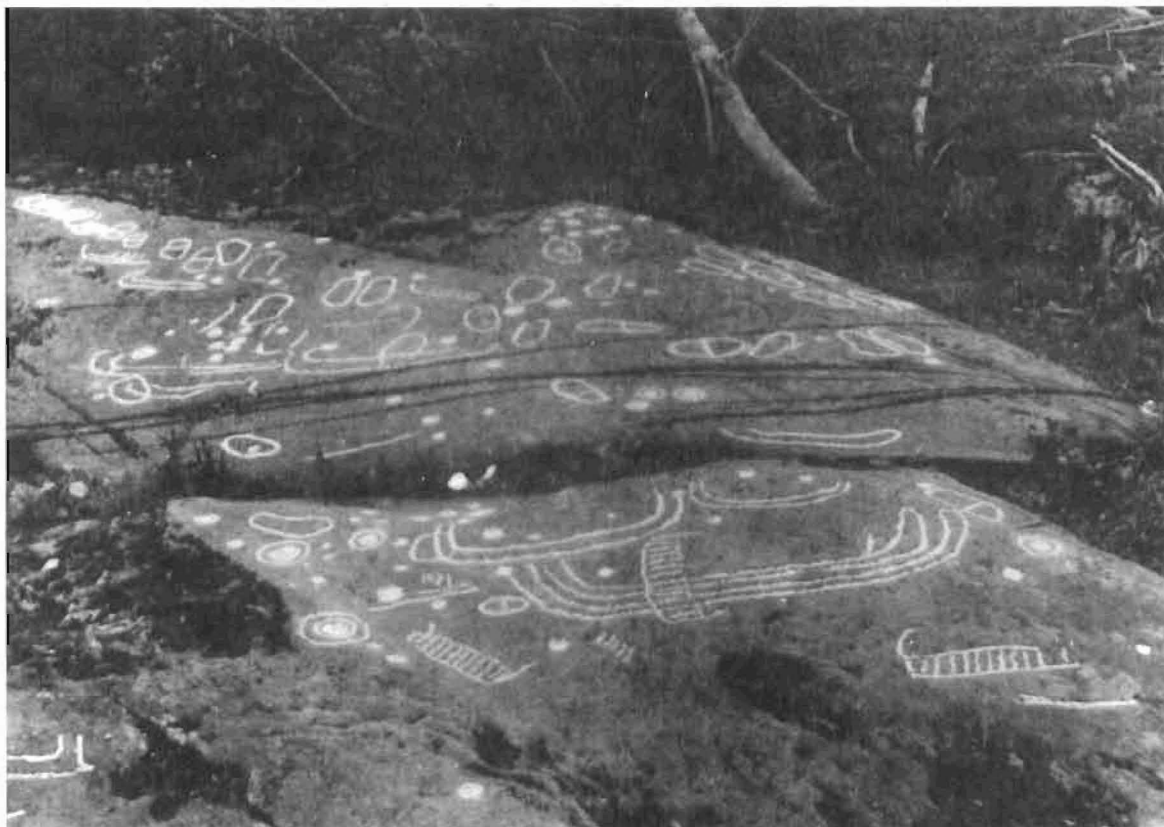
Nr. 10. Kullmiletuft i Teveldalen.

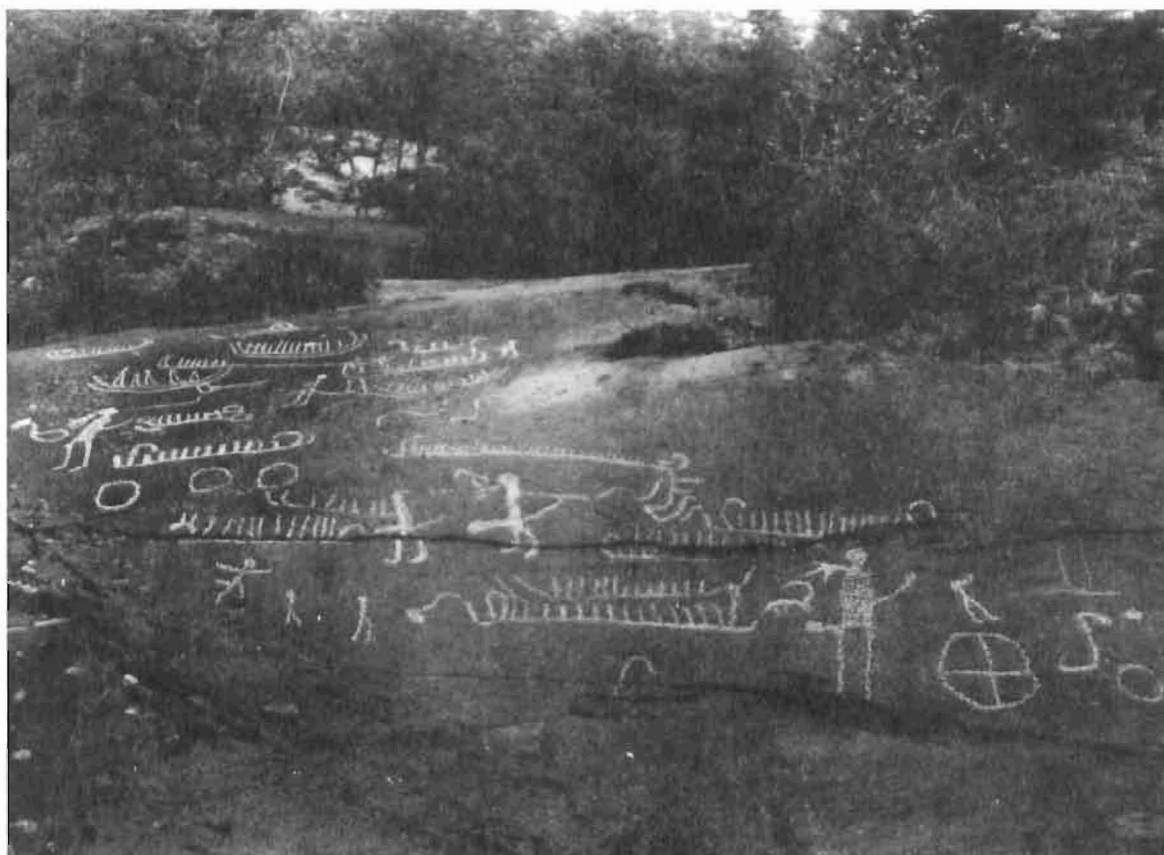
Nr. 11. Helleristninger på Hell.

Nr. 12. Helleristninger på Leirfall. Midt på bildet sees en prosesjon på 13 personer.

Nr. 13. Helleristninger på Ystinesaunet. Foto: J.Petersen.

Nr. 14. Helleristninger på Bjørngård i Hegra.

Nr. 15. Helleristninger på Fordal i Hegra.

Nr. 16. Helleristninger på Austkil, Hegra. Foto: O.Farbregd.

Nr. 17. Porfyrøks fra Heggset (T 18335).

Nr. 18. Skafthulløks fra Skjølstad (T 2586).

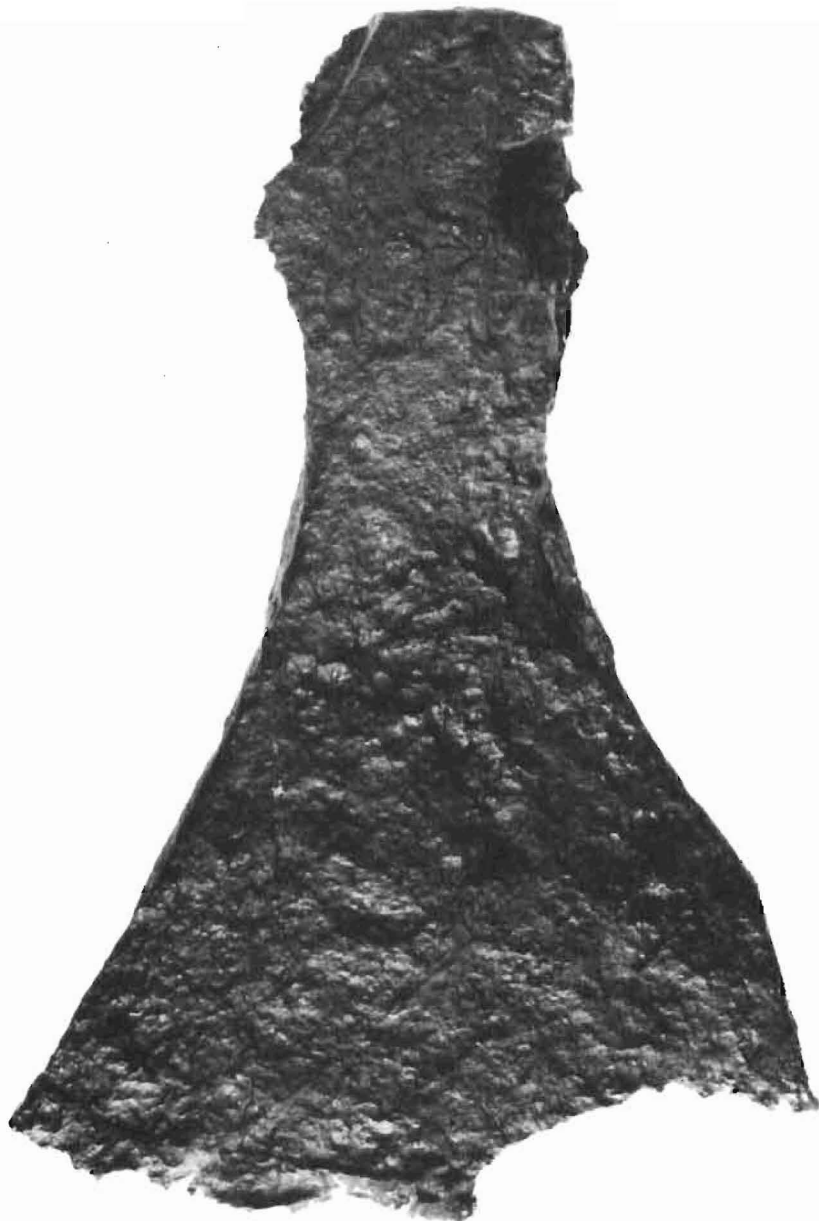
Nr. 19. Flintflekke funnet i stranda på Funnsjøen.

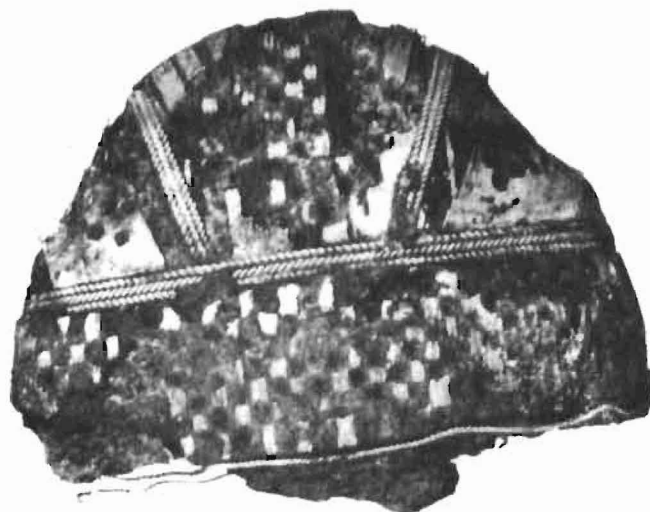
Nr. 20. Leirkrukke funnet på Hognesaunet (T 17934a).

Nr. 21. Gravfunn fra flyplassen på Værnes (T 16141).

Nr. 22. Jernøks fra Ven (T 19022).

Nr. 23. Sverdknapp fra gravfeltet på Værnes (T 16134 a).

Nr. 24. Skålspennepar fra Hofstad, Nedre Stjørdal (T 2022).

Nr. 25. Skålspenne og nøkkel fra Hofstad (T 2293).

REX EDICIT

DECE

SCUDO

Nr. 26. Sverd fra Elverum, Lånke. På nedrehjaltet satt en innskrift med latinske bokstaver.

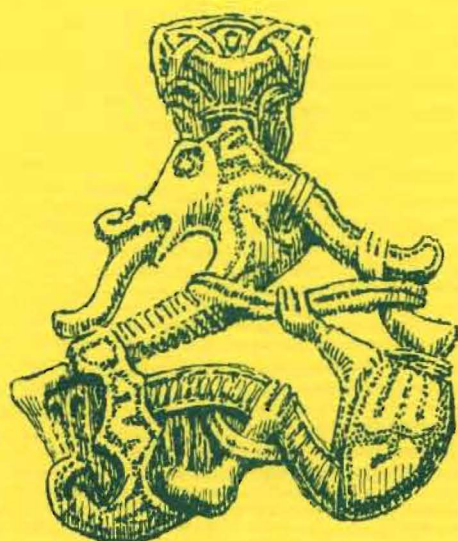
Nr. 27. Irsk beslag funnet på Hofstad, Hegra (T 2588).

Nr. 28. Irsk beslag fra Hoset, Lånke (T 18301 a).

Nr. 29. Irsk beslag fra Værnes (T 16136 b). Nr. 30. Irsk beslag fra Re (T 1680).

ISBN 82-7126-288-2

ISSN 0332-8546